Годишен извештај за работењето на Агенција за храна и ветеринарство за 2014 година

Во годишниот извештај на Агенцијата за храна и ветеринарство е опфатено работењето на секој сектор поединечно, односно:

- Сектор за ветеринарно јавно здравство,
- Сектор за здравствена заштита и благостојба на животните,
- Сектор за ЕУ и меѓународна соработка,
- Сектор за гранична ветеринарна инспекција,
- Сектор за стручна поддршка и
- Сектор за безбедност на храна од неживотинско потекло

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

СЕКТОР ЗА ВЕТЕРИНАРНО ЈАВНО ЗДРАВСТВО

Секторот за Ветеринарно јавно здравство во рамките на Агенцијата за храна и ветеринарство е составен од шест одделенија и тоа:
Одделение за безбедност на храна од животинско потекло;
Одделение за квалитет на храна од животинско потекло;
Одделение за ветеринарно медицински препарати;
Одделение за нус-производи од животинско потекло;
Одделение за безбедност на храна на животните и исхрана на живоните; и
Одделение за државна инспекција во ветеринарно јавно здравство.

Активностите на Секторот се спроведување согласно Годишниот план за работа изготвен согласно стратешките документи на Агенцијата за храна и ветеринарство, Повеќегодишниот контролен план за надзор во областа на храната, ветеринарството и здравјето на растенијата, Националната програма за усвојување на правото на ЕУ, Програмите за ветеринарно јавно здравство, Контролните планови и планови за мониторинг, како и врз основа на законските и подзаконските решенија односно обврските за нивна имплементација.

Безбедност на храна од животинско потекло

Одобрување на објекти и оператори со храна од животинско потекло

Согласно обврските од Законот за безбедност на храната (Службен весник на Република Македонија 157/10) во текот на 2014 година одобрени се вкупно 54 објекти и оператори со храна.

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Табела 1

Објекти за преработка на млеко	Објекти за преработка на месо	Ладилници	Кланици	Сортирници за јајца	Останати активности
5 трајно одобрени	5 трајно одобрени	6 трајно одобрени	6 трајно одобрени	7 трајно одобрени	1 трајно одобрен за преработка на риба
3 времено одобрени	4 времено одобрени	8 времено одобрени	1 времено одобрена	3 времено одобрени	1 времено одобрен за манипулација со дивеч
2 трајно одобрени дополнителн а активност		2 трајно одобрени дополнител на активност			
Вкупно: 10	Вкупно: 9	Вкупно: 16	Вкупно: 7	Вкупно: 10	Вкупно: 2
Вкупно: 54					

Во текот на 2013 година избришани од регистарот на одобрени објекти и оператори со храна се 13 објекти и оператори со храна.

Преодобрени се 8 објекти и оператори со храна кои во постапката на преструктурирање се унапредиле и ги исполниле новите законски барања

Регистрација на објекти и оператори со храна од животинско потекло

Регистрацијата на објекти и оператори со храна од животинско потекло се спроведува тековно на основа на поднесени барања. Во текот на 2014 година регистрани се вкупно 140 нови оператори со храна .

Табела 2.
Реализација на регистрирани малопродажни објекти и оператори со храна од животинско потекло

Тип на објект	Издадени изводи за малопродажни објекти со храна од животинско потекло
Месарница	68
Месарница со дел на обработка на месо	51
Рибарница	9
Специјализирана продавница за јајца	4
Спец. продавница за млеко и млечни производи	8
Вкупно:	140

Регистрација на правни лица увозници на храна од животинско потекло

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Според обврските од Законот за безбедност на храната (Службен весник на Република Македонија 157/2010) по барање на правните лица увозници на храна од животинско потекло извршен е упис во регистерот на правни лица увозници на храна од животинско потекло и издадени се 80 изводи за нивна регистрација.

Одобрување на објекти и оператори за извоз на храна од животинско потекло

Во текот на 2014 година преодобрени се 4 објекти за колење на домашни чапункари (кланици) за извоз во ЕУ.

За две дополнителни 2 кланици се испратени апликации до Европската комисија за ставање на листата на одобрени објекти од Секција I - месо од домашни чапункари за изоз на јагнешко месо во ЕУ и тие се одобрени за извоз во ЕУ.

Издадени се 36 гаранции на објекти и оператори со храна за извоз на храна од животинско потекло.

Програма за преструктуирање на објекти и оператори со храна од животинско потекло

Програмата за преструктурирање (унапредување) на објектите оператори со храна има за цел да обезбеди сите објекти – оператори со храна од животинско потекло во Република Македонија кои се одобрени согласно прописите од ветеринарното здравство пред 1 јануари 2008 година (старата законска регулатива која не е хармонизирана со стандардите на ЕУ) за одреден временски период да ги исполнат новите законски барања, односно релевантните стандарди на ЕУ.
Со Законот за безбедност на храна (157/2010, 53/2011, 1/2012, 164/2013, 187/2013. 43/2014) се обезбедуваат измените во правната основа за категоризација и унапредување на објектите – операторите со храна од животинско потекло и се обезбедува ефикасно имплементирање со индивидуален пристап и задоволителен степен на флексибилност.
Роковите и начинот на спроведување на постапката на преструктурирање се утврдени со донесување на Уредба за начинот на спроведување на постапката на преструктуирање на објектите и операторите со храна од животинско

потекло, моделот на барања и роковите за спроведување на активностите на постепено унапредување на објектите кои не се во сообразност со прописите за безбедност на храна и ветеринарно здравство (Сл.Весник на РМ 32/2013).

Временската динамика за спроведување на постапката на преструктуирање на објектите – операторите со храна согласно наведената Уредба е одредена на пет години, односно период на време во кој објектите – операторите со храна треба да ги исполнат законските барања, односно да престанат со дејност доколку барањата не бидат исполнети. Оваа временска динамика треба да биде усогласена со Планот за унапредување на објектот и усогласувањето на работењето согласно прописите за безбедност на храна и ветеринарно здравство и релевантните прописи на Европската Унија, доставен од самиот оператор со храна.

Категоризација на објектите

Заради потреба на спроведување на постапка за преструктурирањето, согласно горенаведената Уредба, објектите и операторите со храна во зависност од степенот на сообразностите на истите со барањата за безбедност утврдени со прописите за безбедност на храна и ветеринарното здравство се категоризирани и тоа:

Категорија А - Сообразни со барањата за безбедност утврдени со прописите за безбедност на храна и ветеринарното здравство.

Категорија Б - Несообразни со барањата за безбедност утврдени со прописите за безбедност на храна и ветеринарното здравство

1. Категорија Б 1 – објекти и оператори со храна со недостатоци од помал тип кои може да ги исполнат барањата за безбедност утврдени со прописите за безбедност на храна и ветеринарното здравство во пократок временски период (недостатоци кои имаат незначителен ризик за безбедноста на храната). Објектите од оваа категорија започнале да ги воведуваат новите законски барања за безбедност на храна и ќе го завршат процесот на преструктуирање до крај на 2015 година.

2. Категорија Б 2 – објекти и оператори со храна кои имаат потенцијал да ги исполнат барањата за безбедност утврдени со прописите за безбедност на храна и ветеринарното здравство, но е потребно да спроведат значителни подобрувања во

делот на инфраструктурата на објектите и ќе го завршат процесот на преструктуирање до крај на 2014 година или ќе преминат во категорија Б 1.

3. Постапувајќи согласно Уредбата и дадените рокови за спроведување на активностите за унапредување заврши постапката за преструктурирање до крајот на јуни 2013 година за објектите од Б 1 категорија и крајот на декември 2013 година за објектите од Б 3 категорија, и истите се унапредени во повисока категорија (Б 2 и Б 1 категорија) или објектите и операторите со храна кои не се унапредија во повисока категорија престанаа со работа.

Од страна на Канцеларијата за храна и ветеринарство (FVO) во Република Македонија во периодот од 18 до 28 март 2014 година беше спроведен аудит кој претставуваше трет аудит кој се спроведе во Република Македонија со цел да се увидат активностите превземени од страна на надлежниот орган во поглед на надградба на одредени класи на објекти за преработка на храна (црвено месо и млеко) а во однос на претходно спроведениот ФВО аудит (Реф. Бр. DG(SANCO)/2010-8510) како и да се направи увид на официјалните контроли кои се спроведуваат.

Од страна на Канцеларијата за храна и ветеринарство (FVO) беше забележан напредок во спроведувањето на процесот на преструктурирање во однос на претходниот FVO аудит спроведен за процесот на надградување на објектите, со забелешки во делот дадените временските рокови кои наметнуваат значителни инвестиции на операторите со храна за краток временски период.

Состојба

Од почетокот на спроведувањето на преструктурирањето од почетните 276 објекти - оператори со храна одобрени согласно старата национална легислатива која не е усогласена со барањата на Европска Унија (Закон за ветеринарно здравство Сл. весник на РМ бр.28/1998) состојбата заклучно со 31.12. 2014 година е следнава:

на 23 објекти - оператори со храна од животинско потекло им се повлечени одобренијата за работа од причинина што со законот за безбедност на храна нивната дејност на работа не подлежи на процес на одобрување туку на регистрација,

на 110 објекти и оператори со храна од животинско потекло им се укинати одобренијата за работа поради престанок на вршење на одобрената дејност – производство, преработка или складирање на производи од животинско потекло од страна на операторот со храна од повеке причини (стечајна постапка, финансиска неодржливост, промена на дејноста и

др.), поради забрана на вршење на дејност од страна на АХВ со донесување на решение за укинување на решението за одобрение за објекти оператори со храна и др. (објектот не ги исполнува законските барањата за одвивање на одобрените активности во објектот).
46 објекти и оператори со храна одобрени по старата законска регулатива поради извршена постапка на унапредување во градежно /техничко/технолошките услови за работа ги исполниле новите законски барања и истите се преодобрени согласно новата законска регулатива усогласена со критериумите и барањата на Европската Унија,
На 9 објекти издадени им се решенија за привремено одобрување под услови утврдени за локализирана активност
на 6 објекти – ладилници укинати име се решенијата за одобрување и истите се евидентирани во регистарот на регистрирани објекти и оператори со храна.

Во 2014 година Агенцијата за храна и ветеринарство ги продолжи своите активности кои претставуваат континуитет на активностите од 2013 година, согласно Уредба за начинот на спроведување на постапката на преструктуирање на објектите и операторите со храна од животинско потекло, моделот на барања и роковите за спроведување на активностите на постепено унапредување на објектите кои не се во сообразност со прописите за безбедност на храна и ветеринарно здравство (Сл.Весник на РМ 32/2013).
Заклучно до 31.12.2013 година опфатени со процесот на преструктурирање на објектите и операторите со
храна одобрени по старата законска регулатива се вкупно 113 објекти и оператори со храна.
Од наведените 113 објекти и оператори со храна опфатени со процесот на преструктурирање ситуацијата во 2014 е следната:

1. Укинување на решението за одобрување и избришани од регистарот на одобрени објекти и оператори со храна се спроведе на 6 објекти и оператори со храна,
2. Преодобрени се 9 објекти и оператори со храна кои во постапката на преструктурирање се унапредиле и ги исполниле новите законски барања,

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

3. На 15 објекти и оператори со храна категоризирани во Б 3 категорија, објекти кои се несообразни со барањата на Европската Унија од аспект на структуралните барања, согласно Уредбата издадени им се решенија за привремено одобрување под услови утврдени за локализирана активност и тоа:

а) на 9 објекти издадени им се решенија за привремено одобрување под услови утврдени за локализирана активности,
б) на 6 објекти – ладилници укинати име се решенијата за одобрување и согласно законските одредби истите се евидентирани во регистарот на регистрирани објекти и оператори со храна.

Останатите 82 објекти и оператори со храна од животинско потекло продолжуваат со процесот на преструктурирање и состојбата во врска со одредената категорија е следна:
- 27 објекти и оператори со храна се категоризирани во Б 1 категорија и истите треба да го завршат процесот на преструктуирање до крај на 2015 година односно да поминат во А категорија .
- 52 објекти и оператори со храна се категоризирани во Б 2 категорија и истите треба да го завршат преструктуирањето до крајот на 2014 година или ќе преминат во повисока категорија - Б 1.
- 2 објекти и оператори со храна се категоризирани во А категорија - сообразни со барањата за безбедност утврдени со прописите за безбедност на храна и ветеринарното здравство
- 1 објект е во фаза на повторна категоризација

Табела 3

Секција	Вид на објект	Објекти одобрени пред 01.01.2008 год	Објекти кои подлежат на преструктуирање	Објекти кои подлежат на преструктуирање - категоризација Состојба декември 2014					Вкупно	Објекти одобрени согласно Законот за ветеринарно јавно здравство и Законот за безбедност на храна - усогласени со барањата на ЕУ				Вкупно одобрени објекти во Р.М.
				Б 1	Б 2	Б 3	Б 4	А		Трајно одобрени	Локализирана активност	Времено одобрени	Вкупно	
0	објекти со општа активност	67	24	9	14			1	24	42		11	53	77
I	месо од домашни чапункари	26	10	2	7	1*			10	7	1	1	9	19
II	месо од живина и зајаци	2	1	1					1	1		2	3	4
IV	месо од дивеч											1	2	2

V	мелено месо, подгот. од месо, МОМ	1								2	5	3	10	10
VI	производи од месо	52	16	7	9				16	12	9	1	22	38
VIII	риба и производи од риба	2								2			2	2
IX	свежо млеко и производи од млеко	92	26	5	20			1	26	37	14	5	56	82
X	јајца и производи од јајца	4	2	1	1				2	29	24	10	63	65
XI	жабји батаци и полжави	2	1	1					1					1
	објекти кои не се опфатени со Рег.2004/853)	23												
XVI	мед	5	2	1	1				2	2			2	4

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

XVII	мешовити производи								1			1	1
	Вкупно:	276	82	27	52	1*		2	82	135	53	35	223	*305*

1* објект во фаза на повторна категоризација

Решенија за привремено одобрение

Од 82 објекти и оператори со храна од животинско потекло останати во процесот на преструктурирање:
- 60 објекти - оператори со храна од животинско потекло имаат доставено барање за привремено одобрување и Акционен план
- 2 објекти - оператори со храна од животинско потекло се во фаза на преодобрување
- 2 објекти - оператори со храна од животинско потекло се А категорија
- 1 објект - оператор со храна од животинско потекло има доставено барање за повторна категоризација на објектите,
- 2 објекти - оператори со храна од животинско потекло имаат промена на правното лице и имаат поднесено барање за одобрување,
- 1 објект - оператор со храна од животинско потекло има доставено известување дека неможе да инвестира во унапредување на објектот (објектот е под закуп) и
- 14 објекти - оператор со храна од животинско потекло немат доставено и се во постапка на доставување.

Од доставените 60 акциони планови досега се одобрени 22 и издадени се 22 решенија за привремено одобрение за објектот со временска рамка на одстранување на несообразностите од кои за 4 постапката е во тек.
Останатите доставени акциски планови од причина што планот е нејасен или не се земени во предвид сите несообразности констатирани при извршената категоризација на објектот е побарано да ги дополнат доставените

акциони планови со земање во предвид на сите констатирани несообразности при изготвување на планот за унапредување на објектот со наведување на временски рокови за секоја конкретна активност.

Операторот со храна е должен за спроведувањето на планот за унапредување на објектот и усогласување на своето работење согласно доставениот акционен план по активности и временски рокови.

Контрола на спроведувањето на унапредувањето на објектите и операторите со храна

Во текот на втората половина на 2014 година, членовите на работната група за спроведување на постапка за преструктурирањето започна контрола на спроведувањето на доставените акциони планови за унапредување на објектот од страна на операторите со храна кои беа категоризирани во Б 2 категориј.
Согласно Уредбата временската динамика за спроведување на постапката на преструктуирање објектите и операторите со храна од Б 2 категорија треба да го завршат процесот на преструктурирање до крајот на 31.12.2014 година или да поминат во повисока Б 1 категорија.

Од вкупно 52 објекти кои беа категоризирани во Б2 категорија извршена е контрола на градежно – техничките услови и имплементација на процедурите од ДХП, ДПП и НАССР системот на 23 објекти и оператори со храна при што ситуацијата е следна:
- кај 18 објекти и оператори со храна е констатирано унапредувањето на објектот но сеуште го немаат целосно извршено унапредувањето на објектот и поминуваат во повисока Б 1 категорија и треба да изработат план за унапредување на објектот и усогласување на работењето согласно прописите за безбедност на храна и ветеринарно здравство (Акциски план), при што потребно е сите констатирани несообразности да бидат земени во предвид при изготвување на планот за унапредување на објектот со наведување на временски рокови за секоја конкретна активност која ќе се спроведува и истиот да го достават до Агенцијата на одобрување.

- кај 5 објекти и оператори со храна е констатирано дека состојбата во објектот не е променета од констатираната со претходната контрола и објектот ја задржува истата Б 2 категорија и овие објекти согласно горенаведената Уредба може да продолжат со вршење на својата дејност под услови утврдени за локализирана активност, а во согласност со другите одредбите од овој закон до една година пред денот на пристапување на Република Македонија во Европската Унија.

Сумирање на моменталниот статус на категориите на 82-та објекти и оператори со храна од животинско потекло останати во процесот на преструктурирање по извршената контрола на спроведувањето на доставените акциони планови за унапредување на објектот од страна на операторите со храна кои беа категоризирани во Б 2 категорија е следна:

Табела 4

Секција	Вид на објект	Објекти одобрени пред 01.01.2008 год	Објекти кои подлежат на преструктурирање	Објекти кои подлежат на преструктуирање - категоризација Состојба Декември 2014					Вкупно
				Б 1	Б 2	Б 3	Б 4	А	
0	објекти со општа активност	67	24	12	11			1	24
I	месо од домашни чапункари	26	10	2	7	1*			10
II	месо од живина и зајаци	2	1	1					1
IV	месо од дивеч								

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

V	мелено месо, подгот. од месо, МОМ	1							
VI	производи од месо	52	16	14	2				16
VIII	риба и производи од риба	2							
IX	свежо млеко и производи од млеко	92	26	12	13			1	26
X	јајца и производи од јајца	4	2	1	1				2
XI	жабји батаци и полжави	2	1	1					1
	објекти кои не се опфатени со Рег.2004/853)	23							
XVI	мед	5	2	2					2
XVII	мешовити производи								
	Вкупно:	276	82	45	34	1*		2	82

1* објект во фаза на повторна категоризација

Спроведувањето на доставените акциони планови за унапредување на објектот и усогласување на работењето согласно прописите за безбедност на храна и ветеринарно здравство и релевантните прописи ке биде предмет на контрола од страна на официјалните ветеринари надлежни за објектот како и од страна на работната група за спроведување на

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

постапка за преструктурирањето се до завршување на постапката на унапредување на објектот и усогласување со барањата за безбедност на храна и ветеринарното здравство односно релевантните прописи на Европската Унија заклучно со 31.12.2015 година.

Националната мониторинг програма за пратење на присуство на резидуи во производи од животинско потекло

Национална мониторинг програма за контрола на резидуи од ветеринарно медицински препарати и контаминенти во живи животни и храна од животинско потекло: реализиран е целокупниот план на мострирање од страна на официјалните ветеринари во сите организациони единици.
Внесени се три дополнителни упатства во системот ИСО 9001:
-Упатство за начин на спроведување на Националната мониторинг програма за контрола на резидуи од ветеринарно медицински препарати и контаминенти во живи животни и храна од животинско потекло и евалуација на нејзината реализација;
-Упатство за последователно истражување и мерки кои се превземаат во случај на сомнеж и/ или во случај на идентификувани позитивен наод на присуство на резидуи и недозволени супстанции;
-Упатство за стратегија за мострирање и начин на земање примероци (мостри) предвидени со Националната мониторинг програма за контрола на резидуи од ветеринарно медицински препарати и контаминенти во живи животни и храна од животинско потекло;
-Во поглед на обуки и едукација од областа на Националната мониторинг програма за контрола на резидуи од ветеринарно медицински препарати и контаминенти во живи животни и храна од животинско потекло одржани се следните:
-Реализирана еTAIEX работилница за „Контаминенти и резидуи од пестициди (микотоксини, тешки метали, акриламид, диоксин)“;
-Реализирана еTAIEX обука за „Контола на контаминенти во храна за животни и храна“ ;
-Реализирана еTAIEX студиска посета за „Мостирање на официјални примероци за резидуи од пестициди“;

-Реализирана е обука за официјални ветеринари во организација на АХВ и ФВМ „Национална мониторинг програма за контрола на резидуи од ветеринарно медицински препарати и контаминенти од живи животни и храна од животинско потекло (упатства, мострирање, прием на примероци, толкување на резултати и статус на НМПР 2014)".

Национален контролен план за намалување на присуството на салмонелозата кај кокошките (Gallus Gallus) во Република Македонија

Активноста се реализира од Секторот за здравствена заштита на животните во соработка со Секторот за ветеринарно јавно здравство

Програма за хоризонтален аудит на операторите со храна од животинско потекло
Спроведен е аудит на 8 објекти и оператори со храна од животинско потекло за исполнување на општите и посебните хигиенски барања на храната од животинско потекло (објекти кои биле во процесот на преструктурирање)
Извршен е аудит на 2 извозни објекти кланици за колење на домашни чапункари согласно Упатство за начинот на одобрување и контрола на објектите за производство, преработка и промет со храна од животинско потекло која се извезува во земјите членки на Европската Унија.
Извршена е контрола за исполнување на работните задачи од страна на официјалните ветеринари во 4 одобрени за извоз во ЕУ кланици за колење на домашни чапункари како и на официјалните ветеринари во 7 објекти влезени во процес на преструктуирање.

Програма за вертикален аудит на операторите со храна од животинско потекло во однос на посебни барања за безбедност на храна
Од страна на официјалните ветеринари во ОДВИ се спроведени 312 аудиті на оператори со храна од животинско потекло.

Законски усогласување изработка на законски и подзаконски акти и административна подршка на официјалните ветеринари

Со воведувањето на ИСО стандардот од страна на Одделението за безбедност на храна од животинско потекло изработени се следниве документи:
- Упатство за спроведување на службени контроли на објекти и оператори со храна од животинско потекло базирани на анализа на ризик;
- Упатство за условите кои треба да ги исполнуваат увозниците на храна од животинско потекло;
- Упатство за водење регистар на правни лица увозници на храна од животинско потекло;
- Упатство за начинот на означување на документите од Сектор за ветеринарно јавно здравство
-Упатство за постапката за преструктурирање на оператори со храна и објектите за производство, преработка и манипулација на храна од животинско потекло,
-Упатство за начинот на одобрување на објектите за производство, преработка и промет со храна од животинско потекло која се извезува во трети земји,
-Упатство за начинот на одобрување и контрола на објектите за производство, преработка и промет со храна од животинско потекло која се извезува во земјите членки на Европската Унија,
-Упатство за постапка со примените фактури во одделението за безбедност на храна од животинско потекло,
-Упатство за постапка на официјални ветеринари пред колење и за време на колење на животни во кланица,
- Упатство за постапката на регистрација малопродажни објекти – месари со дел за обработка на месо, специјализирани за продажба на храна од животинско потекло,
- Упатство за условите кои треба да ги исполнат објектите и операторите со храна кои вршат препакување на производи од животинско потекло,
- Упатство за начинот на означување на јајцата и пакувањата наменети за ставање во промет,
-Упатство за постапката на сертификација на производи од животинско потекло наменети за извоз во земјите на Европска Унија,

- Упатство за начинот на пополнување на модели ветеринарно здравствени сертификати за производи од животинско потекло наменети за извоз во земјите на Европска Унија,
- Упатство за фреквенција на земање примероци за микробиолошки критериуми од страна на официјален ветеринар и оператор со храна од животинско потекло,
-Процедура за постапување на комисијата за одобрување на оператор со храна и објекти за производство, преработка и манипулација на храна од животинско потекло,
-Процедура за постапката на бришење на регистрацијата или укинување на одобрението на објекти и оператори со храна,
- Прирачник за post – mortem преглед на живина наменета за колење,
-Прирачник за ante-mortem преглед на живина наменета за колење.

Реализирани се предавања со официјалните ветеринари во времетраење од по еден ден во Агенцијата за храна и ветеринарство со основна цел запознавање на официјалните ветеринари со воведувањето на ИСО стандардот, новиот пристап и примена на документацијата која произлегува од истиот како и конкретно обновување на знаењето преку презентација на упатствата, процедурите и прирачниците (февруари 2014 година).

Благосостојба на животните во кланици
Спроведена е напредна обука за унапредување на нивото на техничкото знаење на официјалните ветеринари во месец февруари и редовна обука (два пати годишно) за едукација на операторите со храна од животинско потекло во однос на барањата за благосостојба на животните при колење.

Програма на аудит за утврдување на исполнување на условите за благосостојба на животните при колење
Спроведени се 11 аудити во однос на исполнување на барањата за благостосојба на животните

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Квалитет на храна од животинско потекло

Спроведени се активности на техничко доуредување на прописите за квалитет на млекото и производите од млеко како и доуредување на прописите за начинот на означување на месо и производи од месо, во насока на измените и дополнувањета на Законот за безбедност на храна и новите прописи за означување на храната.

Ветеринарно Медицински Препарати

1) Законски усогласување изработка на законски и подзаконски акти

Спроведени се и последните законски усогласување на националата легислататива со легислативата на Европската Унија со изработка на Правилникот за Измени и дополнување на Правилник за формата и содржината на образецот на барањето за издавање на одобрение за ставање во промет на ветеринарно-медицински препарат, како и општите и посебните услови кои треба да ги исполни ветеринарно-медицинскиот препарат за ставање во промет (ВАРИЈАЦИИ) ("Службен весник на Република Македонија" број 25/13) како и ажурирање на "Листа на фармаколошки супстанции одобрени за употреба во ветеринарната медицина".

2) Регистрација и одобрување на оператори со ветеринарно медицински препарати
Во текот на 2014 година е постапувано по 7 Барања за одобрување на оператори со вмп согласно Правилникот за поблиските услови по однос на просторот, опремата и кадарот што треба да ги исполнуваат правните лица кои вршат промет на големо со ветеринарно медицински препарати и начинот на работа (" Службен весник на Република Македонија "бр.113/10) и истовремено е извршен контрола од аспект на генерален аудит.

1. ДВУ ПРАКСИС Зуфер Дооел с.Желино Тетово
2. СИМБИОМЕДИК Скопје

3. УНИВИГО Скопје
4. ЛИДИА ВЕТ Скопје
5. ПРИМА ЛЕК Скопје
6. ВИТА ВЕТ Скопје
7. АЛИМАН КОМЕРЦ Скопје

3) Програма на аудит за утврдување на исполнување на условите за промет и употреба на ветеринарно медицинските препарати

Во текот на 2014 година се спроведени аудити на операторите со ветеринарно медицинаки препарат

1. Редовна контрола на прометот и употребата на ветеринарно медицински препарати како и постапување со медицински отпад во ветеринарните веледрогерии, ветеринарни друштва и контрола на други субјекти кои потенцијално може да поседуваат и употребуваат ветеринарно медицински препарати (илегален промет и употреба) согласно Планот за работа на Секторот за Ветеринарно Јавно Здравство за месец јануари од 2014 година: 65 ветеринарни друштва и 3 ветеринарни веледрогерии.

2. Вонредна Контрола на веледрогерии регистрирани во Република Македонија по однос на увоз на ветринарно медицински препарати.
Во периодот од 14.02 до 21.02.2014 година направена е контрола на прометот со ветеринарно медицински препарати во 18 правни субјекти регистрирани за промет на големо при што не се констатирани неправилности во работата.

4) Во текот на 2014 година Комисијата за Ветеринарно медицински препарати согласно овластувањата од Законот за ветеринарно медицински препарати во текот на 162-та, 163-та, 164-та, 165-та, 167-та, 168-та, 169-та, 170-та, 171-та и 172-та ги разгледа и предложи регистрација (одобрување за ставање во промет) на вкупно 73 следните ветеринарно-медицинските препарати:

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

162-та Седница - одржана на ден 06.02.2014година

POLIOVIN vacc.	Ветеринаски завод СУБОТИЦА	УНИВИГО Скопје	13-342/2	06.02.2014
EKTANON liq. conc.	Ветеринаски завод СУБОТИЦА	УНИВИГО Скопје	13-343/2	06.02.2014
LASOVAK	Ветеринаски завод СУБОТИЦА	УНИВИГО Скопје	13-344/2	06.02.2014
IVERMEKTIN P premix	Ветеринаски завод СУБОТИЦА	УНИВИГО Скопје	13-345/2	06.02.2014

163-та Седница - одржана на ден 07.03.2014година.

ANALGIN 30% inj. sol.	BIOVET, Бугарија	АЛИМАН КОМЕРЦ Скопје	13-2561/2	07.03.2014
DIAR STOP FORTE	BIOVET, Бугарија	АЛИМАН КОМЕРЦ Скопје	13-2561/3	07.03.2014
VIALITON inj. sol.	BIOVET, Бугарија	АЛИМАН КОМЕРЦ Скопје	13-2561/4	07.03.2014
BIOVIT 10% - premix	BIOVET, Бугарија	АЛИМАН КОМЕРЦ Скопје	13-2561/5	07.03.2014

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

COGLAVAX vacc.	BIOVET, Бугарија	АЛИМАН КОМЕРЦ Скопје	13-2561/6	07.03.2014
VERMINTHEL-D tabl.	BIOVET, Бугарија	АЛИМАН КОМЕРЦ Скопје	13-2561/7	07.03.2014
GALAZEL - CZ VETERINARIA	CZ VETERINARIA S.A., Шпанија	ВИТА ВЕТ Скопје	13-8466/3	07.03.2014
DEXAFORT inj. susp.	Intervet International B.V., Холандија	ВИТА ВЕТ Скопје	13-8466/4	07.03.2014
SCALIBOR PROTECTOR BAND	Intervet International B.V., Холандија Intervet Productions S.A. ,Франција	ВИТА ВЕТ Скопје	13-8466/2	07.03.2014

164-та Седница - одржана на ден 17.03.2014година.

OCUREV vacc.	CZ Veterinaria S.A. , Шпанија	НУТРИВЕТ Скопје	13-2955/2	16.04.2014
ROMTUBER PPD BOVIN inj. sol.	S.C.Romvac CompanyS.A., Романија	ИЛЕМИК Прилеп	13-8452/2	17.03.2014
VITOL-140 inj. sol.	Interchemie werken "de Adelaar" B.V. Холандија	ИЛЕМИК Прилеп	13-8451/2	17.03.2014

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

ERYROMVAC vacc.	Interchemie werken "de Adelaar" B.V. Холандија	ИЛЕМИК Прилеп	13-1556/2	17.03.2014
ALBENDOZOL 2500 tabl.	Vetmedic d.o.o., Србија	СИМБИОМЕДИК Скопје	13-749/2	17.03.2014
DERMOVET pulv.	Vetmedic d.o.o., Србија	СИМБИОМЕДИК Скопје	13-752/2	17.03.2014
LEVAMIZOL VP 20% pulv.	Vetmedic d.o.o., Србија	СИМБИОМЕДИК Скопје	13-748/2	17.03.2014
SUVAXYN PCV vacc.	Pfizer Olot, S.L.U., Шпанија	УНИВИГО Скопје	13-751/2	17.03.2014
KOLISTIN P pulv.	Vetmedic d.o.o., Србија	СИМБИОМЕДИК Скопје	13-750/2	17.03.2014
SALVACAN P	ROMVAC COMPANY SA., Романија	ИЛЕМИК Прилеп	13-1259/3	29.04.2014

165-та Седница - одржана на ден 31.03.2014година

Streptopen 20/20 inj. sol.	ALFASAN International BV , Холандија	ИНОКС Скопје	13-3254/2	31.03.2014
Lincomycin-Spectinomycin 5/10 inj.sol.	ALFASAN International BV , Холандија	ИНОКС Скопје	13-3710/2	31.03.2014
ALFAGLANDIN C 0.250 mg/ml inj.	ALFASAN International BV ,	ИНОКС Скопје	13-2275/2	31.03.2014

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0
ОБ 4.2.3-07в01

sol.	Холандија			

167-та одржана на ден 29.04.2014година.

AMOKSI-KEL 15% inj. susp	KELA LABORATORIA N.V, Блегија	ВЕТПРОМЕТ Скопје	13-1848/2	29.04.2014
DEXA-KEL 02 inj. sol.	KELA LABORATORIA N.V, Блегија	ВЕТПРОМЕТ Скопје	13-1849/2	29.04.2014
GENTAMOX inj. susp.	LABORATORIOS HIPRA, Шпанија	ВЕТПРОМЕТ Скопје	13-1851/2	29.04.2014
HEPAVI-kel inj. sol.	KELA LABORATORIA N.V, Блегија	ВЕТПРОМЕТ Скопје	13-1850/2	29.04.2014
OLIGOVIT inj. susp.	KELA LABORATORIA N.V, Блегија	ВЕТПРОМЕТ Скопје	13-1847/2	29.04.2014

168-та одржана на ден 20.06.2014година.

AUSKIPRA GN vacc.	LABORATORIOS HIPRA, S. A, Шпанија	ВЕТПРОМЕТ Скопје	13-4274/2	20.06.2014

NEOPEN inj. susp.	INTERVET PRODUCTIONS, Италија	ВИТА ВЕТ Скопје	13-2208/2	20.06.2014
SURCALCE inj. sol.	SANOCHEMIA PHARMAZEUTIKA AG, Австрија	ВИТА ВЕТ Скопје	13-2208/3	20.06.2014
NOBILIS® SG 9R vacc.	Intervet International B.V., Холандија	ВИТА ВЕТ Скопје	13-2208/4	20.06.2014
BAYVAROL STRIP 3.6 mg	KVP Pharma + Veterinär Produkte GmbH, Германија	ВИТА ВЕТ Скопје	13-2208/5	20.06.2014
FERTAGYL inj. sol.	INTERVET INTERNATIONAL GmbH, Германија или Intervet International B.V., Холандија	ВИТА ВЕТ Скопје	13-3342/2	20.06.2014
FOLLIGON 400 i.e., 500 i.e., 600 i.e., 1000 i.e., 5000 i.e., 6000 i.e., i 20000 i.e.	INTERVET INTERNATIONAL GmbH, Германија или Intervet International B.V., Холандија	ВИТА ВЕТ Скопје	13-3342/4	20.06.2014
CHRONOGEST® CR	Intervet International B.V., Холандија	ВИТА ВЕТ Скопје	13-3342/3	20.06.2014

CALFOSET inj. sol.	KRKA d.d.- Словенија	КРКА-ФАРМА ДООЕЛ Скопје	13-2499/2	20.06.2014
GIRAXA pulvis	KRKA d.d.- Словенија	КРКА-ФАРМА ДООЕЛ Скопје	13-2498/2	20.06.2014
ENROXIL MAX inj. sol.	KRKA d.d.- Словенија	КРКА-ФАРМА ДООЕЛ Скопје	13-2498/2	20.06.2014
DEXAMETHASONE inj. sol.	Alfasan International BV- Холандија	ИНОКС Скопје	13-3710/2	20.06.2014
OXYTOCIN VET inj. sol.	Veyx Pharma – Германија	ПРИМАЛЕК Скопје	13-2870/2	20.06.2014
NAXCEL inj. susp.	Zoetis SA - Белгија	УНИВИГО ДООЕЛ Скопје	13-4540/2	20.06.2014
OXYMED LA inj. sol.	ВЕТМЕДИК ДОО – Србија	СИМБИО МЕДИК ДОО Скопје	13-4538/2	20.06.2014
MEDIMECTIN inj. sol.	ВЕТМЕДИК ДОО – Србија	СИМБИО МЕДИК ДОО Скопје	13-4539/2	20.06.2014
NUTRICIN SULFA premix	GENERA d.d. – Хрватска	ВЕТЕРИНА ДООЕЛ Скопје	13-3343/2	20.06.2014
MASTIDRY i.mam.susp.	GENERA d.d. – Хрватска	ВЕТЕРИНА ДООЕЛ Скопје	13-3343/3	20.06.2014
MASTIQUICK i.mam.susp.	GENERA d.d. – Хрватска	ВЕТЕРИНА ДООЕЛ Скопје	13-3343/4	20.06.2014
VITAMIN B KOMPLEKS + C inj.sol.	GENERA d.d. – Хрватска	ВЕТЕРИНА ДООЕЛ Скопје	13-3343/5	20.06.2014

169-та одржана на ден 26.06.2014година.

TIACOR CTC Plus premix	ФИШ КОРП. 2000 доо – Србија	ВЕТПРОМЕТ ДОО Скопје	13-3607/2	26.06.2014
TIACOR 10% premix	ФИШ КОРП. 2000 доо – Србија	ВЕТПРОМЕТ ДОО Скопје	13-3605/2	26.06.2014
TRIGUARD 250 орален прашок	ФИШ КОРП. 2000 доо – Србија	ВЕТПРОМЕТ ДОО Скопје	13-3606/2	26.06.2014
DEHINEL PLUS Flavour tabl.	KRKA d.d.- Словенија	КРКА-ФАРМА ДООЕЛ Скопје	13-3757/3	20.06.2014
FYPRYST COMBO	KRKA d.d.- Словенија	КРКА-ФАРМА ДООЕЛ Скопје	13-3759/3	20.06.2014
FYPRYST COMBO	KRKA d.d.- Словенија	КРКА-ФАРМА ДООЕЛ Скопје	13-3756/3	20.06.2014

170-та одржана на ден 02.09.2014година.

Ossitetraciclina 20% wsp	Chemifarma S.p.A.Италија	ИНОКС Скопје	13-2276/2	02.09.2014
SICADEN S emul	Ветпром, Бугарија	ВЕТМЕДИКА Прилеп	13-3980/2	02.09.2014

171-та одржана на ден 10.11.2014 година

ENDETOCID spot-on sol.	S.C ROMVACCOMANY S.A. Романија	ИЛЕМИК Прилеп	13-5965/2	10.11.2014
VITAMIN AD3E KRKA inj.emul.	ФИШ КОРП. 2000 доо – Србија	КРКА-ФАРМА ДООЕЛ Скопје	13-6841/2	10.11.2014
KANAMIYCIN 25% inj.sol.	ФИШ КОРП. 2000 доо – Србија	ИНОКС Скопје	13-3710/3	10.11.2014
AMOXYCILLIN 20% L.A. inj.susp.	KRKA d.d.-Словенија	ИНОКС Скопје	13-3710/4	10.11.2014
ENGEMYCIN spray.	KVP Pharma + Veterinär Produkte GmbH, Германија	ВИТАВЕТ Скопје	13-5923/2	10.11.2014
ADVOCATE 40 mg + 10 mg, 100 mg + 25 mg, 250 mg + 62.5, 400 mg + 100 mg spot-on sol. for dogs/ ADVOCATE 40 mg + 4 mg, 80 mg + 8 mg spot-on spot-on sol. for cats and ferrets	KVP Pharma + Veterinär Produkte GmbH, Германија	ВИТАВЕТ Скопје	13-5923/2	10.11.2014

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

172-та одржана на ден 05.12.2014 година

EFECUR inj.susp.	HIPRA, Шпанија	ВЕТПРОМЕТ Скопје	13-6984/2	05.12.2014
TYLOMAX oral. Pulv.	ФИШ КОРП. 2000 доо – Србија	ВЕТПРОМЕТ Скопје	13-5672/2	05.12.2014
MAKSAMOX 200 oral.pulv.	ФИШ КОРП. 2000 доо – Србија	ВЕТПРОМЕТ Скопје	13-5674/3	05.12.2014
MAGNUM 44LS	ФИШ КОРП. 2000 доо – Србија	ВЕТПРОМЕТ Скопје	13-5673/4	05.12.2014
ALBENDAZOL tabl. 250	VETMEDIC, Србија	СИМБИОМЕДИК Скопје	13-6915/2	05.12.2014
IVERMECTIN - P	VETMEDIC, Србија	СИМБИОМЕДИК Скопје	13-6916/2	05.12.2014
TERRAMYCIN AEROSOL SPRAY	IGS Aerosol GmbH, Германија	УНИВИГО Скопје	13-6917/2	05.12.2014
DEPO_PROMONE 50mg/ml inj.susp.	IGS Aerosol GmbH, Германија	УНИВИГО Скопје	13-7272/2	05.12.2014

Безбедност на храна за животни и исхрана на животните

1. Законско усогласување
Извршено е усогласување на Законот за безбедност на храната за животни ("Службен весник на Република Македонија" бр. 145/10, 53/11 и 1/12), со предлог закон за изменување и дополнување на Законот за безбедност на храната за животни.

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Донесен е и подзаконски акт: Правилник за условите за ставање во промет на суровини за храна за животни, декларирањето и карактеристиките кои треба да бодат дадени на придружниот документ или на пакувањето и листа на суровини за храна за животни ("Службен весник на РМ", бр. 18 од 29.01.2014 година) со кој се доуредува ставањето во промет на суровини за храна за животни..

2. Системот на одобрување и регистрација на објекти и оператори со храна за животни и исхрана на животните е унапреден со имплементирање на ISO 9001_2008, во 2014 год. од кој излегуват процедура .
- ПР7.5-2.5-01в01 Процедура за постапување на комисијата за одобрување на оператор со храна за животни и објекти за производство, преработка и манипулација на храна за животни и исхрана на животните.

Одобрени се шест оператори со храна за животни за производство на храна за животни
- Гринагро Дооел –Скопје (објектот во Градско Велес)
- Соро Промет Доо – Прилеп
- Бачило Козјак доо – Куманово (објект с. Доленци Демир Хисар)
- ДТПУ Ветеринарство – Скопје
- Уни Агро доо – Велес
- З.З Единство – Тетово

4. Регистрирани се 42 оператори со храна за животни
5. Регистрирани се 39 оператори со храна за животни.

6. Спроведени се 41 аудити на оператори со храна за животни.

<u>Hvc-производи од животинско потекло ('НПЖП)</u>

Во областа на нуспроизводите од животинско потекло спроведена се следниве активности:
Спроведување на годишна анкета за количината на НПЖП.
Спроведена е анкета за количините на генериран нус производ од животинско потекло во кланици за 2013 година дадена во прилог.
TRACES систем
TRACES систем – воспоставена е редовна активност за ажурирање на листите на одобрени и регистрирани објекти и оператори со нус производи од животинско потекло во TRACES системот

Активности поврзани со управување со НПЖП

Воспоставена е формална координација и комуникација со МЖСПП- март 2014 година при што се остварени се повеќе работни средби со повеќе институции , меѓу кои и со МЖСПП со цел координација на активностите за воспоставување на Национален систем за нус производи од животинско потекло во Р. Македонија.

Работни состаноци со Агенцијата за странски инвестиции и промоција на извозот на Република Македонија, Министерството за транспорт и врски и Општината Велес со цел да се дефинираат документите и условите за објавување на меѓународен јавен повик со подолг период на времетраење за изнаоѓање потенцијален инвеститор за изградба на погон за управување, собирање и преработка на НПЖП
Комуникација со Општина Велес за изнаоѓање на локација за изградба на погонот и нејзино вклучување во Деталниот урбанистички план на Општина Велес.
Комуницијa и работни средби со заинтересирани странски инвеститори (Србија, Унгарија).
Постапено е по 4 барања за издавање на Одобрение за нус производи од животинско потекло, односно:
„Гудас Мит" Скопје, извршен е комисиски надзор и издадено е решение;
„Сафари Интернационал" постапката е во тек;
„Луна Комерц" Штип, извршен е комисиски надзор и издадено е решение, и

„Шевро ИМ” Штип, извршен е комисиски надзор и издадено е решение.

Спроведени се од централно ниво официјални контроли на операторите со нуспроизводи од животинско потекло .
Извршени се контроли на операторите со нус производи од животинско потекло и тоа на :
Кожари:
„Ирис 80” Велес;
„Димко Митрев” Велес;
„АНВ” Куманово,;
„Тифи Комерц” Куманово;
„Луна Комерц” Штип;
„Шевро ИМ” Штип;
„Оаза” Штип;
„Ан-Ви” Скопје;

2. Спроведен е контрола и суперревизија на 15 објекти:
Кланици:
„АД Кланица со Ладилник” Струмица;
„Кланица Ново Село” Ново Село;
„Серта Компани” Кавадарци;
„Кланица БДА Компани” Куманово;
„Љума Комерц” Скопје;
„АБС Пилко (Анита) Скопје;
„Кланица Андонови” Радови;
„Кланица Темови” Радовиш;
„Кланица Бич Треид”;

Млекара:
„Балканска Млекара” Скопје;
„Лабрадор” Охрид;
„Лабсир” Струга;
„Млекара Бистра” Кичево;
„Маврово Ј-Т” Македонски Брод.
Трговија:
„Веропулос” Скопје.

Официјални контроли во одделение за државна ветеринарна инспекција

На територијата на Република Македонија распределени во 26 организациони единици од страна на 43 Официјални Ветеринари извршена е контрола на:
Внатрешен промет (производство и преработка на производи од животинско потекло), храна за животни, нуспроизводи од животинско потекло и ветеринарно медицински препарати;
Увоз на храна од животинско потекло, храна за животни, нуспроизводи од животинско потекло и ветеринарно медицински препарати;
Извоз на храна од животинско потекло, храна за животни, нуспроизводи од животинско потекло и ветеринарно медицински препарати

При извршените контроли на објектите, операторите со храна, храна за животни, нуспроизводи од животинско потекло и ветеринарно медицински препарати издадени се 10.136записници. Врз основа на претходно издадените записници издадени се 1299 решенија по кои е постапено во 1176 случаи, издадени се 93 покани за едукација, поднесени се 30 платни налози за глоба од кои 19 се завршени со порамнување, а 11 се предадени на прекршочна комисија, решение се 3 а другите се во постапка.

Во 2014 година не е поднесена кривична пријава.

Земени се вкупно 3.918 мостри на храна од животинско потекло и тоа за:
Биорезидуи 2.746 мостри (974 мостри од националниот контролен план за резидуи и 1123 мостри млеко за испитување на афлатоксин)
Микробиолошка анализа 907 мостри
Хемиска анализа 70 мостри
Анализа за присуство на антибиотици во храна 4 мостри
Анализа за безбедност 191 мостри

Конфискувана и уништена небезбедна храна од животинско потекло вкупно 683.503 кг.
од самиот оператор нештетно уништена храна 362.054 кг. која е хигиенски неисправна, контаминирана храна, микробиолошки неисправна, недекларирана, изминат рок или од други причини небезбедна.
од АХВ нештетно уништена храна 321.449 кг. која е хигиенски неисправна, контаминирана храна, микробиолошки неисправна, недекларирана, изминат рок и други причини небезбедна.

Бројот по вид и категории на животни прегледани и заклани во одобрени кланици вкупно изнесува 447.168 единки крупна стока и 446.629 живина.

Во табелата се прикажани бројот на заклани единки на животни по видови.

Вид на животни	Број на заклани грла
Млади говеда	5664
Стари говеда	2368
Говеда вкупно	8032

Овци	2023
Јагниња	284679
Овци вкупно	286702
Кози	85
Јариња	65
Кози вкупно	150
Свињи	152284
Животни Крупни вкупно	447168
Кокошки	304011
Бројлери	142618
Вкупно кокошки	446629

Прегледана храна

Внатрешен промет (производство) 303.315.525,00 кг.
Увоз 71.202.787,00 кг.
Извоз 21.568.499,00 кг.
ВКУПНО: 396.086.811 кг.

Прегледана храна по производ
Месо и производи од месо 74.803.195 кг.
Млеко и млечни производи 154.395.178 кг
Риби и производи од риби 3.545.309 кг.
Јајца 146.711.277 кг.

Производи од јајца	9.471.698 кг.
Мед	38.743 кг
Кондиторски производи	1.366.071кг.
Останато	3.439.077 кг.
ВКУПНО:	369.058.409 кг.
Храна за животни	27.062.652 кг.

Издадени записници при официјални контроли
Записници 10.136

Издадени решенија за отстранување на недостатоци
Решенија 1.299

Издадени покани за едукација (извршени едукации)
покана за едукација 93

Издадени платни налози за наплата на глоба
платен налог за наплата на глоба 30

Испратени мостри за лабораториска анализа
Мостри 3.918

Хигиенски неисправна и небезбедна храна
Килограми на запленета и уништена храна 683.503 кг.

Поднесени барања за покренување на прекршочна постапка
Прекршочни пријави 11

Издадени сертификати за извршени извози
Издадени се вкупно 1.747 сертификати

Производ	Број на извршени извози	Количина во килограми	Број
Волна	42	823616	
Замрзнато пилешко и кокошкино месо	7	130329	
Јагнешки црева и изнутрици	8	157046	
Јагнешко месо	379	2 713 890	270350
Говедска кожа	28	473530	
Јагнешка кожа	35	673375	
Овча кожа	1	23400	6000
Свинска кожа	19	419330	
Кондиторски производи	428	2354267	
Мајонез	62	155249	
Мед	52	191919	
Производи од месо	239	3308435	
Преработени полжави	68	677914	
Млеко	22	368457	

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Млечни производи	137	1154457	
Риба	6	59080	
Сладолед	113	822891	
Супи	83	48068	
Трофеј	12		20
Јајца	6		1316574

Издадени Мислења за усогласеност на проектната документација – планираната инвестиција со одредбите од ЕУ и Потврди за усогласеност со стандардите на ЕУ по завршувањето на инвестицијата

Во текот на 2014 година, Одделението за државна ветеринарна инспекција во Секторот за Ветеринарно Јавно Здравство има издадено вкупно 9 (девет) *Мислења за усогласеност на проектната документација/планирана инвестиција со одредбите од ЕУ*, од кои што сите се во согласност со стандардите на ЕУ, како и вкупно 1 (една) *Потврда за усогласеност со стандардите на ЕУ по завршувањето на инвестицијата.*

Бр.	Тип на документ	Име на правен субјект	датум на издавање на документ	број на мислење	тип на инвестиција
1	Мислење	ДПТУ КИКИ ДООЕЛ Кочани	03.01.2014	11-8454/2	Опрема
2	Мислење	МИС ГЛОБУС ДОО СКОПЈЕ	03.01.2014	11-8457/2	Опрема
3	Мислење	РЕС-КОМ, Ресен	21.01.2014	11-361/2	Опрема

4	Мислење	ЈокаДооел Струмица	16.06.2014	11-4395/2	Реконструкција, опрема
5	Мислење	МИС ГЛОБУС ДОО СКОПЈЕ	16.06.2014	11-4396/2	Реконструкција, опрема
6	Мислење	ДИРОКО ДООЕЛ Кавадарци	25.06.2014	11-4394/2	Опрема
7	Мислење	АГРИА - ГРУП Велес	25.06.2014	11-4397/2	Опрема
8	Мислење	БИБО КОМЕРЦ	25.06.2014	11-4393/2	Изградба на објект
9	Мислење	К-ФАРМ - КОЖЛЕ ДООЕЛ	05.09.2014	11-5541/2	Опрема

10	Потврда	РЕС-КОМ, Ресен	29.10.2014	02-7274/2	Опрема

ИЗВРШЕНИ ИНСПЕКЦИСКИ КОНТРОЛИ 2014 година									Платен налог (пред прекршочна комисија)		
КОНТРОЛИРАНИ ОБЈЕКТИ	**Број на записници**	**Број на аудити**	**Број на Решенија**	**Заклучок**	**Покана за едукација**	**Претставки**	**Платен налог (со порамнување)**	**Вредност во €**	**Поднесени пр.пријави**	**Решени**	**Кривични пријави**
КЛАНИЦА	1921	30	74	621	2	2	1	0	0	0	0
МЛЕКАРИ И МАНДРИ	2294	141	329	603	3	1	5	5300	2	0	0
МЕСОПРЕРАБОТКА	1136	48	162	487	1	3	7	14000	3	0	0
ВЕЛЕДРОГЕРИИ И ВЕТЕРИНАРНИ ДРУШТВА	347	7	4	77	5	0	1	0	1	0	0
СКЛАД / ЛАДИЛНИК	1355	42	492	504	3	2	2	11000	0	2	0
ПАКУВАЊЕ НА МЕД	39	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0
СОБИРНИ ЦЕНТРИ ЗА ЈАЈЦА	588	18	36	273	5	2	0	0	0	0	0
МАЛОПРОДЖНИ ОБЈЕКТИ	866	28	79	201	33	13	2	2500	1	1	0
ЗЕЛЕН ПАЗАР	59	1	2	13	0	1	0	0	0	0	0
ОПЕРАТОРИ СО ХРАНА ЗА ЖИВОТНИ / УВОЗНИЦИ	375	41	45	99	1	0	5	2500	2	0	0
УГОСТИТЕЛСКИ ОБЈЕКТИ	324	3	24	98	33	2	1	0	0	0	0
ПРИМАРНИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ	394	16	18	74	1	1	3	6000	0	0	0
ОСТАНАТИ ОПЕРАТОРИ	438	39	34	132	6	2	3	5750	2	0	0
Вкупно	**10136**	**415**	**1299**	**3184**	**93**	**29**	**30**	**47050**	**11**	**3**	**0**

СЕКТОР ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И БЛАГОСОСТОЈБА НА ЖИВОТНИТЕ

Законот за ветеринарно здравство ја уредува здравствената заштита на животните и делови на јавното ветеринарно здравство од аспект на здравствена заштита на животните. Согласно законот, Агенцијата за храна и ветеринарство има обврска да обезбеди здравствена заштита на животните преку спроведување на мерки на здравствена заштита како и спроведување на годишни и повеќегодишни програми за здравствена заштита на животните.

Хоризонтални активности

Во текот на 2014 година согласно барањата за системот за управување со квалитет ИСО 9001: 2008 се воведе системот, сите одделенија во Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните пристапија кон усогласување на документацијата (усогласување на процедурите, упатствата и обрасците со структурата која ја пропишува стандардот). Во рамките на стандардот влегоа 12 процедури и 46 попратни обрасци.

Во 2014 продолжи следење на ЕУ законодавство и транспонирање на ЕУ мерките во националното законодавство од областа на ветеринарното здравство, благосостојба на животните и идентификација и регистрација на животните. Во изминатата година усвоени се повеќе акти:

Од ***областа на заштитата и благосостојбата на животните*** усвоен е нов Закон за заштита и благосостојба на животните. Новиот Закон за заштита и благосостојба на животните ("Службен весник на РМ" 149/14), потполно се усогласува со одредбите од релевантното Европско законодавство: 31998L0058, 32008L0119, 32008L0120, 32007L0043, 31999L0074, 32010L0063, 32009R1099 и 32005R0001. Со донесување на новиот закон, укинат е Законот за заштита и благосостојба на животните ("Службен весник на РМ " 113/07 и 136/2011).

Од ***областа на Аквакултура*** донесени се следните прописи:

а. Правилник за условите за ставање во промет на аквакултура, нејзината намена, како и начинот на вршење на официјални контроли при ставање во промет на аквакултурата ("Службен весник на РМ" бр.85/13 и 132/14),

б. Правилник за мерки за сузбивање и искоренување на одредени болести кај водните ("Службен весник на РМ" 185/11 и 114/14) и в

в. Правилник за дополнителни услови за надзор кај акватични животни врз основа на анализа на ризик ("Службен весник на РМ" 106/14);

Од ***областа услови за увоз на семе за вештачко осеменување, ембриони и јајце клетки*** во ("Службен весник на РМ" бр. 195/14) објавена е измена на Правилникот за условите за увоз на семе за вештачко осеменување, ембриони и јајце клетки, листи на трети земји од кои е дозволен нивниот увоз и содржината и формата на ветеринарно здравствениот сертификат или друг документ што ја придружува пратката.
Во рамките на секторот се спроведуваат активности за мониторинг и управување со проекти кои се финансирани со предпристапните фондови на Европската Унија.
Во јуни 2014 година е поднесена апликација до Европската комисија за вклучување на Република Македонија на листата Ц согласно регулативата 576/2013 за некомерцијално движење на животни.

Ветеринарно информационен систем (ВИС): Имајќи предвид дека 2014 е почетна година во која активностите за здравствена заштита и идентификација и регистрација се внесуваа и следат преку Ветеринарно информациониот систем, посебен осврт е даден на ефикасноста и функционалноста на електронската дата база како и на понатамошната надградба на сегашните и развивање на нови модули. Учесниците во системот стекнаа одредено ниво на рутина на работа со истиот со што потребата од поддршка од страна на Агенцијата е значително намален.
Во рамките на активности на проектот кој започна со работа во 2014 година предвидена е изработка на оперативни процедури за спроведување на активностите од годишната наредба за здравствена заштита на животните за да се обезбеди унифициран пристап на работата на овластените ветеринарни друштва како и подигање на нивото на квалитетно извршување на јавните овластувања кои им се доделени.
Во период од мај–јули 2014 година се изврши надградба односно проширување на ВИС со модул во кои се внесуваат фактури за извршените активности на овластените ветеринарни друштва. Ова претставува нов сегмент од модулот фактурирање кој е функционален и лесен за користење од страна на ветеринарните инспектори. Модулот овозможува внесување и креирање на фактури кои се поврзани со спецификации за извршени активности за здравствена заштита на животните.
Во текот на 2015 година планирано е проширување на системот со нов функционален модулот за колење на одземени заболени животни во кланица и исплаќање на надомест.

Идни планирани активности на ниво на сектор

Во рамките на проектот „Зајакнување на административните и институционални капацитети на надлежните органи задолжени за безбедност на храна, ветеринарна и фитосанитарна политика“ во 2015 година предвидени се теоретски и практични обуки на официјалните ветеринари од областа на здравствена заштита на животните, благосостојба на животните и идентификација и регистрација на животните.

Во рамките на твиниг договор- „Институционално зајакнување на капацитетите на надлежните органи во делот на имплементација на европското законодавство во областа на безбедност на храна, ветеринарна и фитосанитарна политика“ кој ќе биде реализиран во текот на 2015 треба да се направат анализи на моменталната состојба со определени болести кои се застапени во државата и да се направи ревизија на тековните програми, анализа на состојбата со одредени болести кои не биле предмет на програми во изминатите години како и изработка на програми за нивно сузбивање и искоренување.
Контролните механизми и админстративни работи се внесуваат во системот за управување со квалитет во форма на пишани процедури од кои произлегуваат записи за извршените активности.

<u>Одделение за здравствена заштита на животните</u>

1) Заразни болести кај овци и кози

   a. ***Бруцелоза кај овци и кози***

Постои континуитет во имплементацијата на Програма за контрола и искоренување на болеста Бруцелоза кај овците и козите каде во зависност од застапеноста на болеста се применуваат различни мерки за нејзина контрола.
Врз основа на стапката на присутност на бруцелозата кај овците и козите и / или
ризикот за ширење на болеста се врши поделба на територијата на Република Македонија на следните епизоотиолошки единици и епизоотиолошки целини:

1. Епизоотиолошки единици и епизоотиолошки целини каде присуството на болеста на ниво на стадо е од 0-1% и/или каде ризикот за проширување на болеста е низок,
2. Епизоотиолошки единици и епизоотиолошки целини каде присуството на болеста на ниво на стадо е од 1-5% и/или каде ризикот за проширување на болеста е низок,
3. Епизоотиолошки единици и епизоотиолошки целини каде присуството на болеста на ниво на стадо е повисоко од 5% и/или кад ризикот за проширување на болеста е висок и/или е извршена масовна вакцинација на животните.

Во текот на месец јули 2014 година објавена е *Програма за изменување на програмата за сузбивање и искоренување на бруцелозата кај овците и козите* (Службен весник на РМ број 108/2014). Со Програмата се утврдува начинот на заштита на населението од болеста бруцелоза преку намалување на бројот на

заболени овци и кози, мерките за контрола на болеста во случај на сомнителни или потврдени случаи на болеста како и условите кои треба да ги исполнуваат животните при движење помеѓу стада со ист здравствен статус така и при движење од стада со понизок кон повисок здравствен статус Со програма за изменување и дополнување на програмата за сузбивање и искоренување на бруцелозата кај овци и кози се предвидуваат одредени олеснување во делот на движењето на животните но под строго определени услови и само од епидемиолошки единици и епидемиолошки целини со ист здравствен статус.. Истовремено во континуитет се одвива имплементација на мерките за контрола на болеста бруцелоза кај овците и козите односно ре-тестирања во сомнителните и позитивните одгледувалишта во текот на годината.

Табела 1: *Споредбен приказ на резултати од контрола на болеста Бруцелоза кај овци и кози од 2008 до 2014 година*

година	Тестирани стада	Позитивни стада	% од позитивни стада	Тестирани о овци/кози	Позитивни овци/кози	Позитивни овци/кози
2008	5.820	636	10,93%	626.748	16.052	2,56%

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

2009	6.522	712	10,92%	653.863	11.256	1,72%
2010	5.312	171	3,22%	422.752	2.865	0,68%
2011	4.545	80	1,76	362.662	1.312	0,36%
2012	3.889	16	0,41%	296.561	112	0,04%
2013	7.453	42	0,56%	346.947	338	0,10%
2014	7.587	55	0,72%	362.828	347	0,09%

Графички приказ на резултатите од контролата на болеста Бруцелоза кај овци и кози

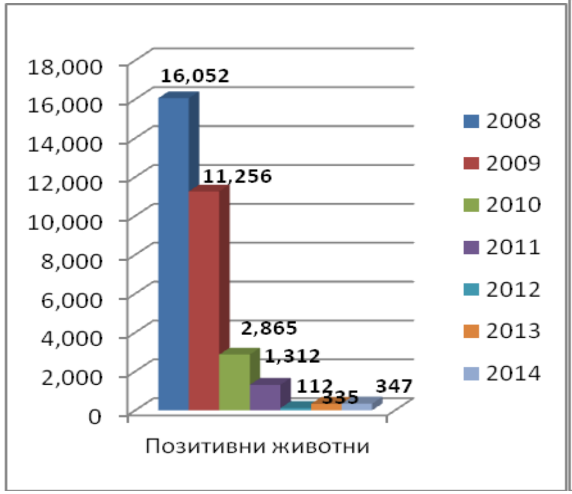

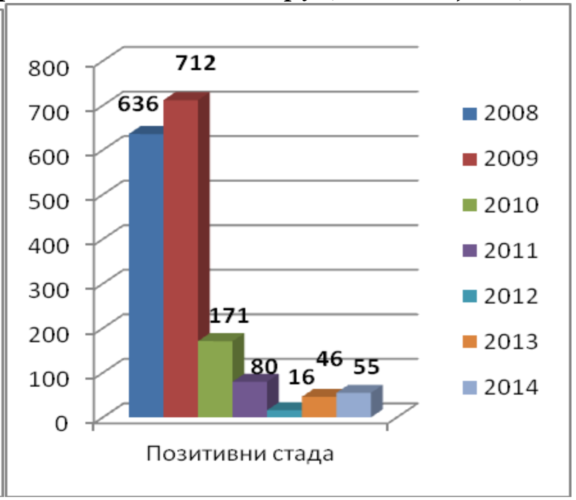

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

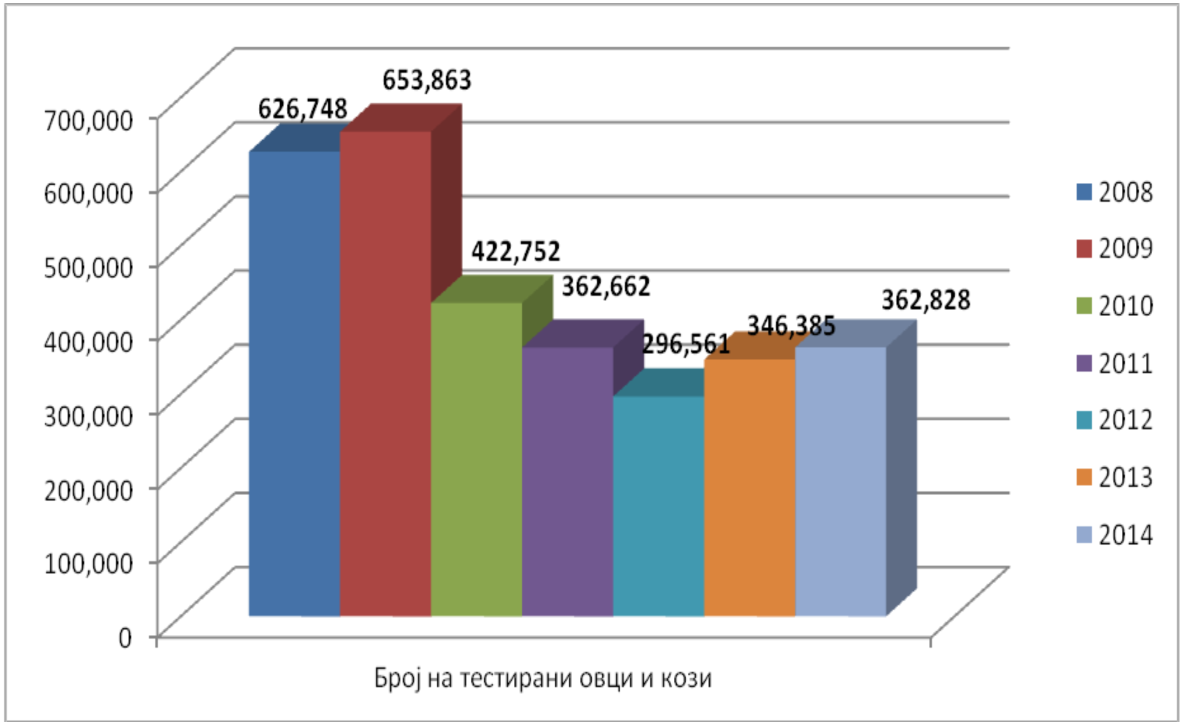

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

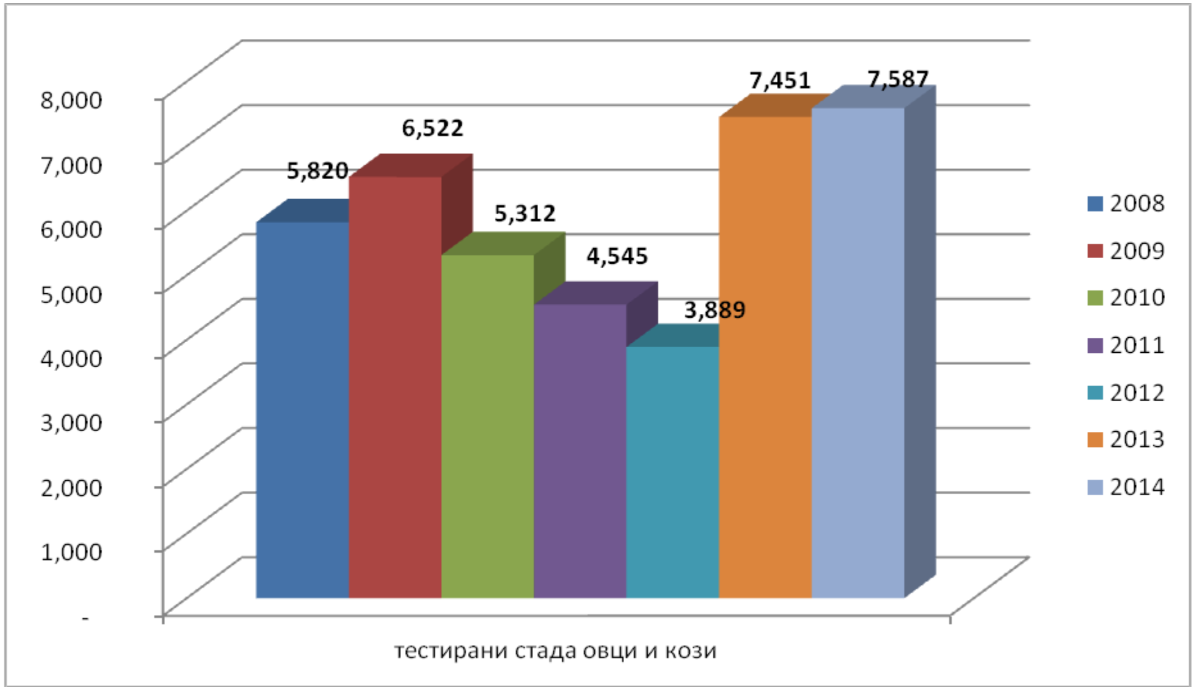

Како директен резултат од спроведените мерки за контрола на болеста кај животните, бројот на заболени луѓе од *B.melitensis* е исто така видливо намален. Табеларно е прикажан преглед на трендот на опаѓање на број на регистрирани заболени луѓе од болеста Бруцелоза во период 2008-2014 година

Табела 2: *Број на заболени луѓе од Бруцелоза преглед период 2008-2014 година **

година	Број на заболени луѓе од Бруцелоза
2008	485
2009	287

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

2010	163
2011	96
2012	82
2013	36
2014	40

*Институт за јавно здравје

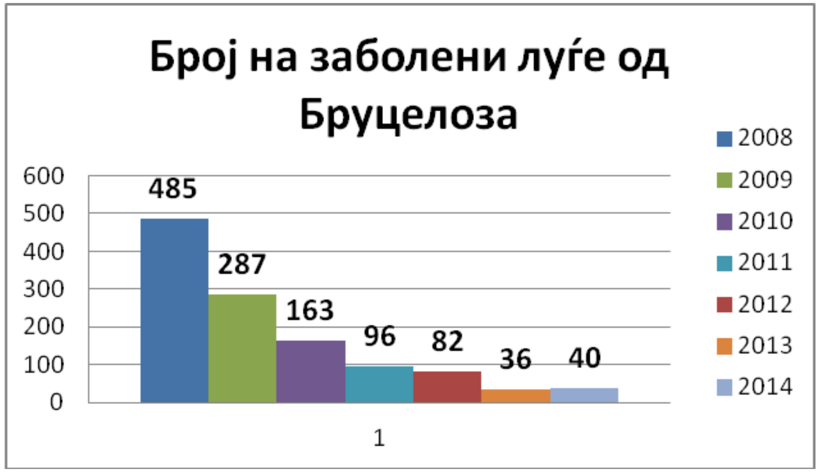

Во периодот од јуни-ноември 2014 година беа организирани и реализирани 10 регионални работилници (семинари) во соработка со Секоторот за контрола и превенција на заразни болести при Институтот за јавно здравје Скопје и Институтот за епидемиологија, биостатистика и медицинска информатика на тема "Состојбата со бруцелоза во Република Македонија" за здравствените и ветеринарните работници. Целта на работилниците беше зајакнување и интезивирање на соработката помеѓу соодветните инспекциски служби од областа на ветеринарната и хуманата медицина како и размена на податоци помеѓу засегнатите институции. На семинарите, Агенцијата за храна и ветеринарство ја презентираше состојбата со бруцелоза во Република Македонија во годините наназад, но и моменталната состојба за 2014 година, активностите што се превземени, постигнатите

резултати, како и предлог мерките за подобра контрола и превенција на ова заболување, со цел навремено информирање и координацијата на активностите кои се од примарно значење за ставање на оваа зооноза под контрола.

6. *Антракс кај овци и кози*

Согласно Годишната наредба за здравствена заштита на животните за 2014 година за сузбивање и искоренување на Антраксот кај овци и кози предвидено е да се изврши превентивна вакцинација. Активноста е извршена согласно упатството на производителот на вакцината. За вакцинација се користи вакцината Stern 34 F2 БИОФАРМ-Сливен.

Табела 3: *Преглед на бројна состојба на вакцинирани овци/ кози во 2014 година општини со дистрикти на антракс*

Општина	Број на одгледувалишта	Животни
Сарај	1	405
Свети Николе	3	368
Велес	8	1200
Пробиштип	2	384
Сарај	1	161
Чешиново-Облешево	43	3966
Могила	6	452
Пробиштип	3	569
Јегуновце	10	992
Ппробиштип	18	2827
Лозово	23	391
Свети Николе	7	406
Зајас	14	2528
Вкупно	**139**	**14650**

Табела 4: *Резултатите од спроведени дијагностички испитувања кај угинати животни при сомнеж на Антракс во 2014 година*

Епизотиолошко подрачје	населено место	вид	испитани	позитивни	сомнителни	негативни
Велес	Велес	коза	3	0	0	3
Виница	Лаки	коза	2	0	0	2
Виница	Крушево	овца	1	0	0	1
Куманово	Макреш	овца	1	0	0	1
Вкупно			**7**	**0**	**0**	**7**

Табела 5: *Резултатите од спроведени дијагностички испитувања на Антракс на кожи наменети за извоз во 2014 година*

Епизотиолошко подрачје	населено место	вид на кожа	испитани	позитивни	сомнителни	негативни
Пробиштип	Горно Барбрево	овца	1	0	0	1
Прилеп	Прилеп	коза	1	0	0	1
Прилеп	Прилеп	коза	1	0	0	1
Прилеп	Прилеп	коза	1	1	0	0
Прилеп	Прилеп	коза	1	0	0	1
Битола	Бач	овца	1	0	0	1
Прилеп	Кривогаштани	коза	1	0	0	1
Прилеп	Прилеп	овца	1	0	0	1
Прилеп	Прилеп	овца	1	0	0	1
Вкупно			9	1	0	8

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

в.*Ентеротоксемија кај овци и кози*

Согласно Годишната наредба за здравствена заштита на животните за 2014 година заради подобрување на епизотиолошката состојба со болеста и намалување на морталитетот кај овците и козите е извршена превентивна вакцинација на сите овци и кози на територија на Република Македонија. Вакцинацијата е спроведена од страна на ветеринарните друштва кои имаат склучено договор со одгледувачите на овци и кози. Трошоците за вакцинација во целост се на товар на одгледувачите на овци и кози. Во табела е даден преглед на испитани примероци при сомнеж на болеста Ентеротоксемија во 2014 година.

Табела 6: *Вкупен број на испитани примероци* при сомнеж на болеста Ентеротоксемија во 2014 година

Епизотиолошко Подрачје	Населено место	Вид	Испитани	Позитивни	Сомнителни	Негативни
Крива Паланка	Ранковце	овци	1	0	0	1
Велес	Велес	овци	1	0	0	1
Македонски Брод	Пласница	овци	1	0	0	1
Пробиштип	Пробиштип	овци	1	0	0	1
Пробиштип	Пробиштип	овци	1	1	0	0
Пробиштип	Злетово	овци	1	0	0	1
Велес	Велес	овци	1	0	0	1
Велес	Чашка	овци	1	0	0	1
Велес	Градско	овци	2	0	0	2
Прилеп	Прилеп	овци	1	0	0	1
Виница	Виница	овци	2	0	0	2
Прилеп	Кривогаштани	овци	1	0	0	1
Прилеп	Витолиште	овци	1	0	0	1
Прилеп	Витолиште	овци	1	0	0	1
Пробиштип	Пробиштип	овци	1	0	0	1

Свети Николе	Свети Николе	овци	1	0	0	1
Вкупно			**18**	**1**	**0**	**17**

2) Заразни болести кај говеда

a. ***Бруцелоза и Туберкулоза кај говеда***

Извршена е имплементација на Програмите за контрола и искоренување на бруцелоза и туберкулоза кај говедата преку спроведување на редовни годишни дијагностички испитувања и тестирања на говедата кои започнаа да се спроведуваат од октомври 2014 година. Ретестирање на сите позитивни стада се спроведуваат во текот на годината каде што се применува засилена он спот контрола и сеопфатно епидемиолошко испитување со цел утврдување на изворот на инфекција. Мерките за контрола на бруцелозата кај говедата (ре-тестирања) како и постапката за утврдување на позитивни животни на туберкулоза кај говедата се одвиваат во континуитет во 2014 година и продолжува да се спроведува и во текот на 2015 година.

Важно е да се напомене дека од одземените позитивни и сомнителни животни во кланица (говеда, овци и кози вкупно се земени и испратени 758 мостри за бактериолошко потврдување на бруцелоза до националната референтна лабораторијата)

Табела 7: *Бруцелоза кај говедата -број на тестирани и позитивни животни и стада преглед на период 2010-2014 година*

година	Тестирани животни	Позитивни животни	% од позитивни животни	Позитивни стада	Број на заклани животни
2010	168.682	663	0,39%	78	665
2011	147.615	225	0,15%	66	229
2012	144.619	416	0,29%	64	357
2013	144.629	344	0,24%	46	247
2014	162.582	514	0,31%	129	544

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Графички приказ на резултати од контролата на Бруцелоза кај говедата

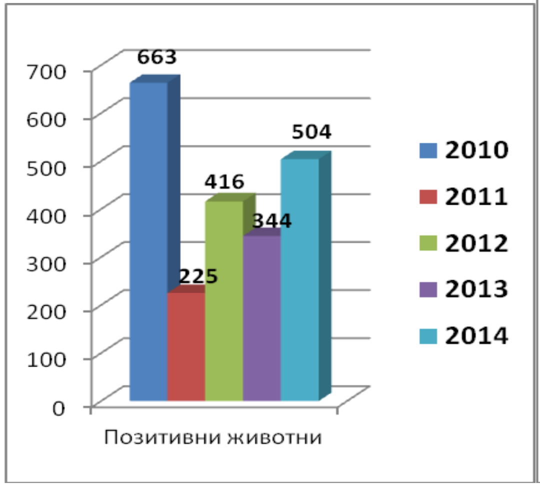

Табела 8: *Туберкулоза кај говедата- број на тестирани, позитивни животни и стада преглед на период 2010-2014 година*

година	Тестирани животни	сомнителни Пријавени одгледувалишта	Позитивни животни	% од позитивни животни
2010	178.838	687	393	0.22%
2011	172.087	564	207	0,11%
2012	167.506	216	240	0,14%
2013	167.128	184	269	0,002%
2014	180.902	71	109	0,001%

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Постапката за утврдување на Туберкулозата кај говедата започна во месец октомври 2014 година, а согласно податоците од ветеринарно информативниот систем тестирани се вкупно 180.902 говеда на туберкулоза каде се пријавени од страна на овластените ветеринарни друштва 71 сомнително одгледувалиште со вкупно 109 сомнителни говеда, распоредени во 18 епидемилошки единици. Во текот на 2015 година се спроведуваат ретестирањата во сомнителните одгледувалишта со цел потврдување или отфрлање на сомнежот на болеста. Извршувањето на единечниот туберкулински тест го спроведуваат овластените ветеринари друштва, додека компаративниот туберкулински тест (ретуберкулинизацијата) ја спроведува комисија од страна на Факултетот за ветеринарна медицина Скопје.

Во текот на месеците мај–август 2014 година се изврши исплата на заостанати обврски од претходните години (2011 и 2012 година) во делот за здравствена заштита на животните кон овластените ветеринарни друштва и Факултетот за ветеринарна медицина Скопје. Исплатата се реализираше согласно предвидените средства од Програмата за користење на средства за здравствена заштита на животните во 2014 година. За исплата на надомест на штета за заклани/еутаназирани болни животни вкупно се исплатени **11.563.700,00**денари.
На почетокот на 2015 година се започна со исплата на средства за надоместоци за здравствена заштита за спроведени активности од страна на овластените ветеринарни друштва за 2013 година со средства од програмата за користење на средства за 2015 година

б. Антракс кај говедата

Согласно Годишната наредба за здравствена заштита на животните за 2014 година за сузбивање и искоренување на Антраксот кај говеда предвидено е да се изврши превентивна вакцинација. Активноста е извршена согласно упатството на производителот на вакцината. За вакцинација се користи вакцината Stern 34 F2 БИОФАРМ-Сливен.
Табела 9: *Преглед на бројна состојба на вакцинирани говеда во 2014 година во општини со дистрикти на антракс*

Општина	**Број на одгледувалишта**	**Животни**
Сарај	17	44
Свети Николе	2	19

Могила	6	113
Велес	58	386
Пробиштип	1	43
Јегуновце	13	43
Сарај	10	75
Могила	19	222
Долнени	1	12
Чешиново-Облешево	1	3
Могила	47	550
Пробиштип	1	13
Долнени	3	19
Јегуновце	61	221
Могила	2	17
Долнени	5	34
Ппробиштип	19	111
Сарај	1	82
Лозово	4	13
Свети Николе	4	29
Могила	6	98
Зајас	58	420
Вкупно	**339**	**2567**

Табела 10: *Резултатите од спроведени дијагностички испитувања кај угинати животни при сомнеж на Антракс во 2014 година*

Епизотиолошко подрачје	**населено место**	**вид**	**испитани**	**позитивни**	**сомнителни**	**негативни**
Битола Добрушево	Дедебалци	говедо	1	0	0	1
Велес	Велес	говедо	1	0	0	1
Велес	Велес	говедо	1	0	0	1
Вкупно			3	0	0	3

Табела 11: *Резултатите од спроведени дијагностички испитувања на Антракс на кожи наменети за извоз во 2014 година*

Епизотиолошко подрачје	**населено место**	**вид на кожа**	**испитани**	**позитивни**	**сомнителни**	**негативни**
Скопје	Скопје	говедо	1	0	0	1
Штип	Штип	говедо	1	0	0	1
Штип	Штип	говедо	1	0	0	1
Вкупно			3	0	0	3

3) *Заразни болести кај копитарите*

а .Антракс

Согласно Годишната наредба за здравствена заштита на животните за 2014 година за сузбивање и искоренување на Антраксот кај копитарите предвидено е да се изврши превентивна вакцинација. Активноста е извршена согласно упатството на производителот на вакцината. За вакцинација се користи вакцината Stern 34 F2 БИОФАРМ-Сливен

Табела 12: *Преглед на бројна состојба на вакцинирани коњи во 2014 година во општини со дистрикти на антракс*

Општина	Број на одгледувалишта	Животни
ЈЕГУНОВЦЕ	8	14
ЗАЈАС	2	5
Вкупно	10	19

4. *Болести кај дивечот*

а. Беснило

Во текот на 2014 година Агенцијата продолжи со спроведување на активности за зајакнување на контролата на беснило. Како дел од мерките за контрола и искоренување на беснилото во Република Македонија реализирани се следните активности:

Орална вакцинација на лисиците против беснило

Оралната вакцинација на лисиците кои претставуваат резервоар и вектор за ширење на вирусот на беснило е единствен успешен начин на искоренување на беснилото кај дивите животни, а со тоа и за спречување на пренесувањето на болеста кај домашните животни и човекот. На овој начин, болеста е успешно искоренета во сите земји на западна и средна Европа каде што таа била присутна (Франција, Германија, Австрија, итн.).

Европската Комисија покрај Република Македонија, во рамките на инструментот за претпристапна помош, финансиски поддржува слични проекти во шест други држави (Косово, Србија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Хрватска и Албанија) од балканскиот регион за имплементација на програма за орална вакцинација на лисиците против беснило.

Програмата се состои од кампањи за орална вакцинација кои се спроведуваат двапати годишно, во пролет и есен, во траење од најмалку пет години односно се додека за време од две последователни години не се потврди ниту еден случај на беснило, имајќи ја истовремено предвид епидемиолошката состојба во соседните земји.

Република Македонија започна со имплементација на програмата во мај 2011 година кога се реализираше првата кампања за орална вакцинација на лисиците против беснило. Досега се реализирани седум кампањи.

Во 2014 година се реализираа две кампањи за орална вакцинација на лисиците против беснило, пролетна и есенска (шеста и седма по ред):

- Пролет 2014 година, во периодот: 22.04-06.06.2014 година и
- Есен 2014 година, во периодот: 25.09-10.10.2014 година.

Во вакциналните кампањи употребени се вакциналните мамки Fuchsoral (SAD B19).
Пред испораката мамките се тестирани за вирусен титар од страна на Paul Ehrlich Institute (Германија). Во текот на двете вакцинални кампањи беа доставени и дистрибуирани 1.000.000 мамки, по 500.000 во секоја кампања. Во текот на целиот процес се вршеше мониторинг на ладниот ланец (транспорт-складирање-достава до авионот). За имплементација на кампањата беа употребени три авиони од типот Cessna, а дистрибуција се вршеше од три спортски аеродроми во Скопје, Битола и Штип. Во текот на оралната вакцинација, авионите летаа во паралелни линии на 500-600 m оддалеченост помеѓу нив со следење на линијата на летање со вграден GPS систем. Мамките се испуштаа со употреба на SURVIS, автоматски систем, со предвидено исфрлување за да се постигне густина од 21 мамка/km^2. Секоја фрлена мамка се регистрираше со употреба на GPS системот, а податоците беа пренесувани на дневна основа од пилотите до Агенција. Дистрибуција на вакцинални мамки се изврши на целата територија на Република Македонија на надморска височина до 2.000 метри со исклучок на градовите, погусто населените места и водните површини кои се предвидува дека зафаќаат површина од 23.248км2.

Кампањите во 2014 година беа на задоволително ниво. Просечната густина на дистрибуирани мамки беше 20,67 мамки/km^2 со стандардна девијација (СД) од 11.1 мамки/km^2 што укажува на тоа дека има задоволителана точност и хомогеност на густината на исфрлените мамки.

***Мапа**: Општ преглед на густината на дистрибуција на мамките во есенската кампања*

Број на мамки/км^2

- 0
- 1-9
- 10-14
- 15-19
- 20-24
- 25-29
- 30-300

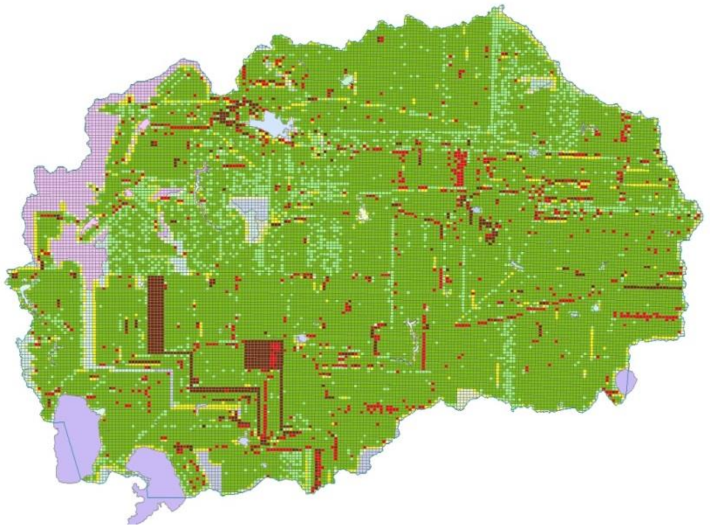

Мониторинг на оралната вакцинација на лисиците против беснило

Во текот на 2014 година се спроведе мониторинг на кампањите на вакцинација. Резултатите потврдуваат дека кампањите се успешно реализирани но мора да се нагласи дека бројот на испитани мостри е помал од предвидениот што укажува на тоа дека е потребна засилена контрола и едукација на ловните и ветеринарните друштва кои се одговорни за застрелување на лисици и земање на мостри.

***Табела13**: Резултати од мониторингот на беснило во 2014 година*

	Вкупно испитани	Позитивни	Негативни	Позитивни%
Тетрациклин	289	261	28	90.3
Антитела	131	63	69	48.1

Зајакнување на надзорот на беснило

Обврската за задолжително пријавување на беснило е пропишана во Законот за ветеринарно здравство, Правилникот за начинот и постапката за пријавување на беснило кај домашни и диви животни и мерки кои треба да се превземаат за сузбивање и искоренување на беснилото, и во Годишната наредба за здравствена заштита на животните. Сите сомнителни домашни и диви животни (животни кои покажуваат знаци на беснило, пронајдени угинати и прегазени од возило) како и сите застрелани лисици, волци и други диви животни треба да се пријават за лабораториско испитување за утврдување на присуство на вирусот на беснило.
Службите за комунална хигиена се задолжени да ги пријават и испратат во Националната референтна лабораторија за беснило сите домашни и диви животни пронајдени угинати и прегазени од возила на јавните површини и патиштата.
Во текот на 2014 година испитани се вкупно 433 мостри на присуство на вирусот на беснило од кои 13 беа сомнителни случаи додека останатите мостри беа испитани во рамките на спроведениот мониторинг на вакцинацијата против беснило и редовниот застрел на волк како штетен дивеч.
Во текот на 2014 година не се регистрирани случаи на беснило кај домашните и дивите животни. Последниот случај на беснило е регистриран во март, 2012 година кај мачка во с. Јаргулица, Радовиш.

Олеснување на некомерцијалното движење на домашни миленици во рамките на Европската Унија

На 30 октомври 2014 година Европската Комисија донесе Регулатива (ЕУ) бр. 1160/2014 со која Република Македонија се вклучува на листата на територии и трети земји кои ги исполнуваат условите пропишани од страна на Европската Комисија за контрола на беснилото со што се олеснува некомерцијалното движење на домашните миленици (кучиња, мачки и ласици) од Република Македонија во државите членки на Европската Унија.
Регулативата стапи на сила на 19 ноември 2014 година од кога што животните можат да патуваат без претходно да се изврши тест за титрација на антитела за проверка на имунитетот на извршената вакцинација против беснило. На тој начин периодот за комплетирање на документацијата потребна за патување се намали за три месеци.

Планирани мерки

Во наредниот период Одделението за здравствена заштита на животните ќе продолжи со спроведување на програмата за орална вакцинација на лисиците против беснило, во 2015 година предвидено е да се реализираат две вакцинални кампањи во периодот на мај-јуни и октомври. Исто така ќе се спроведуваат и мерки за зајакнување на системот на надзор на беснилото кај дивите и домашните животни.

б. Класична чума кај дивите свињи

Како дел од мерките за здравствена заштита на животните и контрола и искоренување на Класичната чума кај дивите свињи во Македонија, во 2014 година Одделението за здравствена заштита на животните продолжи со спроведување на активности за следење на состојбата со болеста кај дивите свињи кои претставуваат резервоар и преносител на вирусот кај домашната популација.

Надзор на класична чума кај дивите свињи

Во согласност со Годишната наредба за здравствена заштита на животните за 2014 година и Правилникот за мерки за сузбивање и искоренување на класична чума кај свињите ("Службен весник на РМ" бр. 59/2012), ловните друштва се обврзани да ги пријават сите застрелани и угинати диви свињи за испитување на присуство на вирусот на класична чума кај свињите.

Бројот на пријавени примероци за дијагностичко испитување на класична чума кај дивите свињи е прикажан во Табела _.

Табела 14: *Број на пријавени* примероци *за детекција на вирусот на класична чума кај диви свињи преглед по ловни сезони период 2009-2015*

[1]Ловна сезона	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Диви свињи	76	72	370	658	584	317*

*број на пријавени мостри до крајот на 2014

Сепак, бројот на мостри од серум за испитување на присуство на антитела кај застреланите диви свињи во ловната сезона 2014/2015 е помал (162) од вкупно донесените (317) мостри. На присуство на антитела досега се испитани 152 мостри од серум и сите дадоа негативен. Мострите од органи од дивите свињи се испитуваат со методата на ПЦР за утврдување на присуството на вирусот на класична чума кај свињите. Досега се испитани 216 мостри од кои сите дадоа негативен резултат. Испитувањето е во тек, резултатите се очекуваат до крајот на март 2015 година кога треба и да бидат доставени мострите од сите застрелани диви свињи од страна на ловните друштва. Намалениот број на мостри, особено мостри од серум за испитување на антитела, укажува на потребата од засилена контрола и едукација на ловните друштва (ловџиите), ветеринарните и ловните инспектори.
[1]Ловната сезона за диви свињи е во периодот од 01 Октомври до 31 Јануари.

Планирани мерки

Во наредниот период Одделението за здравствена заштита на животните ќе спроведе низа активности за целосно искоренување на класичната чума кај свињите и прекинување на превентивната вакцинација која не е во согласност со одредбите во Европската Унија, каде што болеста е целосно искоренета и превентивната вакцинација е забранета, поради што извозот на живи животни и производи од животинско потекло на пазарите на земјите членки на Европската Унија е оневозможен.
За таа цел покрај контролата на епидемиолошката состојба кај дивите свињи во текот на 2015 година предвидено е да се спроведат следните мерки:

- мониторинг на ефикасноста на извршената вакцинација против класична чума кај свињите кај домашните свињи (согласно подзаконските акти вакцинацијата е задолжителна за сите домашни свињи на целата територија на државата),
- донесување на подзаконски акти (план за итни мерки и оперативен прирачник за класична чума кај свињите),
- мерки за зајакнување на надзорот на болеста
- едукација на одгледувачите на свињи и сите лица инволвирани во контрола на болеста,

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

- спроведување на обука и симулациска вежба за болеста на официјалните ветеринари и персоналот од Одделението за здравствена заштита на животните,

- мерки за подобрување на биосигурноста на свињарските фарми бидејќи е утврдено дека поголем дел од фармите во секторот за интензивно и екстензивно производство не ги задоволуваат биосигурносните стандарди за да се спречи влезот и одржувањето на вирусот на класична чума кај свињите на фармите. Треба да се нагласи дека тоа е долготраен процес за чија реализација се потребни соодветни финансиски средства за кои постои можност да се обезбедат преку фондовите на Европската Унија.

в. Трихинелоза

Во согласност со Годишната наредба за здравствена заштита на животните за 2014 година ловните друштва се обврзани да ги пријават сите застрелани и угинати диви свињи за испитување на присуство на трихинелоза.
Во текот на 2014 година испитани се вкупно 191 мостри од диви свињи при што со методата на вештачка дигестија не е утврдено присуство на трихинелоза.

5. Заразни и паразитски болести кај пчелите

а. Американска чума на пчелното легло

За контрола на болеста се применуваат одредбите од Годишната наредба за здравствена заштита на животните за 2014 година.
Во текот на 2014 година на присуство на вирусот на американска чума на пчелно легло беа испитани вкупно 173 пчелни семејства во 33 пчеларници. Болеста беше потврдена кај 97 пчелни семејства во 23 пчеларници. Мостри за дијагностичко испитување се земаат само по пријава на сомнеж на болеста од страна на одгледувачот. Пчелните семејства кај кои што е потврдена болеста подлежат на уништување и нештетно одстранување при што на одгледувачот му се исплаќа надомест на штета.

Национален контролен план за намалување
на присуството на салмонелозата кај кокошките (Gallus Gallus) во Република Македонија

Во согласност со Национален контролен план за намалување на присуството на салмонелозата кај кокошките (Gallus Gallus) во Република Македонија целта е намалување на раширеноста на салмонелозата која е од значење за јавното здравство во одгледувалишта на живина за производство на јајца за исхрана на луѓето, барем на целните нивоа поставени во легислативата на ЕУ (Регулатива (ЕС) Бр. 517/2011), Правилникот за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела (Службен Весник на РМ Бр 97/2011), за годишна редукција на најмалку 10%, во однос на бројот на позитивни возрасни несилки споредено со претходната година.

Успехот на планот за контрола на салмонелоза на ниво на родителските јата, значи дека, еднодневните пилиња кои се наоѓаат на фармите треба да се слободни од *S.* Enteritidis и *S.* Typhimuriuim.

Сите јата несилки со 350 птици или повеќе се вклучени во националниот план за контрола. Овие јата односно одгледувалишта се регистрирани во Агенцијата согласно прописите за ветеринарно здравство. Операторите/одгледувачите кои имаат помалку од 350 птици кои ставаат во промет јајца за исхрана на луѓе исто така се вклучени во националниот контролен план.

Обврска на одгледувачите/операторите со храна е да земаат примероци од еднодневни пилиња кои се одгледуваат за производство на јајца за исхрана на луѓето, 2 недели пред да преминат во фаза на несење, а потоа во 15 неделни интервали за време на фазата на несење јајца, со прв примерок земен од птиците на 24 (+/- 2) недела. Примероците се испраќаат во националната референтна лабораторија, која работи во согласност со моменталните ИСО стандарди.

Секој одгледувач/оператор е должен да има сопствен план за спроведување на Националниот контролен план и да води тековна евиденција. Трошоците за земањето на примероците кои се обврска на одгледувачите/операторите со храна се на товар на одгледувачите/операторите со храна.

Во 2014 година продолжува континуирано спроведување на контрола и надзор на раширеноста на салмонелоза кај домашната живина која е во согласност со Процедура за спроведување на Националниот контролен план за намалување на присуство на салмонелозата кај кокошките (Gallus gallus) и други видови живина во Република Македонија.

Официјалните ветеринари земаат официјална проба за контрола на спроведување на Националниот контролен план. Оваа проба е на товар на Агенцијата.

Фреквенција на испратени проби

Во 2014 година запазена е фреквенцијата на испратените проби до Национална референтна лабораторија од сите 107 активни одгледувалишта на живина со вкупен број на јата 166 кои подлежат на НКП. Вкупно испратени се 618 проби кои се состојат од две субединици фецес и една субединица прашина.
Од испитаните проби кај 14 јата е утврдена и типизирана S. Enteritidis, во седум јата S. Typhimurium. Во двете јата каде е утврдена и типизирана S. Infantis и овие јата се сметаат за сомнителни на салмонела, и кај нив се пратени примероци за повторен ретест. По добивање на негативен резултат овие јата не се сметаат за сомнителни на салмонела.
Графички приказ на позитивни примероци од вкупен број на јата кај кокошките (Gallus Gallus) во Република Македонија во 2014 година

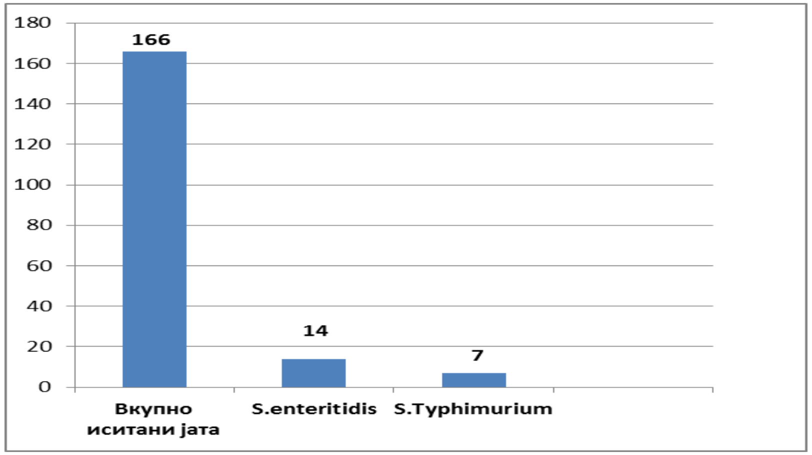

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Во сите одгледувалишта по добивање на позитивен наод во координација со Секторот за ветеринарно јавно здравство покрената е управна постапка со решение за наложени мерки, повторно ретестирање, се до добивање на негативен резултат и завршување на постапката.

<u>Одделение за планови за итни мерки</u>

Во текот на 2014 година преку работилници се реализираше работната програма наменета за земјите од Западен Балкан (Србија, Бугарија, Црна Гора, Босна и Херцеговина Хрватска и Македонија) за подобрување на капацитетите на подготвеност за брзо дејствување на случај на појава на болеста лигавка и шап. Оваа програма во целост е покриена од ФАО/Европска комисија за контрола на болеста лигавка и шап. На работилниците беа обработени повеќе теми: менаџирање со жариште, ланец на комуникација и наредби, соработка помеѓу надлежен орган и референтна лабораторија, надзор на болеста, симулациона вежба и др. Активностите предвидени со оваа програма ќе продолжат да се спроведуваат и во текот на 2015 година.

Заразни болести кај живина

Класична чума кај живина (Авијарна инфлуенца кај живина)

Согласно Годишната наредба за здравствена заштита на животните за 2014 година (Службен весник на РМ бр. 41/14) и Програмата за сузбивање и искоренување на авијарната инфлуенца (Службен весник на РМ бр.82/07) се спроведе пасивен надзор на авијарна инфлуенца кај дивите птици.

Во текот на 2015 година се планира продолжување на пасивниот и активниот надзор кај дивите птици на Авијарна инфлуенца но и активен надзор на домашна живина држена интензивно и екстензивно.

<u>Болести кај аквакултура</u>

Како дел од мерките за здравствена заштита на животните и контрола на болести кај рибите во Македонија во 2014 година реализирани се повеќе активности. Донесен е Правилник за дополнителни услови за надзор кај акватични животни врз основа на анализа на ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 106/14) кој е транспониран согласно ЕУ мерката 32006D0896.

Измена и дополнување на Правилникот за условите за ставање во промет на аквакултурата, нејзината намена, како и начинот на вршење на официјални контроли при ставање во промет на аквакултура („Службен весник на Република Македонија“ бр. 85/13 и 132/14) во кој се транспонирани одредби од ЕУ мерката 32006L0088 и 32001D0183 и
Дополнување на Правилникот за мерки за сузбивање и искоренување на одредени болести кај водните животни („Службен весник на Република Македонија“ бр. 185/11 и 114/14) во кој се транспонирани одредби од следните ЕУ мерката 32006L0088 и 32001D0183.

Спроведени контроли во аквакултурата

Во текот на 2014 година продолжи постапката на регистарција на сите постоечки одгледувалишта на аквакултура согласно Законот за идентификација и регистрација на животните („Службен весник на Република Македонија“ бр. 95/12 и 27/14). Вкупната бројка на регистрирани одгледувалишта на риба со добивање на единствен регистерски број на одгледувалиште во текот на 2014 година достигна до 103 одгледувалишта.

Спроведен надзор кај аквакултурата

Во текот на 2014 година не се спроведуваше активен надзор на присуство на болести кај аквакултурата, сепак одгледувачите на аквакултура заради одржување на континуитет во испитувањата и заради обезбедување на документација за движење на порибителен материјал направија определени испитувања кои се презентирани во следната табела.

Табела15: *Резултатите од надзорот на болести кај рибите*

Болести кај рибите	Вид на риба	Испитани примероци
Вирусна хеморагичнасептикемија(VHS)	пастрмка	9
Бактериска болест (BKD)	пастрмка	3
Заразна некроза на панкреас (IPN)	пастрмка	4
Пролетна виремија (SVC)	крап	2
Кои херпес вирус (KHV)	крап	2

*Сите испитани примероци на болестите наведени во табелата се со негативен резултат.

Проектни активности

Во текот на 2014 година продолжи реализацијата на програмата за техничка соработка со ФАО TCP/RER/3402 "Assistance to Western Balkan Countries for Improving Compliance to International Standards on Aquatic Animal Health " која започна во 2013 година, а со која се нуди поддршка на земјите од Западен Балкан (Србија, Црна Гора, Босна и Херцеговина Хрватска и Македонија) за подобрување на усогласеноста со интернационалните стандарди кои се однесуваат на здравствена заштита на аквакултурата. Во рамките на оваа програма се реализираа регионални обуки на темите: анализа на ризик, планови на итни мерки при спроведување на постапки за искоренување на болести кај рибите и подигање на спремноста на институцијата во состојба на итност, подигање на свеста кај одгледувачите на риба и спроведување на медиумска кампања за потребите на сузбивање на болести кај рибите и мерки за развој и промовирање на аквакултурата во земјите и регионот. Активностите предвидени со оваа програма за техничка соработка ќе продолжат да се спроведуваат во текот на 2015 година.

<u>Одделение за заштита и благосостојба на животните</u>

Од ***областа на заштитата и благосостојбата на животните*** усвоен е нов Закон за заштита и благосостојба на животните. Новиот Закон за заштита и благосостојба на животните ("Службен весник на РМ" 149/14), потполно се усогласува со одредбите од релевантното Европско законодавство: 31998L0058, 32008L0119, 32008L0120, 32007L0043, 31999L0074, 32010L0063, 32009R1099 и 32005R0001. Со донесување на новиот закон, укинат е Законот за заштита и благосостојба на животните ("Службен весник на РМ " 113/07 и 136/2011).

Со законот се пропишуваат минималните услови за заштита и благосостојба на животни во однос на нивното одгледување, чување, грижа и сместување, заштита на животните при фармско држење, заштита и благосостојба на животните за време на превоз, колењето или убивањето на животни кои се одгледуваат за производство на храна, волна, кожа, крзно и други производи како и заради депопулација и слични операции, условите кои треба да ги исполнат кланиците во однос на заштита и благосостојба на животните при колење и убивање, заштита и благосостојба на домашните миленици и бездомни животни, животни во зоолошки градини и животните кои се користат во експериментални или едукативни цели.

Во март 2014 година е извршена проценка на популација на кучиња скитници на територија на град Гостивар. Проценката е направена согласно методологијата на WSPA и во соработка со RSPCA (Кралското здружение за заштита на животните од суровост од Велика Британија).

Во мај 2014 година е извршена проценка на популација на кучиња скитници на територија на град Скопје. Проценката е направена согласно методологијата на WSPA и во соработка со RSPCA (Кралското здружение за заштита на животните од суровост од Велика Британија). Цел на проценката е компарација на резултатите добиени со проценката извршена во 2010 година.

Во 2014 година оддржани се следниве обуки, проекти и кампањи:

1. Во Февруари 2014 година е извршена обука за официјалните ветеринари на тема „Спроведување на тест за социјализација на кучиња" од страна на RSPCA (Кралското здружение за заштита на животните од суровост од Велика Британија).

Планирани активности за 2015 година се:

Донесување на нов Правилник за заштита и благосостојба на фармските животни со кој ќе се укине Правилникот за условите и начините за заштита на фармските животни *("Службен весник на РМ" 140/09). Во новиот правилник ќе бидат инкорпорирани следните ЕУ акти:* 31998L0058, 32008L0119, 32008L0120, 32007L0043, 31999L0074, 32010L0063. Со новиот правилник, се носат и одредби за заштита на бројлерите што претходно не било предмет на уредување на Правилникот за условите и начините за заштита на фармските животни *("Службен весник на РМ" 140/09).*
Донесување на Правилник за изменување и дополнување на правилникот за време на превоз ("Службен весник на РМ" 03/12) каде ќе се транспонираат одредени делови од регулативата 32005R0001 кои не беа транспонирани целосно и соодветно во националната легислатива. По донесување на правилникот ќе се воспостави систем за регистрација и одобрување на превозниците.
Воспоставување на Комисија за заштита и благосостојба на животните која ќе има улога на советодавно тело на Агенцијата за храна и ветринарство во областа на заштитата и благосостојбата на животните.
Комисијата ќе дава мислења, научна и техничка поддршка во однос на заштитата и благосостојбата на животните. За заштита на животни за научни цели, Комисијата дава совети на Агенцијата и телата за благосостојба на животни за работи поврзани со спроведување постапки, размножување, сместување, грижа и користење на животните во постапки и обезбедува размена на искуства. Со воспоставување на комисијата се исполнува условот за формирање на национална комисија за заштита на експериментални животни согласно член 49 од директивата на Европската Унија 32010L0063 која се однесува на заштитата и благосостојбата на животните кои се користат во научни цели.

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

По донесувањето на Правилникот за заштита и благосостојба на фармските животни ќе се изврши ревизија на контролните листи за инспекциска контрола на одгледувалишта за говеда, свињи, кокошки несилки и бројлери по што ќе се отпочне со спроведување на инспекциска контрола во сите одгледувалишта на свињи кои држат над 10 маторици и во сите одгледувалишта кои држат над 350 кокошки несилки. Активноста е планирана да отпочне да се спроведува во втората половина на 2015 година.

<u>Одделение за државна ветеринарна инспекција за здравствена заштита и благосостојба на животните</u>

Во одделението за државна ветеринарна инспекција за здравствена заштита и благосостојба на животните работните задачи ги координира раководител на одделението, а официјалните контроли ги вршат 44 инспектори кои се распоредени во 28 подрачни единици низ целата територија на Република Македонија.

Основна цел на одделението е постигнување на висок степен на здравствена заштита на животните и на луѓето од заразни болести, одржување на систем на благосостојба и заштита на домашните животни при нивното одгледување, одржување на систем на спремност за контрола, надзор, сузбивање и искоренување на особено опасни заразни болести и ажурирање на податоци во регистарот на објектите за вршење на ветеринарно здравствена дејност во Република Македонија,така што планира, организира и спроведува официјални контроли и активности на официјалните ветеринари согласно одредбите на Законот за ветеринарно здравство (Службен Весник на Република Македонија бр. 113/07, 24/11 и 136/11, 123/12), Законот за инспекциски надзор (Службен весник на Република Македонија бр. 50/10), Закон за идентификација и регистрација на животните (Службен Весник на Република Македонија бр. 95/11), Закон за заштита и благосостојба на животните (Службен Весник на Република Македонија бр. 113/07 и 136/11), Закон за безбедност на храна (Службен Весник на Република Македонија бр. 157/10, 53/11 и 01/12) и Годишната наредба за здравствена заштита на животните.

Официјалните ветеринари контроли ги вршат континуирано на целата територија на Република Македонија, согласно годишни и месечни планови и програми и работни налози за актуелни и непланирани активности.

Официјални контроли

Официјалните контроли по Законот за ветеринарно здравство се контрола, надзор, следење и спроведување на ветеринарните активности во областа на здравствена заштита на животните.
Малиот број на официјални контроли по Законот за заштита и благосостојба на фармските животни и домашните миленици, животните во зоолошките градини и животните кои се користат за експериментални и други научни цели се немање на годишен план за истите и не извршената регистрација на превозниците кои превезуваат жив добиток.

Едукацијата е предвидена во повеќе основи по Законот за идентификација и регистрација на животните, а по Законот за ветеринарно здравство има предвидено повеќе високи казни и затоа се јавува голема разлика во поглед на бројот на извршени едукации и наплатени глоби по основ на овие два закона.

Табела16: *Управни постапки*

	по Закон за ветеринарно здравство	по Закон за заштита и благосостојба на животните	по Закон за идентификација и регистрација	Вкупно
Записници	9173	74	2456	**11703**
Решенија	3268	15	471	**3754**
Заклучоци	2524	34	1327	**3885**
Порамнување	15	1	40	**55**
Мандатни казни	0	0	72	**72**
Едукација	97	17	470	**584**
Прекршочни пријави	21	0	23	**44**
Кривични пријави	1	0	0	**1**
Претставки	38	5	13	**56**

Во 2014 година од вкупниот број на контроли 11703 кај 7949 контроли односно во 67,92% од вкупниот број на извршени контроли не се најдени неусогласености по основ на Законот за ветеринарно здравство, Закон за идентификација и регистрација на животните, Закон за заштита и благосостојба на животните, Закон за безбедност на храната како и Годишната наредба за здравствена заштита на животните.

При 3754 контроли односно во 32,08% од вкупен број на контроли утврдени се неусогласености во однос на следниве законските прописи.

Според **Законот за ветеринарно здравство** како најчести се следниве неусогласености:

- не почитување или одбивање на примена на изречените мерки на службен надзор,
- не почитување или одбивање да применуваат заштитни мерки,
- не почитување или одбивање да се спроведуваат дополнителни мерки,
- ставање во промет живи животни кои не ги исполнуваат условите од овој закон,
- не внесување на податоци во регистар или во база на податоци и истите не ги чуваат најмалку три години,
- не ги чуваат здравствените сертификати или документите кои ги придружуваат животните во период од три години и истите не ги даваат на увид по барање од страна на надлежниот орган,
- одбивање или оневозможување на спроведување на мерки за заштита на животните од одделни заразни болести пропишани со годишната наредба за здравствена заштита на животните,
- одбивање или оневозможување на спроведување на мерки пропишани со повеќегодишни програми за сузбивање и искоренување на одредени болести од посебна важност за Република Македонија,
- ветеринарните техничари работат спротивно на членот 36 став (5) од овој закон, и
- ставање во промет живи животни кои се предмет на национални програми за искоренување на болести.

Според **Законот за идентификација и регистрација на животните** како најчести детектирани се следниве неусогласености:

- не обезбедување во ефикасно спроведување на официјалните контроли,
- не регистрирање на одгледувалиште на фармски животни не регистрирање на одгледувалиште на други животни,
- злоупотребување средствата за идентификација или Електронската база на податоци движење на животни без документ за движење,
- не известување на Агенцијата за секое движење во и од одгледувалиштето,
- не известување на Агенцијата за секое раѓање и угинување на животни на одгледувалиштето во предвидениот рок,
- не извршување на попис на животните на одгледувалиште и не внесување на податоците во регистарот на одгледувалиште,
- не доставување на податоци за извршениот попис до Електронската база на податоци во предвидениот рок,
- не чување на податоци согласно со предвидениот рок,
- не придржување до условите и роковите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон,
- не водење и тековно не го надополнува регистарот на одгледувалиштето,
- не побара замена на средството за идентификација во предвидениот рок,
- не внесување на датумот на угинување и не го врати пасошот,
- не побара дупликат на пасош за говедо,
- не побара замена на средството за идентификација во предвидениот рок,
- не го идентификува новороденото теле и не ги внесе податоците во Електронската база на податоци во предвидениот рок,

Најголем процент на неусогласености односно 81,85 % се јавуваат при контролите по основ на **Законот за идентификација и регистрација на животните** и при тоа се превземени 582 корективни мерки од кои 470 едукации, 72 мандатна казна и 40 порамнувања.
Со Законот за ветеринарно здравство се предвидени високи глоби и затоа бројот на изречени и наплатени глоби е многу помал во однос на прекршочните санкции согласно Законот за идентификација и регистрација на животните.

Вкупниот процент на неусогласености согласно **Законот за ветеринарно здравство** изнесува 15,75 % и при тоа се превземени корективни мерки од кои 97 едукации, 21 прекршочни санкции,1 кривични пријава и 15 порамнувања.
По основ на **Законот за заштита и благосостојба на животни** се извршени мал број на контроли поради немање на годишен план за истите не е извршената регистрација на превозниците кои превезуваат жив добиток.
Вкупниот процент на неусогласености согласно **Законот за заштита и благосостојба** на животни изнесува 2,53 % и при тоа се превземени корективни мерки од кои 17 едукации и 1 порамнување.

Како главни причини за неусогласеност детектирани се следниве:

- недоволното внимание, стручност и совесност од страна на одгледувачите на животни,
- финансискиот трошок од страна на одгледувачите за постигнување на усогласеност,
- недостаток на средства и ресурси за исполнување на барањата.

Број на животни по видови извезени од Република Македонија и во 2014 година

Животните и домашните миленици извезени се во следните земји :

- **еднодневни пилиња** кои потекнуваат од репроцентар Жива с. Гиновци се извезени во Косово;
- **коњи** во Србија и Хрватска;
- **говеда** во Албанија;
- **мачки** во САД, Србија, Швајцарија, Германија, Русија, Украина, Шпанија, Турција,Кина, Грција, Албанија;
- **кучиња** во Албанија, Австрија, Босна и Херцеговина БХ, Бугарија, Белгија, Канада, Хрватска,Чешка, Данска, Англија, Грција, Унгарија, Индија, Израел, Италија, Црна Гора, Молдавија,Косово, Холандија, Србија, Словачка, Словенија, Катар, Шведска, САД, Турција, ОА Емирати, Украина,Ватикан;
- **желки** во Германија, Велика Британија, САД, Швајцарија, Тајван, Хонг Конг и Франција;
- **птици** (*гулаби, канаринци, пауни и папагали*) во Австрија, Бугарија, Данска, Франција, Италија, Швајцарија, Германија,Холандија, Србија, Турција, Словачка, Грција;

Број на животни по видови увезени во Република Македонија

Животните се увезени од следните земји :

- **свињи** од Данска и Франција;
- **говеда** од Германија и Данска;
- **рипки крап** од Бугарија
- **аквариумски рипки** од Малезија,Шри Ланка,Израел и Сингапур;
- **кучиња** од Србија;
- **кокошки јарки** од Грција;
- **пилиња** од Србија, Грција и Бугарија.

Табела 17: *Број на животни по видови увезени во Република Македонија*

Вид	Број/ кг.
Свињи	1520
Говеда	948
Кучиња	2
Рипки аквариумски	51748
Порибителен материјал крап	2500
Еднодневни пилиња	297370
Кокошки јарки	8300

Контроли во внатрешен промет

Табела 18: *Контроли во внатрешен промет*

Живи животни		Собирни центри	
Записници	272	Записници	71
Решенија	12	Решенија	8
Покренати казнени постапки	7	Покренати казнени постапки	2

Контроли и издадени сертификатите за здравствена заштита на животните

Табела 19: *Податоци во однос на Контроли и издадени сертификатите за здравствена заштита на животните*

Број на контроли, издадени сертификати, остварени и уплатени средства во Буџетот на Република Македонија од страна на ветеринарните друштва	
број на котроли	3031
број на издадени сертификати	53409
вкупно остварен приход	18.702.149,00
уплатени средства во Буџетот на Р.М	6.903. 902,50
не уплатени средства во Буџетот на Р.М	2.447. 172,50

Остварениот приход од издадените сертификати за здравствена заштита на животните во внатрешен промет на Република Македонија, 50% е приход на Буџетот на Република Македонија, а останатите 50% се приход на овластените ветеринарни друштва за покривање на трошоците за издавањето на сертификатите.

Податоци за ново регистрирани ветеринарни друштва и контрола на ветеринарни друштва

Во текот на 2014 година се издадени 15 решенија за вршење на ветеринарно здравствена дејност и тоа: 13 амбуланти, 2 ветеринарни служби на одгледувалиште и издадени се 4 решенија за овластувања за вршење на активности од областа на здравствената заштита согласно член 40-а од Законот за ветеринарно здравство.

Табела 20: *Податоци за ново регистрирани ветеринарни друштва и контрола на ветеринарни друштва во 2014 година*

Број на ново регистрирани ветеринарни друштва		
Клиники	/	
Амбуланти	13	
Ветеринарна служба на одгледувалиште	2	
ВКУПНО:	15	
Број на издадени овластувања за активности од областа на здравствената заштита согласно член 40а од Законот за ветеринарно здравство	4	
Контрола на регистрирани ветеринарни друштва		
Записници	Решенија	Покренати казнени постапки
841	108	/

Одделение за идентификација и регистрација на животните

Следствено на дополнувањето на Законот за идентификација и регистрација на животните („Службен весник на РМ“ бр. 27/14) , беа објавени следните правилници:

- Правилник за идентификација и регистрација на животните од видот говеда (Службен весник на РМ бр.68 од 29.04.2014год.)

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

- Правилник за идентификација и регистрација на животните од видот овци и кози (Службен весник на РМ бр.37 од 20.02.2014год.)

<u>Развој на електронска база на податоци (ЕБП)</u>

Во текот на 2014 во ЕБП продолжи работата со регистри на одгледувалиште за сите видови животни вклучително и модулите за регистрација на сите промени и движења на говеда, овци и кози и свињи, како и регистрација на одгледувалишта на желки, зајаци, дивеч, полжави, живина и аква култура, со тоа што последно наведените модули се уште во развојна фаза.

Една од важните карактеристики на електронска база е можноста за бројните извештаи кои на брз и едноставен начин обезбедуваат преглед на состојбата, т.е сообразноста на одгледувалишта со правната рамка. Со ова ќе се овозможи имплементација на предвидени детални контроли (како дополнување на контролите добиени по случаен избор) на одгледувалишта на кои ќе бидат забележани нерегуларности.

<u>Број на регистрирани одгледувалишта и животни во Република Македонија</u>

Податоци од базата на податоци за ИР на говеда, овци и кози, свињи и пчелни семејства се прикажани во табелите подолу.

Табела 21: *Бројна состојба на говеда и одгледувалишта на говеда период 2010-2014*

Говеда			
Година	**Вкупен број на одгледувалишта**	**Вкупен број на говеда**	**Вкупен број на заклани говеда**
2014	**28.925**	**213.909**	**6672**
2013	29.541	213.747	6177
2012	40.916	261.073	5005
2011	41.682	267.911	6492
2010	41.836	255.491	7096

Табела 22: Бројна состојба на овци/кози и одгледувалишта на овци/кози период 2010-2014

Овци/кози					
Година	**Вкупен број на одгледувалишта**	**Вкупен број на овци/кози**	**Вкупен број на заклани овци/кози со број на одгледувалиште**	**Вкупен број на заклани овци /кози со индивидуален број**	**Вкупен број на заклани овци/кози**
2014	**9.441**	**765.791**	**175247**	**68819**	**244066**
2013	9427	774.761	217289	62470	279759
2012	9.336	785.960	184.671	143.803	328.784
2011	10.497	809.960	236.856	23.021	259.877
2010	12.684	828.941	183.292	18.303	201.595

Табела 23: Бројна состојба на свињи и одгледувалишта на свињи период 2013-2014

Свињи			
Година	Вкупен број на одгледувалишта	Вкупен број на заклани свињи со фармски број	Вкупен број на заклани свињи со индивидуален број
2014	**5004**	**129865**	**6939**
2013	3262	46733	8900

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Табела 24: *Бројна состојба на пчелни семејства и пчеларници период 2010-2014*

	Број на одгледувалишта	Број на пчелни семејства
Од 1 до 10	145	953
Од 11 до 20	370	6520
Од 21 до 50	1838	68948
Од 51 до 100	1025	71037
Од 101 до 150	170	20429
Од 151 до 201	46	8221
над 201	28	8081
Вкупно	**3622**	**184189**

Податоци за анализа на движења на животните период 2013/2014 година

Податоци од анализата извршена во базата на податоци за движењата на говеда, овци и кози и свињи за 2013 и 2014 се прикажани во табелите 27, 28 и 29 и дијаграмите 1 и 2 за споредба на движењата за последните две години за животни од видот говеда и свињи, кои следат подолу во текстот.

Табела 25: *Движење на говеда 2014 споредено со 2013*

ГОВЕДА	период/2013			период/2014		
	број на движења	број на заминати животни	број на пристигнати животни	број на движења	број на заминати животни	број на пристигнати животни
Комплетирани движења	14169	22953	22254	32215	47608	46925
Заминувања	34010	69208		27752	48616	
Пристигнувања	20017		29520	11768		15010
ВКУПНО	**68196**	**92161**	**51774**	**71735**	**96224**	**61935**

Табела 26: Движење на овци во 2014

ОВЦИ/КОЗИ	Период 2014 година		
	број на движења	број на заминати животни	број на пристигнати животни
Комплетирани движења	4890	271530	270120
Заминувања	9387	206028	
Пристигнувања	37798		54684
ВКУПНО	52075	477558	324804

Табела 27: Движење на свињи во 2014 споредено со 2013

СВИЊИ	период/2013			период/2014		
	број на движења	број на заминати животни	број на пристигнати животни	број на движења	број на заминати животни	број на пристигнати животни
Комплетирани движења	1650	39625	40477	6157	154569	154298
Заминувања со СЗС	484	4372		1798	19074	
Заминувања без СЗС	98	250		23	264	
ВКУПНО	2232	44247	40477	7978	173907	154298

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Дијаграм за споредба на движењата на говеда во проценти

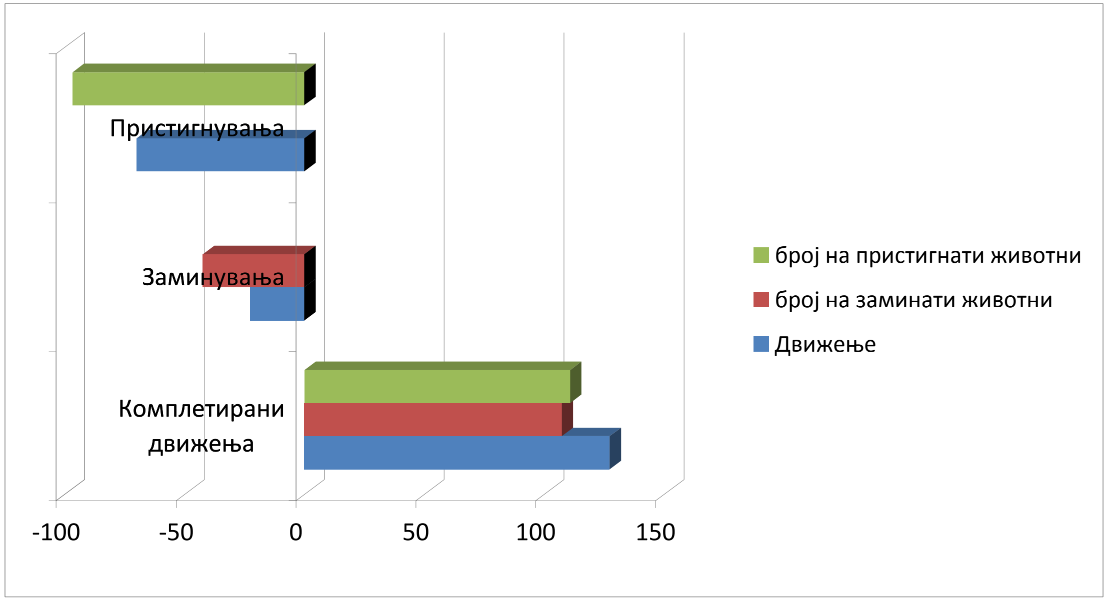

Дијаграмза споредба на движењата на свињи во проценти

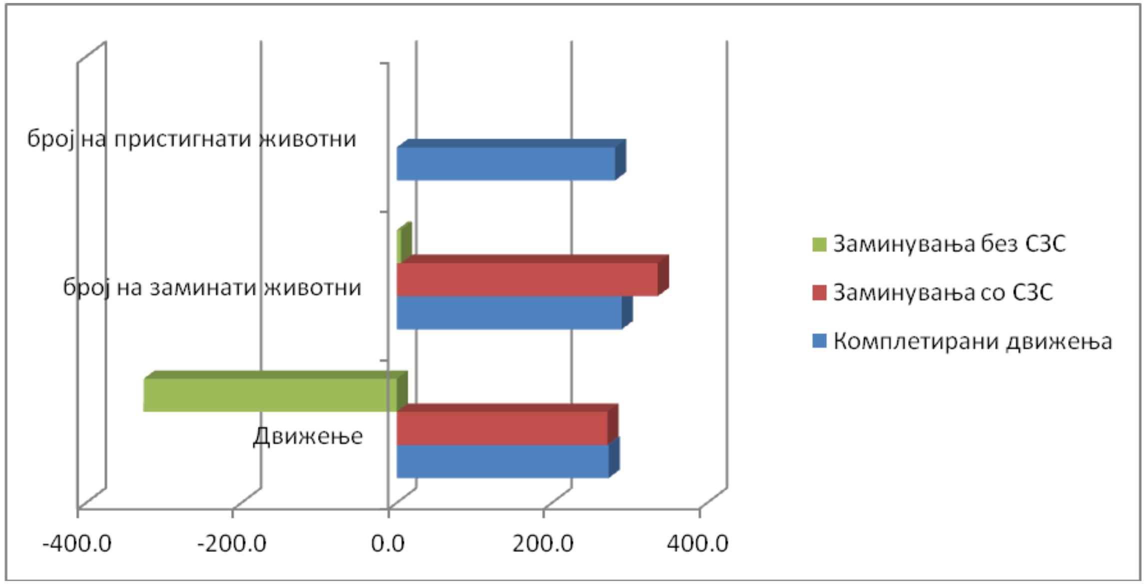

<u>Онспот контроли на одгледувалишта</u>

Во 2014 година зададени се 10% онспот контроли за говеда и 5% онспот контроли за овци. Од доделените контроли сработени се кај говедата 51%, а кај овците 63% од предвидените контроли.
Резултатите од извршените онспот контроли на одгледувалишта за говеда, овци и кози се претставени подолу во табелите:

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Табела 28: *Извршени онспот контроли на одгледувалишта на говеда*

Доделени онспот контроли	Извршени онспот контроли	Опфатени животни	Не сообразни одгледувалишта	Решенија	Казни	Едукација
2950	1515	10607	435	191	24	172

Табела 29: *Извршени онспот контроли на одгледувалишта на овци и кози*

Доделени онспот контроли	Извршени онспот контроли	Опфатени животни	Не сообразни одгледувалишта	Решенија	Казни	Едукација
470	297	18978	71	63	19	51

Одговорени претставки

Одделението за идентификација и регистрација на животните во 2014 година има одговорено на 55 преставки поднесени од страна на правни и физички лица по основ на неисплатени субвенции кои се прикажани во табела .

Табела 30: *Преглед на одговорени претставки во 2014 година*

Реден број	Начин на поднесување	Наводи во преставката/предлогот	Превземени мерки	Основаност/ сектор
1	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до АФПЗРР на барање на одгледувачот	Да/СЗБЖ
2	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со америчка гнилеж кај пчелите	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ

3	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2013 година	Доставено известување до АФПЗРР на барање на одгледувачот	Да/СЗБЖ
4	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2013 година	Доставено известување до АФПЗРР на барање на одгледувачот	Не/СЗБЖ
5	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012, 2013 година	Доставено известување до АФПЗРР на барање на одгледувачот	Да/СЗБЖ
6	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2013 година	Доставено известување до одгледувачот и АФПЗРР	Не/СЗБЖ
7	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2013 година	Доставено известување до одгледувачот и АФПЗРР	Не/СЗБЖ
8	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот и МЗШВ	Не/СЗБЖ
9	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот и МЗШВ	Да/СЗБЖ
10	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2013 година	Доставено известување до одгледувачот и АФПЗРР	Не/СЗБЖ
11	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ
12	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот и АФПЗРР	Да/СЗБЖ

13	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за говеда за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ
14	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот и АФПЗРР	Да/СЗБЖ
15	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со аплицирање субвенциите за овци/кои за 2014 година	Доставено известување до одгледувачот и АФПЗРР	Да/СЗБЖ
16	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2013 година	Доставено известување до одгледувачот и АФПЗРР	Да/СЗБЖ
17	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2013 година	Доставено известување до одгледувачот и АФПЗРР	Да/СЗБЖ
18	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за говеда за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ
19	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за говеда за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ
20	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со американска гнилеж кај пчелите	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ
21	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ
22	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

23	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ
24	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012, 2013 година	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ
25	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до ветеринарното друштво и АФПЗРР	Да/СЗБЖ
26	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2012 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
27	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
28	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со аплицирање субвенциите за овци/кои за 2013 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
29	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со аплицирање субвенциите за овци/кои за 2012 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
30	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
31	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2012 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
32	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за говеда,овци/кои за 2012	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ

		година		
33	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2012 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
34	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за говеда 2012	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
35	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со пописот за овци/кои за 2012 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
36	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за говеда 2012	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
37	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со аплицирање субвенциите за овци/кои за 2013 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
38	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со податок за ушна маркица во ВИС за говедо	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
39	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
40	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со аплицирање субвенциите за овци/кои за 2013 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
41	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

42	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со аплицирање субвенциите за овци/кои за 2014 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Да/СЗБЖ
43	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2013 година	Доставено известување до ветеринарното друштво	Не/СЗБЖ
44	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со аплицирање субвенциите за овци/кои за 2013 година	Доставено известување до ветеринарното друштво и АФПЗРР	Не/СЗБЖ
45	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до ветеринарното друштво и АФПЗРР	Не/СЗБЖ
46	Правно лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до ветеринарното друштво и АФПЗРР	Не/СЗБЖ
47	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2013 година	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ
48	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2013 година	Доставено известување до одгледувачот и АФПЗРР	Да/СЗБЖ
49	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот и АФПЗРР	Да/СЗБЖ
50	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за говеда 2013	Доставено известување до одгледувачот и АФПЗРР	Да/СЗБЖ
51	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за	Доставено известување до одгледувачот	Да/СЗБЖ

		2013 година		
52	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2013 година	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ
53	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за овци/кои за 2013 година	Доставено известување до одгледувачот и АФПЗРР	Да/СЗБЖ
54	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ
55	Физичко лице,допис до АХВ	Проблем со субвенциите за пчели за 2012 година	Доставено известување до одгледувачот	Не/СЗБЖ

Предвидени активности за ИР во 2015 година

Во врска со новата апликација предвидени се следните активности:

- По направени детални анализи во врска со работењето на новата апликација (ВИС) забележани се неправилности кои во 2015 година се планира да се отстранат.
- Модул за домашни миленици се планира да се пушти во продукциска верзија во месец Октомври 2015 година,
- Изработка на модул за внесување на податоци во случај на појава на болест,
- Се планира контрола на добавувачите на средствата за идентификација со цел да се направи увид во квалитетот на нивното работење, како и да се дадат јасни насоки за понатамошното нивно работење затоа што се нови учесници во системот.

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Планирани се неколку измени и дополнувања во Законот за идентификација и регистрација на животните, како и изработка на Правилник за висината на надоместоците за издавање на податоци од Централната електронската база на податоци за идентификација и регистрација на животните.

Во 2015 година ќе се направат измени во пристапот на спроведување на официјални контроли на системот за ИР при што поголем акцент ќе се стави на вонредните контроли кои ќе се вршат во случај на појава на невообичаени движења и активности во електронската база на податоци. Во тек е анализа на Системот за ИР со цел да се утврдат правила за автоматско пријавување на невообичаени состојби во однос на движењата и бројната состојба на животните од аспект на ИР како и во однос на појавата и застапеноста на болести кај животните од аспект на здравствена заштита на животните. Системот ќе биде подесен да ги пријавува овие состојби и ќе предупредува што ќе им овозможи на корисниците да можат да превземаат мерки за нивно надминување, односно да ги проверат податоците кои се пратени со пријавата.
Освен модулите за ИР на говеда, овци и кози и свињи кај кои е потребно да се направат соодветни прилагодувања, останатите модули треба да се доразвијат што е планирано да се направи во периодот кој следи.
Дополнителени контроли во однос на ИР ќе се постигнат со овозможување на правна рамка за прифаќање на резултатите од он спот контроли кои ги врши Агенцијата за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој. Оваа активност треба да започне со примена најкасно до 2016 година, секако доколку се постигне договор помеѓу двете институции.

Информација за состојбата со болеста Син јазик во Република Македонија и опкружувањето во 2014 година

Состојба со болеста Син јазик во Република Македонија

На 27.07.2014 година од страна на Ветеринарната служба на Република Грција е добиено известување за потврда на присуство на болеста Син јазик во регионот на Мала Преспа, во близина на Флорина во непосредна близина на границата со Република Македонија. Во тој период болеста е веќе присутна и се шири и во Република Бугарија.

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Болеста Син јазик кај нас за прв пат е потврдена на 04.08.2014 по добивањето на позитивни резултати на присуство на болеста Син јазик од земените мостри во општина Берово.
На 08.08.2014 година беше одржан состанок на Работната групата за спроведување на мерки за контрола и сузбивање на болеста Син јазик формирана од страна на директорот на Агенцијата составена од претставници на Агенцијата, Факултетот за земјоделски науки и храна, Факултетот за ветеринарна медицина, Управата за хидрометеоролошки работи и Центарот за управување со кризи на која подоцна и се приклучија и претставници на Ветеринарната комора на Република Македонија и Федерацијата на фармерите на република Македонија.
Работната група одржа неколку состаноци на кои се разгледуваше состојбата со болеста и се предлагаа мерки за превенција и контрола. Заклучок на работната група е дека без оглед што не предизвикува заболување кај луѓето, болеста е од големо економско значење заради директните и индиректните загуби кои можат да ги претрпат сточарите како и заради средствата кои треба да се издвојат за сузбивање, искоренување и мониторинг на болеста, истата се наоѓа на листата на болести кои задолжително се пријавуваат на Светската организација за здравствена заштита на животните (ОИЕ) што претставува дополнителна обврска за Република Македонија.
Од појавувањето на болеста таа се прошири на територијата на целата држава и речиси во сите општини. Агенцијата за храна и ветеринарство презеде мерки за сузбивање и искоренување на болеста согласно Програмата за сузбивање и искоренување на болеста Син јазик, кои се спроведуваа во соработка со повеќе служби ангажирани во земјоделието.
Покрај останатите мерки кои беа преземаат на терен изработен е и информативен материјал насочен за одгледувачите на животни со препораки за заштита на животните од вектори и контрола на векторите на сопствените одгледувалишта, истиот е објавен и на веб страната на Агенцијата.

Состојба во регионот

Појавата на болеста во регионот започна во Република Грција кон крајот на месец мај (29.05.2014) за да во рок од месец дена се прошири до Република Бугарија. Во овие две држави болеста се прошири со многу брзо темпо за да во месец Август се појави и во

нашата држава. Болеста денеска е присутна во сите соседни држави, а и пошироко. Присуството на болеста веќе е пријавено во Албанија, Србија Црна Гора, Хрватска, Унгарија и Романија.

Свесни дека болеста е проблем на регионот, а не само на Република Македонија, многу рано пред болеста да земе замав во државата, Агенцијата организираше работен состанок на земјите од опкружувањето на ниво на Директори на ветеринарните служби на земјите од опкружувањето, имено, Република Албанија, Република Србија, Република Бугарија и Република Грција, на која беа разгледани можните сценарија за ширење на болеста, мерките кои треба да се преземат за нејзино сузбивање и искоренување. На средбата покрај директорите земаа учество и експерти од областа од државата како и од останатите соседни земји присутни на состанокот.

На средбата беа разменети искуства во однос на сузбивање на болеста особено во однос на состојбата со болеста во Република Грција и Република Бугарија. Она што е интересно е дека и двете држави имаат различен пристап во контрола на болеста, имено Република Грција врши убивање и нештетно отстранување на некои од заболените животни додека во Република Бугарија ветеринарните служби вршат дезинсекција на одгледувалиштета каде е утврдена болеста. Од средбата произлегоа и заклучоци за формирање на мрежа за размена на информации во однос на болеста, размена на искуства во однос на дијагностичките протоколи и методите за дезинсекција на одгледувалиштата, воспоставување на соработка помеѓу службите и лабораториите кои вршат дијагностички тестирања на болеста како и утврдување на векторите и присуството на вирусот во векторите, обезбедување на регионален пристап во контрола на болеста како и заеднички настап пред Комисијата на Европската унија заради обезбедување на средства за регионален пристап на решавање на проблемот со болеста Син јазик.

Со оглед на тоа што болеста ги зафати сите држави во регионот и е распространета во сите региони на државите се очекува следната година болеста повторно да се појави така да е потребен регионален пристап кон спречување на штетите доколку оваа констатација се овистини. За жал нема униформиран пристап во регионот и сите земји во опкружувањето планираат да се справуваат со болеста до година на начин за кој сметаа дека е нај соодветен. Овој факт треба да се земе во предвид при планирањето на мерките кои ќе се преземаат во Република Македонија следната година.

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Мерки за контрола и сузбивање на болеста

Во рамките на сузбивањето на болеста Агенцијата преземаше мерки кои беа насочени кон спречување на ширењето на болеста најмногу во делот на борба против векторите кои ја пренесуваат болеста. Согласно мерките пропишани со Законот за ветеринарно здравство и Програмата за сузбивање и искоренување на болеста Син јазик, преземени се следните мерки:

- формирана е работна група за спроведување на мерки за контрола и сузбивање на болеста Син јазик;
- формирани се зони околу позитивните одгледувалиште со радиус од 20 км;
- вршени се епидемиолошко испитување за утврдување на изворот на болеста;
- затворање на животните во периодот кога векторите се активни;
- забрана за движење на и од одгледувалиштето;
- надзор на одгледувалиштата;
- цензус на приемчивте животни на одгледувалиштето и известување за нивната здравствена состојба;
- неделно известување за состојбата со болеста;
- земање на мостри заради потврдување или отфрлање на присуство на болеста; и
- нештетно отстранување на угинатите животни.

Непосредно по пријавувањето на сомнеж на болеста заради следење на болеста и анализа на епидемиолошката состојба се пристапи кон редовно пријавување на состојбата со болеста Син јазик. За пријавување на болеста се користеше матрица во *excel* формат со која официјални ветеринари имаа обврска да доставуваат податоци до централата на Агенцијата. Матрицата е подоцна усвоена од страна на Владата на Република Македонија како алатка за пријавување на состојбата со болеста Син јазик. Преку пополнетите матрици до централата на Агенцијата се доставуваа податоци за нови жаришта како и за промените во жариштата каде што болеста претходно беше потврдена.
Податоците за вкупен број животни во стадата по видови,број на заболени животни со клиничка слика и број на угинати животни се дадени во Табела.

Табела 31: *Вкупен број на угинати животни од болеста Син јазик во Република Македонија*

	Говеда	Овци	Кози
Број на угинати животни	23	19300	425
Вкупно			19747

По завршувањето на појавата на болеста и сумирањето на резултатите и нивната потврда направен е план за анализа и проверка на податоци и документација заради утврдување на веродостојноста на доставените податоци. Анализата и проверката поразбираат контрола на сите доставени податоци и документација и нивна споредба со податоците од Ветеринарниот информационен систем.
Со проверка беа опфатени сите официјални ветеринари кои доставиле податоци со записник и број на ушна маркица на угинати животни.

Контроли на ветеринарни друштва

Во 2014 година се изврши контрола во 20 овластени ветеринарни друштва во периодот од 25.12.2014 до 09.01.2014 година. Контролите се извршени од страна на вд раководител на Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните, вд раководител на Одделението за државна инспекција за здравствена заштита на животните и надлежниот ветеринарен инспектор за контролираното ветеринарно друштво.

При извршените контроли не се утврдени злоупотреби при пријавувањето на угинатите животни од болеста Син јазик и при внесувањето на податоците во ВИС Констатирано е дека сите ветеринарни друштва имаат уредна евиденција за пријавени угинати животни од болеста Син јазик и навремено ги внеле податоците за угинатите животни во Ветеринарно Информационизот Систем на соодветен начин. Евиденцијата за угинатите животни од болеста Син јазик е водена на "Образецот за пријавување на промени и нарачување на средства за идентификација и документи од системот за идентификација и регистрација", согласно упатствата дадени од страна на раководните структури на Агенцијата за храна и ветеринарство.

Дезинсекција во одгледувалиштата е вршена со средства регистрирани во Република Македонија за таа намена. За извршената дезинсекција издавана е потврда за извршени активности, на образец пропишан и издаден од Ветеринарната комора на Република Македонија. Податоците за извршената дезинсекција соодветно се внесени во ВИС и кореспондираат со податоците од издадените потврди.

Контрола на извршена дезинсекција на одгледувалишта

Анализа на податоците за извршена дезинсекција на одгледувалиштата заради појава на болеста Син јазик е направена врз основа на податоците кои се внесени од страна на ветеринарните друштва при што во предвид се земени два параметри и тоа површина на метри квадратни на кои е направена дезинсекција и бројот на животни кои се регистрирани на одгледувалиштата

СЕКТОР ЗА ЕУ И МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Во насока на остварување на поставените цели на еден од стратешките приоритети на Агенцијата за храна и ветеринарство (АХВ), процесот на евро-интеграции, а во функција на хармонизација на националното законодавството со законодавството на ЕУ како и програмирање и имплементација на проекти финансирани од Европската унија, во текот на 2014 година, Сектотот за ЕУ и меѓународна соработка ги постигна долунаведените резултати:

ПРОЦЕС НА ЕВРОИНТЕГРАЦИИ И ПРЕГОВОРИ

Следење степенот на реализација на активностите предвидени со НПАА ревизија 2014 - Поглавје 12-Безбедност на храна. ветеринарна и фитосанитарна политика

Изработени се и доставени, по претходно барање на СЕП, 2 месечни извештаи (јануари и март) за постигнатиот напредок во рамки на Поглавјето 12, за информирање на Владата и Собранието на Република Македонија (македонска верзија).

Изработени се и доставени, по претходно барање на СЕП, 12 месечни извештаи (период од јануари до ноември) за постигнатиот напредок во рамки на Поглавјето 12 за информирање на Европската Комисија (англиска верзија).

Агенцијата за храна ветеринарство како координатор за Поглавјето 12 - Безбедност на храна, ветеринарна и фитосанитарна политика, на барање на ВРМ, изготви детална и сеопфатна информација за статусот на реализација на активностите од Поглавјето, предвидени да се реализираат со Националната програма за усвојување на правото на Европската Унија – НПАА ревизија 2014, во првиот и вториот квартал од 2014;

Претставниците на Секторот за ЕУ ми меѓународна сотаботка земаа учество на седниците на Работниот Комитет за евроинтеграции (РКЕИ) и Поткомитетот на РКЕИ

Работната група за Поглавје 12, одржа неколку состаноци чија динамика произлезе од заклучоците донесени на седниците на РКЕИ. На истите беше следен напредокот во однос на активностите од евроинтеграцискиот процес и ИПА активности, а посебно активностите планирани со НПАА рев 2014 од Поглавјето 12. Се дискутираа и беа давани предлог решенија за надминување на можните проблеми. Најголем дел од заклучоците од одржаните состаноци беа реализирани во предвидените рокови.

Со НПАА ревизија 2014, реализирани **се 25 активности**.

2. Одржување на 10-тиот состанок за Поткомитетот за земјоделство и рибарство

Пред состанокот: утврдена е агендата, определени се лица за подготовка и презентирање на материјалите пред Европската Комисија, подготвени се материјалите за состанокот, /македонска верзија за одобрување од страна на Владата на РМ и англиска верзија за подготовка/информирање на Европската комисија пред состанокот/ во претходно утврдениот рок.
Претставници од Агенцијата за храна и ветеринарство - АХВ земаа активно учество на десетти по ред на Поткомитетот за земјоделство и рибарство помеѓу Република Македонија и Европската Унија во рамки на Комитетот за стабилизација и асоцијација, што се одржа на 11 април 2014 година во Брисел.
АХВ, по одржување на состанокот имаше обврска за доставување на Информација до Европската Комисија за новини во надградбата на системот за идентификација и регистрација на животните. Обврската е реализирана во предвидениот рок.
Успешно реализирани активности во однос на последниот состанок на Поткомитетот.

3. Информирање на Европската Комисија за напредокот на РМ за Поглавјето 12

Агенцијата за храна и ветеринарство заедно со останатите институции учеснички подготвија Придонес кон Извештајот на Европската Комисија, документ/и што претставува основа за презентирање на состојбата за постигнатиот напредок на Република Македонија во евроинтеграцискиот процес од Поглевјето 12 областа на безбедноста на храната, ветеринарната и фитосанитарната политика за периодот од изминатите 12 месеци (септември 2013-април 2014, односно дополнување на Придонесот мај-август 2014 и второ дополнување за септември 2014).

Активностите се успешно реализирани.

4. Анализа на извештајот на ЕК за постигнатиот напредок на РМ во евро-интеграпискиот процес (2014)

Европската комисија по петти пат додели висока оцена (напредна фаза) за Агенцијата за храна и ветеринарство за подготовките за преземање на обврските за членство во ЕУ кои се предмет на Поглавјето 12, во поглед на безбедност на храната и ветеринарната политика.

Извршена е анализа на Извештајот, предложени се мерки и дадени одговори од страна на институциите на Поглавјето 12 за поголеми напори во областите каде се дадени негативни наоди од страна на ЕК.

Негативните наодите се должат на недоволно средства доделени со националниот Буџет за 2014 г. за навремена и успешна реализација на сите планирани активности (ненавремена исплата, нецелосна имплементација на програмите).

5. Отпочнување на подготовките на НПАА ревизија 2015

(разгледување на ГАП анализите од последниот Извештај на ЕК за напредокот на РМ, тековни достигнувања- краток преглед и клучни стратешки приоритети на ниво на Поглавје)

Реализирани се следните активности согласно утврдената временска рамка од страна на ВРМ-СЕП:

Во периодот од 5 ноември до 11 декември 2014 се пристапи кон ревизија на Националната Програма за усвојување на Правото на ЕУ НПАА за 2015 година;

Бараните материјали подготвени од Работната група за Поглавје 12 (наративен дел и матрица на цели и активности) се доставени според временската рамка утврдена од страна на ВРМ-СЕП.

Одржана е работилница (26-28 ноември 2014) за финализирање на НПАА од страна на институциите.

НПАА во фаза на меѓуресорска консултација (мислења/измени/коментари од страна на надлежните институции пред разгледување/одобрување од ВРМ

усвоена ревизија на НПАА за 2015 на 23 декември 2014 на седница на Вадата на Република Македонија

СЛЕДЕЊЕ НА ЕУ ЗАКОНОДАВСТВОТО И НЕГОВА ТРАНСПОЗИЦИЈА ВО НАЦИОНАЛНИ ПРОПИСИ

Агенцијата за храна и ветеринарство како носител на политиката за безбедност на храната и ветеринарството во Република Македонија, извршува активности поврзани со преземањето на европското законодавство во националното законодавство.

Следење на промените во европското законодавство во однос на безбедноста на храната и ветеринарната политика се спроведуваше континуирано, со следење на објавувањето на нови ЕУ мерки, нивна измена, дополнувања и исправки на постоечките ЕУ мерки од областа на безбедноста на храната и ветеринарната политика. Редовно се известуваа и проследуваа објавените ЕУ мерки до

релевантните сектори и одделенија во Агенцијата за храна и ветеринарство. Се изготви квартален и вкупен извештај за објавените ЕУ мерки во 2014 година, со цел да се обезбеди сеопфатен увид во новонастанатите промени во европското законодавство, како и да се земат во предвид новите/изменетите ЕУ мерки, дополнувањата и исправките на релевантните ЕУ мерки, во националните прописи во кои се преземени релевантните ЕУ мерки. Кварталниот и вкупниот извештај за објавените ЕУ мерки се користи при подготовката на ревизијата на НПАА за 2015 година - Поглавје 12.

Објавените прописи во 2014 година, во кои се врши транспозиција на ЕУ законодавството, како и објавени други прописи, дадени се во **прилог** на овој извештај:

Прописите кои до периодот на известување се во фаза на усвојување се следните:
Закон за изменување и дополнување на Законот за безбедност на храната за животни;
Закон за изменување и дополнување на Законот за безбедност на храната

Правилник за изменување на правилникот за посебните барања за безбедност на храната за посебна нутритивна употреба - млечна храна за доенчиња;
Правилник за начинот на вршење на официјални контроли на салмонела и други одредени алиментарни интоксикации;

quality austria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Правилник за изменување на Правилникот за посебните барања за безбедност на додатоците на исхрана;
Правилник за начинот и постапката на регистрација на правни лица кои вршат увоз и/или повторен извоз;
Правилник за начинот и постапката за издавање на мислење, потребната документација и висината на трошоците во постапката за издавање мислење по барање на странка, за производство и увоз на додатоци на исхрана, храна за посебна нутритивна употреба и збогатена храна - храна на која и се додадени витамини и минерали;
Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за формата и содржината на образецот на барањето за издавање на одобрение за ставање во промет на ветеринарно-медицински препарат, како и општите и посебните услови кои треба да ги исполни ветеринарно-медицинскиот препарат за ставање во промет;
Правилник за посебните услови во однос на објектите, техничката опременост, како и постапките и условите за вршење на соодветна дејност кои треба да ги исполнуваат преработувачките објекти за Категорија 3 Материјали и посебните услови за преработени животински протеини и други преработени производи кои може да се користат како материјал за исхрана на животните;
Правилник за условите кои треба да ги исполнуваат објектите за производство на храна за домашни миленици и техничките објекти за нус производи од животинско потекло и посебните технички услови и постапки за преработка при ставање во промет и увоз на храна за домашни миленици и технички производи од нус производи од животинско потекло;
Правилник за начинот на регистрација и одобрување на оператори, објекти и погони за нус производи од животинско потекло;
Правилник за начинот и постапката на вршење на официјалните контроли на производите од животинско потекло наменети за исхрана на луѓето.

Информирање на јавноста и на засегнатите страни за донесување на нови прописи

Во процесот на изработка и усвојување на прописите континуирано се спроведе известување на јавноста и на другите засегнати страни, со писмено известување и со прикачување на нацрт и предлог законите, кои се во надлежност на Агенцијата за храна и ветеринарство, на Единствениот национален електронски регистар на прописи на Република Македонија (ЕНЕР) каде што се достапни на увид и коментари од јавноста и другите засегнати страни.

Новите прописи донесени од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство (објавени во службен весник на РМ, како и внатрешни прописи) редовно се објавија на официјалната веб страна на АХВ (http://www.fva.gov.mk/index.php?option=com_jdownloads&view=viewcategories&Itemid=182&lang=mk).

<u>Соработка со останатите сектори во рамките на АХВ</u>

При изработката на Законите и подзаконските акти се оствари непосредна соработка со другите сектори и одделенија во Агенцијата за храна и ветеринарство, преку давање мислења и забелешки, како и сугестии и вршење на корекции на прописи, помагање во подобрување на текстот и содржината прописите, а со цел да се постигне потполна усогласеност со законодавството на ЕУ, а корелација со националното законодавство. Обезбедена е поддршка во изработката на кореспондентни табели и Изјави за усогласеност на национални прописи со законодавството на ЕУ, како и поддршка во подготовка и изработка на национални прописи кои не се предмет на усогласување со ЕУ мерки. Во процесот на донесување на прописи од областа на безбедноста на храната и ветеринарната политика се оствари секојдневна соработка со Секретаријатот за законодавство.

<u>Изготвување и ажурирање на база на ЕУ мерки и национални законски и подзаконски прописи</u>

Ажурирање и соодветно менување податоците во базата на ЕУ мерки и национални законски и подзаконски прописи се спроведуваше редовно

ИПА (IPA-INSTRUMENT FOR PRE ACCESSION)

Основните функции на ИПАработната група се програмирање на проекти, целосна договорност во техничката имплементација и спроведување на мониторинг на активностите од проектните задачи.
Во текот на 2014 година спроведени се активности кои произлегуваа од следните Проектни Фишеа (ПФ):

ИПА 2009

Проектот "Јакнење на капацитетите на надлежните органи задолжени за безбедност на храна, ветеринарна и фитосанитарна политика" се спроведува согласно динамиката утврдена со институциите кориснички (АХВ, МИШВ).
Договорот за услуги (EuropeAid/132281/D/SER/MK) е потпишан на 19.12.2013 година со Консултантската куќа NIRAS IC Sp.zo.o. (во конзорциум со AGROTEC S.p.A., AETS и Државен инспекторат за здравствена заштита на растенија и Инспекторат за семе-Р.Полска).
Во тек е негова имплементација, со која се очекува подобрување на работењето на Агенцијата за храна и ветеринарство во поглед на процесите за анализа на ризикот, процедурите за спроведување на законодавството, поддршка на инспекциските служби во спроведувањето на официјалните контроли, активности поврзани со следливост на храната и тн. Со активностите од проектот ќе се зголеми свесноста на операторите со храна за своите обврски во ставање во промет на безбедна храна.

ИПА 2010

Проектното фише ИПА 2010 "Зајакнување на административните и институционални капацитети на надлежните органи задолжени за безбедност на храна, ветеринарна и фитосанитарна политика"- ИПА ТАИБ 2010, со кој беа предвидени **5 договори** (твиниг, набавка на опрема за инспекциски служби, набавка на вакцини против беснило, изградба на ГИМ Блаце и супервизија на градежните работи, Рамковен договор за ревизија на тендерска документација за изградба на Блаце), од кои:

Со имплеметацијата на *Договорот за набавка на вакцини против болеста беснило,* набавката и дистрибуцијата на вакциналните мамки на целата територија на Република Македонија, се продолжи во месец Април 2014 година и месец Октомври 2014 година, кога се спроведе четврта и петта вакцинална кампања против беснило кај дивите животни. Заради обезбедување на континуирана апликација на вакцините против беснило на дивите лисици, се пристапи кон процедура на амандман на договорот за додавање на една дополнителна петта вакцинална кампања.

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Рамковниот договор за ревизија на тендерска документација за изградба на Блаце кој се имплементираше од страна на Консултантската куќа **Grontmij,** резултираше со целосно изготвена тендерска документација за Договорот за градба на ГИМ Блаце и Договорот за надзор на истиот.
Договорот за градба на ГИМ Блаце, по периодот на достава на понуди и извршена успешна евалуација на доставените понуди, сепак не се потпиша од причина што најниската понудена цена беше над планираните буџетски средства, што не остави простор за преговори и следствено потпишување на самиот договор.
Рамковен договор за надзор на договорот за градба, исто така не се потпиша имајќи ја предвид поврзаноста со самиот договор за градба.
Твининг договорот, по успешната евалуација на сите пристигнати предлози од потенцијалните твининг партнери, се потпиша на крајот од Ноември 2014 со италијанскиот твининг партнер.

<u>ИПА 2012</u>
Проектното фише во рамките на ИПА 2012 "Понатамошно усогласување на безбедноста на храната, ветеринарната и фитосанитарната политика со барањата на ЕУ" – ИПА 2012, е предвидува потпишување на еден твиниг договор и договор за набавка на вакцини. Сепак со последните промени во АХВ и имплементирањето на голем број на активности претходно планирани со ова фише, нова ревидирана верзија се подготви и е доставена до ДЕУ на одобрување.
Во новата верзија планирани се 3 договори, и тоа:
Договор за набавка на вакцини против болеста беснило,
Договор за услуги и
Договор за набавка на опрема.
Тендерската документација за Договорот за набавка на вакцини е подготвена и доставена до ЦФЦД.

СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГОТВУВАЊЕ НА БУЏЕТ
<u>Стратешко планирање</u>
Стратешкото планирање во Агенцијата за храна и ветеринарство се спроведува континуирано во среднорочна тригодишна рамка. Во планот на Агенцијата се одразени приоритетите, целите, програмите и активностите за наредните три години.

Скратена верзија на Стратешкиот план 2014-2016 беше објавена на интернет страницата на Агенцијата до 15 јануари 2014 год. со што е обезбедена транспарентност во спроведување на политиките на Владата и трошењето на буџетските средства.
Во јануари 2014 година на барање од Генералниот секретаријат Секторот за стратегија планирање и следење доставени се предлог иницијативи за приоритетни цели на Агенцијата за храна и ветеринарство за 2014 година во функција на подготвување на Предлог одлука за утврдување на стратешките приоритети на Владата на Република Македонија за 2014 година. Исто така се достави и Информација за остварените резултати на АХВ кои се во функција на стратешките приоритети на Владата на РМ за претходната година.
Одделението за стратешко планирање изготви и Процедура за изготвување на стратешкиот план и предлог Буџетот на Агенцијата за храна и ветеринарство.
Во периодот од јуни до август се работеше на изготвување на Нацрт- стратешкиот план за 2015-2017 год. кој претставува основен документ на Агенцијата за храна и ветеринарство. а во кој се содржани програмите и активностите преку кои се планира остварување на целите и приоритетите, а во функција на визијата и мисијата на институцијата во наредниот тригодишен период. Стратешкиот план за периодот 2015-2017 е изработен врз основа на анализа на постигнатите резултати во текот на 2013 година како и постигнатите резултати во изминатата 2014 година и резултатите што треба да се реализираат до крајот на 2014година. Во состав на Нацрт- стратешкиот план беа вклучени и плановите на програмите за развој кои се однесуваат на развојни проекти, како и програмите преку кои се прикажани средства од Фондовите на ЕУ и национално кофинансирање

<u>Изготвување на буџет</u>

Агенцијата за храна и ветеринарство во период од јули-септември 2014 година пристапи кон изготвување на Предлог Буџетот на Агенцијата за храна и ветеринарство. Беа обезбедени информации за потребните буџетски средства и се подготвија сите буџетски циркулари по утврдените програми во буџетот на АХВ, администрација, ветеринарно здравство и безбедност на храната
Нацрт - стратешкиот план и предлог Буџетот беа доставени до Генералниот секретаријат, Сектор за стратегија планирање и следење и Министерството за финансии во предвидените рокови.
По усвојувањето на буџетот, се изработи скратена верзија на Стратешкиот план која треба да биде објавена на интернет страницата на Агенцијата, со што се обезбедува транспарентност во спроведување на политиките на АХВ и трошењето на буџетските средства.

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

V. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА И КОМУНИКАЦИЈА

Во делот на меѓународна соработка и комуникација за 2013 година остварени се следните активности:

Соработка со Европската комисија (Канцеларија за храна и ветеринарство-ФВО)

Во период од 18 -28 март 2014, се спроведе FVO мисија 2014-7217 за евалуација на спроведувањето на активности од страна на надлежниот орган во однос на контроли на ветеринарното јавно здравство и надградба на одредени класи на објекти за преработка на храна (црвено месо и млеко) во контекст на претпристапниот период;

Обезбедени се информации и акциски план за спроведените Последователни активности во однос на ФВО мисијата, 2011-6110, со цел ревизија на контролниот систем за благосостојба на животните на фарма, за време на транспорт и за време на колење,

Обезбедени се информации и акциски план за спроведените последователни активности во однос на ФВО мисијата, 2012-6286која се реализираше во период од 5 – 12 Јуни 2013 година, за евалуација на контролниот систем за пестициди во храната од растително потекло за извоз во Европската унија обезбедени се информации и акциски план за спроведените последователни активности во однос на ФВО мисијата, 2013-6868 спроведена од 6 - 15 Март 2013 за проценка на контролниот систем за производство на црвено месо, термички третирано млеко и млечни производи за извоз во ЕУ.

Соработка со земјите во регионот

Во Скопје, на 21 Ноември 2014 година потпишан е “Протоколот за меѓусебно признавање и прифаќање на документи издадени од страна на акредитирани лабораториии за храна и храна за животни меѓу Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на Република Македонија и Министерството за надворешна трговија и економски односи на **Босна и Херцеговина”**.

Соработка со НР Кина

Во октомври 2014 година, беше организирана мисија спроведена од делегација на НР Кина во Република Македонија со цел запознавање со ветеринарниот и системот за заштита од болести и посета на објекти за преработка и складирање на месо во Република Македонија и согледување на можностите за извоз на македонски производи во Народна Република Кина .

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Во текот на мисијата се парафираше "Протокол помеѓу Генералната администрација за надзор на квалитет, инспекција и карантин на Народна Република Кина и Агенцијата за храна и ветеринарство на Република Македонија во однос на барањата за карантин и здравствените барања за замрзнато јагнешко месо наменето за извоз од Република Македонија во Кина.

Соработка со ОИЕ

Во ноември 2014 година, АХВ го организираше Регионалниот Семинар за националните контакт точки за ветеринарни препарати, под покровителство на Светска организација за здравствена заштита на животни (OIE), на кој учествуваа претставници од околу 25 земји во регионот на Европа

Спроведени меѓународни обуки

Согласно надлежностите на Агенцијата за храна и ветеринарство на Република Македонија, е корисник на специјализирани обуки во горенаведените области во организација на Генералниот директорат на Европската комисија за "Здравје и потрошувачи" *DG SANCO*, согласно нивната програма "*Better training for safer food*", како и корисник на *TAIEX* (*Technical Assistance and Information Exchange Instrument*), инструментот со кој раководи Генералниот директорат за проширување на ЕК *DG Enlargement*.

BTSF

Во текот на 2014 година одржувана е редовна комуникација и координација со организаторите на различните програми за специјализирани обуки под покровителство на *DG SANCO "Better Training for Safer Food"*. Во рамките на оваа програма во текот на 2014 година, се реализираа вкупно 71 обуки во странство на кои присуствуваа 100 вработени во Агенцијата за храна и ветеринарство. Во табелата подолу се надени насловите на обуките, бројот на сесии одржани за секоја одделна обука како и бројот на учесници од АХВ:

Име на обуката	Број на обуки	Број на учесници
Нус-производи од животинско потекло	4	5

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Идентификација и регистрација на животни и нивна следливост	2	2
Благосостојба на животни		
Благосостојба на животни за време на транспорт	1	2
Благосостојба на животни за време на убивање заради контрола на болест	2	3
Благосостојба на животни за време на производство на живина	2	4
Благосостојба на животни за време на производство на свињи	3	5
Благосостојба на животни за време на убивање и колење	1	2
Систем за аудит и внатрешен аудит	2	2
План за итни мерки и контрола на болести кај животните	2	3
Ветеринарни контроли на граничен премин	1	2
Контрола на контаминенти во храна и храна за животни	4	10
Контрола на движење на кучиња и мачки	2	2
Храна за животни (сесија за легислатива и сесија за хигиенски правила и HACCP аудит)	2	4
Истражувања за појава на алиментарни заболувања	5	9
Состав на храна и информации	5	5
Нови техники за истражување за официјални контроли во	3	3

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

рамките на ланецот на храна (Сесии за нови техники за измама со храна и сесии за измами при електронска продажба/рекламирање на храна)		
Хигиена на храна и флексибилност	5	5
Хигиена на храна при примарно производство	2	2
Контрола при увоз на храна и храна за животни од неживотинско потекло	4	8
HACCP принципи и техники за вршење аудит	4	6
Микробиолошки критериуми за храна	4	4
Официјален надзор во однос на семе, јајце клетки и ембриони	1	1
PDO/PGI/TSG (Заштитена ознака за потекло/Заштитена географска ознака/ Ознака за гарантиран традиционален специјалитет)	1	1
Органско производство	2	2
RASFF	2	2
TRACES систем	2	2
Спречување, контрола и искоренување на TCE	1	2

quality austria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Резидуи од ВМП во храната од животинско потекло	2	2
ВКУПНО	71	100

TAIEX

Во однос на TAIEX инструментот, во 2014 година се реализираа вкупно 9 настани од областа на ветеринарната политика на кои земаа учество претставници на Агенцијата за храна и ветеринарство, и тоа:

Работилница за барања за извоз на аквакултура;

Работилница за соработка помеѓу CEFTA земјите во однос на СПС гранична инспекција;

Работилница за зоонози и предизвикувачи на зоонози;

Работилница Стандарди за означување на храна од животинско потекло во CEFTA;

Работилница Болести кај животни кои се пренесуваат преку вектори;

Работилница за објекти кои произведуваат традиционални производи;

Работилница за имплементација на ЕУ законодавство со кое се уредува аквакултура;

Експертска мисија и работилница за имплементација на TRACES системот;

Во делот на меѓународна соработка и комуникација во 2014 година остварени се и следните активности:

Писмена коресподенција со национални и меѓународни институции во доменот на работата на Агенцијата за храна и ветеринарство (Светска организација за здравствена заштита на животните – OIE, Генерален Директорат за здравје и потрошувачи – DG SANCO, Codex Alimentarius, UNICEF, TAIEX, надлежни органи на други држави итн.);

Учество во коресподенција со Меѓународната организација за здравствена заштита на животни – ОИЕ со цел да се организира мисија во Република Македонија за поддршка и евалуација на работата на инспекциската служба на Агенцијата за храна и ветеринарство;

Учество во коресподенција со Федерална служба за ветеринарен и фитосанитарен надзор на Руската Федерација со цел да се иницира започнување соработка во доменот на трговија со храна од животинско потекло;

Како дел од работата на Секторот за ЕУ и меѓународна соработка, во текот на 2014 година, **се изврши превод на следните документи**:

Превод на англиски јазик известувањата за активностите преземени од страна на инспекторите за храна и/или официјалните ветеринари во однос на нотификациите за небезбедни производи добиени преку RASFF системот, и тоа:
RASFF нотификација 2013.1163 и 2013.1207 за увоз на небезбедни ензимски мешавини произведени во Германија и Франција;
RASFF нотификација 014.0418 – add 1/03.04.2014 за увоз на небезбеден производ – безглутенско брашно;
RASFF нотификација 2013.1068 за увоз на небезбеден производ – пилешки филети;
RASFF нотификација 2014.AMR за извоз на небезбеден производ – сладолед произведен во Република Македонија;
RASFF нотификација 2014.0915 за увоз на небезбеден производ - органска храна за бебиња;
Превод на документи за потребите на спроведување на FVO мисијата 2014-7217 (18 -28 март 2014) за евалуација на спроведувањето на активности од страна на надлежниот орган во однос на контроли на ветеринарното јавно здравство и надградба на одредени класи на објекти за преработка на храна (црвено месо и млеко) во контекст на претпристапниот период- март 2014;
Превод на нацрт извештај за аудит спроведен во Република Македонија во периодот од 18 до 28 март 2014 година со цел да се изврши евалуација на спроведувањето на активности од страна на надлежниот орган во однос на контроли на ветеринарното јавно здравство и надградба на одредени класи на објекти за преработка на храна (црвено месо и млеко) во контекст на претпристапниот период (DG (SANCO) 2014 – 7217) и одговорите на Агенцијата за храна и ветеринарство по однос на препораките на FVO– јуни 2014;
Превод на Завршен Извештај од аудит спроведен во Република Македонија во периодот од 06 до 15 март 2013 година со цел да се изврши евалуација на спроведувањето контроли на производството на црвено месо, термички обработено млеко и производи од месо наменети за извоз во Европската унија (DG (SANCO) 2013 – 6868) – Мај 2014;
Превод на Годишен извештај за Мониторинг програмата за 2013 година – април 2014;

Прилог:
Усвоени национални акти во кои се транспонира ЕУ законодавство

quality austria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Листа за изменување и дополнување на Листата на категоризирани нуспроизводи од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија" бр. 8/2014) ;
Правилник за условите за ставање во промет на живина и јајца за ведење („Службен весник на Република Македонија" бр. 18/2014) ;
Правилник за условите за ставање во промет на суровини за храна за животни, декларирањето и карактеристиките кои треба да бидат дадени на придружниот документ или на пакувањето и Листа на суровини за храна за животни („Службен весник на Република Македонија" бр. 18/2014) ;
Правилник за начинот на собирање, превезување и идентификување на посебните категории на нуспроизводи од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија" бр. 24/2014) ;
Правилник за поблиските услови, начинот и постапката за спроведување и примена на забраните за употреба на одредени нуспроизводи во исхраната на животните („Службен весник на Република Македонија" бр. 28/2014) ;
Правилник за начинот и постапката за примена на исклучоците во однос на употребата на нуспроизводи од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија" бр. 30/2014) ;

Правилник за начинот и постапката за примена на исклучоците во однос на отстранување на нуспроизводи од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија" бр. 30/2014) ;
Правилник за начинот на собирање и нештетно отстранување на нус производите од животинско потекло и техничко-технолошките услови кои во поглед на објектот, опремата и кадарот треба да го исполнуваат правните лица кои вршат собирање и нештетно отстранување на нус производите од животинско потекло како и технички-технолошките услови што треба да ги исполнуваат превозните средства за превоз на нус производи од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија" бр. 35/2014) ;
Правилник за идентификација и регистрација на животни од видовите овци и кози („Службен весник на Република Македонија" бр. 37/2014) ;
Решение за забрана на увоз на храна во Република Македонија, која содржи или се состои од листови бетел од Бангладеш („Службен весник на Република Македонија" бр. 56/2014) ;
Решение за изменување и дополнување на Решението за примена на мерки за заштита од внесување на вирусот на африканска свинска чума во Република Македонија од одредени трети земји и делови од трети земји („Службен весник на Република Македонија" бр. 56/2014) ;

Правилник за ограничување на употребата на определени епокси деривати кај производи и материјали што доаѓаат во контакт со храната („Службен весник на Република Македонија” бр. 61/2014) ;
Правилник за посебните барања за безбедност на храната третирана со јонизирачко зрачење („Службен весник на Република Македонија” бр. 63/2014) ;
Правилник за посебни барања за безбедност на активни и интелегентни материјали и производи што доаѓаат во контакт со храната („Службен весник на Република Македонија” бр. 64/2014) ;
Правилник за идентификација и регистрација на животни од видот говеда („Службен весник на Република Македонија” бр. 68/2014) ;
Правилник за методите за земање на примероци и за вршење на анализи, вклучувајќи ги и методите на потврда или референтните методи кои се користат во случај на оспорување (супераанализа) на млекото („Службен весник на Република Македонија” бр. 96/2014) ;
Правилник за дополнителни услови за надзор кај акватични животни врз основа на анализа на ризик („Службен весник на Република Македонија” бр. 106/2014) ;

Правилник за дополнување на правилникот за сузбивање и искоренување на одредени болести кај водните животни („Службен весник на Република Македонија” бр. 114/2014) ;
Правилник за изменување и дополнување на правилникот за мерки за сузбивање и искоренување на класична чума кај свињите („Службен весник на Република Македонија” бр. 116/2014) ;
Решение за преземање на безбедносни мерки при увоз и транзит на домашни и диви свињи, семе, јајца и ембриони од свињи, свинско месо, производи и подготовки од свинско месо и други производи кои содржат свинско месо, заради заштита од внесување на вирусот на африканска свинска чума во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија” бр. 124/2014) ;
Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за начинот и постапката за увоз и транзит, листа на трети земји од кои е одобрен увоз и транзит, формата и содржината на ветеринарно-здравствениот сертификат или други документи што ја придружуваат пратката со живи животни, аквакултура и производи од животинско потекло, како и начинот и постапката на вршење на проверка и преглед при увоз и транзит на пратка со живи животни, аквакултура и производи од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија” бр. 124/2014) ;

Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за мерки за сузбивање и искоренување на африканска чума кај свињите („Службен весник на Република Македонија" бр. 128/2014) ;
Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за условите за ставање во промет на аквакултура, нејзината намена, како и начинот на вршење на официјални контроли при ставање во промет на аквакултура („Службен весник на Република Македонија" бр. 132/2014) ;
Закон за изменување и дополнување на Законот за нуспроизводи од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија" бр. 144/2014) ;
Правилник за посебните барања за безбедност на производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната направени од филм од регенерирана целулоза („Службен весник на Република Македонија" бр. 147/2014) ;
Закон за заштита и благосостојба на животните („Службен весник на Република Македонија" бр. 149/2014);
Решение за изменување и дополнување на Решението за преземање на безбедносни мерки при увоз и транзит на домашни и диви животни, семе, јајца и ембриони од свињи, свинско месо, производи, подготовки од свинско месо, други
производи кои содржат свинско месо, како и нуспроизводи од свињи заради заштита од внесување на вирусот на африканска свинска чума во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија" бр. 153/2014);
Листа на фармаколошки супстанци одобрени за употреба во ветеринарната медицина („Службен весник на Република Македонија" бр. 174/2014);
Решение за проверка и преглед на пратки пластичен кујнски прибор од полиамид и меламин кои потекнуваат или се испорачани од Кина и Хонг Конг при увоз во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија" бр. 195/2014);

Национални прописи објавени во 2014 година:

Правилник за начинот и постапката за идентификација и регистрација на пчелите („Службен весник на Република Македонија" бр. 4/2014);
Закон за дополнување на Законот за идентификација и регистрација на животните („Службен весник на Република Македонија" бр. 27/2014) ;

Исправка на Правилник за начинот и постапката за идентификација и регистрација на пчелите („Службен весник на Република Македонија" бр. 61/2014) ;
Правилник за барањата во однос на квалитетот на овошје, зеленчук, печурки и нивни преработени производи („Службен весник на Република Македонија" бр. 69/2014) ;
Правилник за изменување на правилникот за посебните барања за безбедност и хигиена и начинот и постапката на вршење на службените контроли на млекото и млечните производи („Службен весник на Република Македонија" бр. 145/2014) ;
Правилник за изменување и дополнување на правилникот за посебните барања кои се однесуваат на микробиолошките критериуми за храната („Службен весник на Република Македонија" бр. 145/2014).

Други документи изработени и објавени во 2014 година:

План за изменување и дополнување на повеќегодишниот контролен план за надзор во областа на храната, ветеринарството и здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија" бр. 93/2014) ;
Годишен извештај за повеќегодишен контролен план за надзор во областа на храната, ветеринарството и здравјето на растенијата за 2013 година.

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

СЕКТОР ЗА ГРАНИЧНА ВЕТЕРИНАРНА ИНСПЕКЦИЈА

I. ВОВЕД

Определбата на Република Македонија за пристапување во ЕУ и должностите за спроведување на Спогодбата за стабилизација и асоцијација, ја утврдуваат потребата за усогласување на националното законодавство од областа на безбедноста на храната со соодветното ЕУ Acquis, како и негова целосна имплементација во секторот храна.

Поглавјето 12 од Националната Програма за усвојување на правото на Европската Унија, Безбедност на храна, ветеринарна и фитосанитарна политика, преку соодветните надлежни органи одговорни за безбедност на храната во Република Македонија, детално ја разработува оваа област, почнувајќи од примарното производство на храна до нејзината употреба од страна на крајниот потрошувач.

Со одредени број легислативни акти (опфатени со Поглавјето 12), Европската Унија го дефинира системот на безбедност на храна како единствен систем од фарма до трпеза, со покривање на сите сектори на ланецот на исхрана, вклучително и производството на добиточна храна и исхрана на животните, примарното производство, преработката на храната, складирањето и дистрибуцијата, здравствената заштита и благосостојба на животните.

Агенција за храна и ветеринарство на Република Македонија (понатаму во текстот АХВ) ја воспостави својата функција **со донесување на Законот за безбедност на храната** („Службен весник на Република Македонија" бр **157/10) од 01 јануари 2011 година.**

АХВ, е самостоен орган на државната управа со својство на правно лице, и е надлежен орган за вршење на работите во областа на безбедноста на храна и храна за животни, спроведување, контрола, надзор и следење на ветеринарните активности во областа на здравствената заштита на животните, нивна благосостојба, ветеринарното јавно здравство, како и контрола на лаборатории кои даваат поддршка за потребите на Агенцијата.

АХВ, конторолните системи во интегрираниот систем на контрола на храна ги класифицира во 11 области меѓу кои и : контролен систем за храна од животинско потекло (Control system for food of animal origin); контролен систем за увоз на храна од животинско потекло (Control system for imports of food of animal

origin);контролен систем за генерална безбедност на храната (Control system for general food hygiene) контролен систем за увоз на храна од растително потекло (Control system for imports of food of plant origin); контролен систем за пестициди (Control system for pesticides); и контролен систем за благосостојба на животните (Control system for animal welfare).

Согласно Правилникот за систематизација на работните места во состав на АХВ Бр. 01-4071/3 од 09.10.2012 година, како и измените и дополните со Бр. 01-2137/1 од 07.05.2013 година , Бр. 01-539/1 од 29.01.2015 година како и Бр. 01-795/1 од 05.02.2015 година, функционираат седум сектори и тоа: Сектор за гранична инспекција, Сектор за здравствена заштита и благосостојба на животните, Сектор за ветеринарно јавно здравство, Секотор за храна од неживотинско потекло, Сектор за ЕУ и меѓународна соработка, Сектор за правни и административни работи и Сектор за стручна подршка.

На централно ниво Секторот за гранична инспекција опфаќа три одделенија и тоа: Одделение за државна ветеринарна инспекција за граничен премин, Одделение за меѓународна трговија и сертификација, и Одделение за државна инспекција за граничен премин за храна од неживотинско потекло.

Ветеринарната инспекција на граничните премини е организирана во состав на Одделението за државна ветеринарна инспекција за граничен премин, кое на центрлано ниво брои 4 државни службеници- доктори по ветеринарна медицина. Граничните премини каде се дозволени увозот и провозот на пратките опфатени со Законот за ветеринарното здравство ги определува Владата на Република Македонија со Одлука („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2010). Ветеринарната проверка и преглед на пратки живи животни, производи и нуспроизводи од животинско потекло се спроведуваа од страна на **19 официјални ветеринари распоредени на ветеринарни инспекциски места на 9 гранични премини.**

Обврската на Република Македонија да организира ветеринарна контрола на граничните премини произлегува од Законот за ветеринарното здравство, Кодексот на Меѓународната организација за здравствена заштита на животните (ОИЕ) со седиште во

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Париз чиј член е и Република Македонија, меѓународните билатерални договори за соработка во областа на ветеринарството и меѓународните конвенции за контрола на стоки на границите.

Врз основа на Законот за ветеринарно здравство, официјалниот ветеринар на граничниот премин при службен надзор и контрола има право и должност да
врши ветеринарни проверки и прегледи на пратките со живи животни и производи од животинско потекло.

Секторот за гранична ветеринарна инспекција во идниот период ќе продолжи да ги спроведува активностите во делот на усогласување на легислативата согласно европските стандарди, што суштински преставува усогласување и примена на ЕУ принципите и политиките во согласност со европските норми, преку спроведување на веќе изготвените законски акти како и со донесување на идните, предвидени со Поглавјето 12 од Националната програма за усвојување на правото на Европската Унија.
Спроведување на горенаведените активности ќе придонесе за непречено остварување на целосната легислатива од областа на ветеринарното здравство во делот на граничната ветеринарна инспекција, со што би се постигнало соодветно управување во ветеринарната инспекциска служба од една страна и воспоставување контролен систем компатибилен со контролниот во ЕУ од друга страна, но и директна одговорност од страна на ветеринарните инспекциски служби, а како последица на тоа, успешно спроведени ветеринарни контроли согласно високите ЕУ стандарди.

Со овој нов реорганизиран концепт, Секторот за гранична инспекција (понатаму во текстот: Сектор за ГИ)- со трите одделенија како дел од **АХВ,** во текот на 2014 година вложи посебни напори за реализација на неколку проекти од исклучителна важност за воспоставувањето на контролен систем компатибилен со контролниот во ЕУ, се со цел да се зголеми ефикасноста и ефективноста на инспекциските контроли при што нема да биде доведено во прашање здравјето на луѓето, животните и животната средина, и тоа:

1. Идентификување на приоритетните области и активности **за олеснување на меѓународната трговија, ја наметна** потребата АХВ да спроведе активности за намалување на трошоците и олеснување на трговијата. Проектот кој беше инициран и подржан од Светска Банка (***World Bank***) - Меѓународната Финансиска Корпорација ***(IFC Europe and Central Asia Department*** - ***Regional Trade Logistics Project***). Согласно акциониот план, Секторот за ГИ пристапи кон реализација на низа активности за олеснување на меѓународната трговијата, што секако е во насока со препораките на ЕУ за воспоставување на

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0
ОБ 4.2.3-07в01

инспекциски контроли согласно високите ЕУ стандарди и добрите практики. За таа цел, **за прв пат е развиен МОНИТОРИНГ ПЛАН за пратки од увоз**.

2. Врз основа на направената анализа на ризик во 2013 година се **изготвија 4 планови за мониторинг на пратките од увоз за 2014 година:** за храна од животинско потекло, храна за исхрана на животни, храна од неживотинско потекло и за материјали кои доаѓаат во контакт со храната. Истовремено започнавме со измена на законодавството со цел имплементација на плановите за мониторинг.

3. Во поглед на правната рамка за спроведување на плановите за мониторинг, донесено е Упатство за спроведување на годишната програма за мониторинг на храната од животинско и неживотинско потекло, храната за животни и материјалите кои доаѓаат во контакт со храната од увоз за 2014 година. Исто така, донесена е и стратегија за анализа на ризик која ги опфаќа активностите предвидени за 2014 година во поглед на олеснување на меѓународната трговија и ефективна и ефикасна инспекциска контрола која обезбедува заштита на здравјето на луѓето и животните.

4. Со воспоставување на погоре наведениот **Мониторинг план, се очекува:**

- **Намалување на фрекфенцијата на преглед на пратките на граничен премин;**
- **Намалување на времетраењето на прегледот со поедноставување на увозните постапки** со намалување, усогласување и хармонизирање на документираните барања и постапки, што секако е основа и за воспоставување на меѓуагенциска координација (SPS надлежни органи со Царинската управа) во областа на управување со ризик и контрола на увозно/извозните постапки, кои се есенцијални во воспоставувањето на билатералната и регионалната соработка;
- **Редуцирање на пратките од увоз** кои ќе подлегнуваат на земање на мостра за лабораториски анализи при што значително би се намалил бројот на пратките кои ќе подлежат на лабораториска анализа за околу 50% во споредба со досегашните пратки;
- **Намалување на финансиските надоместоци** поврзани со увозно/извозните постапки;

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

- **Ставање на јавното мислење во фокусот на вниманието на надлежните органи** за ветеринарна контрола, безбедност на храна и санитарната-фитосанитарната контрола.

5. Како дополнителна активност за поддршка на процесот на имплементирање на Мониторинг планот врз база на ризик анализа за пратките од увоз која започна во 2013 година и продолжи во текот на целата 2014 година е: **надоградба и подобрување на сите модули од *"Главен информативен систем за гранична инспекција"*** кој е оперативен софтверски систем за граничната инспекција од 2007 година. Во рамки на оваа активност се изготви и се имплементира комплетно нов модул за увоз на храна од неживотинско потекло.
6. Согласно активностите предвидени со рамковниот договор од инструментот ИПА 2015 Капацитетите за вршење ветеринарни контроли при увозот на граничните премини ќе бидат дополнително зајакнати со изградба на објекти и опремување на ветеринарното инспекциско место на граничен премин –Блаце. Активноста е поддржана преку инструментот -ИПА 2015, од каде се обезбедени се средства за склучување на договор за започнување на изградба на објекти на ГП Блаце за ветеринарна и фитосанитарна контрола, како и договор за надзор над изградбата. ВИМ на ГП Блаце е главната артерија за проток на пратки од животинско потекло, кои како прекуокеански пратки најчесто од САД, Бразил и Аргентина пристигнуваат на пристаништето во Бар-Црна Гора, како и од пристаништето во Драч-Албанија. Со подобрување на патната инфраструктура во северниот дел на Република Албанија значително се зголеми бројот на транспортни компании кои го избираат токму овој ГП а не ГП Ќафасан, поради географската местоположба и близината до главиот град на Република Македонија. Инспекциското место на ГП Ќафасан, сеуште нема исполнети условите за добивање на градежни дозволи од причина што не е завршена експропријацијата на земјиштето каде треба да бидат изградени објектите.

Соработката со Меѓународната Финансиска Корпорација која се воспостави во 2014 година, ќе продолжи и во 2015 година, при што ќе се воведе софтверска поддршка за нотифицирање на небезбедните пратки кои се увезуваат на граничните премини (по примерот на RASFF сисемот), како и софтвер за собирање на податоци од овластените лаборатории. Пред целосна имплементација на мониторинг плановите предвидена е обука за официјалните ветеринари и државните инспектори за храна на граничните премини

и завршување на активностите за воведување и подобрување на модулите на “Главниот информативен систем за гранична инспекција“.

Секторот за ГИ- со трите одделенија како дел од **АХВ во текот на 2014 година** продолжи и со тековните **активнстите во процесот на:**

- **усвојување на препораките** добиени од Кодекс алиментариус, Светската организација за заштита на здравјето на животните (OIE), Европската агенција за безбедност на храна (ЕФСА),
- **спроведување на најдобрите пракси** согласно европските стандарди, се со цел подобрување на деловната клима во Република Македонија како дел од државите на Западен Балкан и нивниот стремеж-интегрирање во Евроатлантските структури, во таа насока **и**
- **спроведување на насоките од ЦЕФТА-Договорот за слободна трговија** како дел од пактот за стабилност за земјите од југоисточна Европа, како и
- **Спроведување на активностите во делот на веќе воспоставениот Систем на Интегрираното гранично управување**, врз основа на Стратегијата за интегрираното гранично управување и Националниот акционен план за интегрирано гранично управување, со што се овозможува олеснување на протокот на лица и стоки преку државната граница.

АХВ како орган вклучен во Интегрираното гранично управување, преку **Секторот за гранична инспекција во 2014 година,** продолжи со превземање организирани и координирани мерки посебно **со царинските служби и граничната полиција како и сите други јавни служби присутни на граничните премини** во надзорот на законитоста на влезот и излезот на стоки и превозни средства, спречувањето и откривањето на сите видови на шверц преку граничните премини, контрола и спречувањето на преносот на материи и заразни болести што ги загрозуваат луѓето и стоките.**Активности во рамки на Националниот координативен центар за *Интегрирано гранично управување*** -ИГУ

Активностите во рамки на Националниот координативен центар за Интегрирано гранично управување воглавно се однесуваа на тековни ***координации*** меѓу институциите кои се дел од ИГУ и тоа пред се со Царинската управа, и Министерството за внатрешни работи и Министерството за надворешни работи.

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0
ОБ 4.2.3-07в01

Во текот на 2014 година во координација со колеги од Секторот за европска унија и полициски советници од СГРМ учествуваме во креирање на идната петгодишна ***стратегија за интегрирано гранично управување***, како и ***петгодишниот и годишниот акциски план***, кој во Јануари 2015 година е испратен на мислење во седиштето на Европската комисија во Брисел.

Преку Кабинетот на Директорот на бирото за јавна безбедност до министерот е доставена проблемска информација за непостапувањето на Агенцијата за управување со одземен имот во случаи на заплена на жива стока. За проблемот, информација беше доставена и до Владата на РМ, по што произлезе обврзувачки заклучок за Агенцијата, но и понатаму проблемот не е решен. ***Стратешка анализа*** се изработува врз основа на добиените податоци од Министерствата кои учествуваат во работата на НКЦГУ и тоа преку офицерите за врска од надлежните министерства како и институциите деташирани во НКЦГУ за тримесечен период.

Редовни состаноци на ***Националното советодавно тело*** кое е работно тело на НКЦГУ во чиј состав се вклучени офицерите за врска од сите министерства и институции и чиј претседател е Заменикот на Националниот Координатор.

Следење и подготвување на тековни извештаи за Rasff системот (Rapid Alert System for Food and Feed) т.е. припрема на дневни и неделни табели и редовно проследување на истите.

Официјалните контроли при увоз на храна од неживотинско потекло и предмети и материјали кои доаѓаат во контакт со храна на граничен премин е организирана во состав на Одделението за државна инспекција на граничен премин за храна од неживотинско потекло. Увозот на храна од неживотинско потекло и предмети и материјали кои доаѓаат во контакт со храна се врши на 10 гранични премини, а инспекциските места на граничен премин за проверка и преглед на пратки со храна од неживотинско потекло кои се увезуваат во Република Македонија се определени со **Решението за определување на инспекциски места на граничен премин за увоз на храна од неживотинско потекло („Службен весник на Република Македонија“ бр.161/2011 и 68/2013).**

Во рамките на Секторот за гранична инспекција, во Одделението за меѓународна трговија и сертификација се врши и усогласување, односно изработка на ветеринарно-здравствени сертификати за увоз во Република Македонија на живи животни, аквакултура и производи од животинско потекло, како и здравствени сертификати за увоз на нус производи и храна за исхрана на животни.

Покрај увозната сертификација, се изработуваат и извозните ветеринарно здравствени сертификати за земјите на Европската Унија и други трети земји, со кои Република Македонија има соработка во делот на нејзините надлежности.
Во тек на 2014 година вкупно се изработени 40 ветеринарно-здравствени сертификати на повеќе светски јазици.
Моделите на ветеринарно-здравствените сертификати наменети за увоз во Република Македонија, се пропишуваат во подзаконските акти и се во согласност со европското законодавство. Во рамките на Одделението за меѓународна трговија и сертификација се врши коресподенција со надлежните органи, амбасадите и дипломатските претставништва на земјите извознички со цел
усогласување на условите за увоз и ветеринарно-здравствените сертификати во смисла на поедноставување на постапките и олеснување на трговијата.

ЦЕФТА

Како дел од Процесот на стабилизација и асоцијација, во 2006 година Република Македонија го потпиша ЦЕФТА договорот. ЦЕФТА 2006 претставува сеопфатен договор за слободна трговија, кој цели кон целосна либерализација на трговијата во регионот, како и кон решавање на различните нецарински бариери во трговијата, кои меѓу другото ги вклучуваат и санитарните и фитосанитарни прашања. Агенцијата за храна и ветеринарство, е надлежна институција за спроведување на релевантната СПС политика во Република Македонија, како во решавањето на одредени задачи и прашања во однос на истата. Согласно оваа надлежност, Агенцијата за храна и ветеринарство е задолжена за доставување на информации и надградување на ЦЕФТА СПС дата базата, која е воспоставена во текот на 2014 година,а која што претставува важен инструмент за трговските партнери, како во рамките на ЦЕФТА, така и на меѓународно ниво.

Следејќи го принципот на ротација на земјите членки за претседавање, во 2014 година Република Македонија по втор пат после 2007 година претседаваше со ЦЕФТА 2006 Договорот.
Во рамки на претседавањето на Република Македонија со ЦЕФТА 2006, на 9 – 10 јуни 2014 година во Скопје се одржа официјален состанок на Поткомитет на ЦЕФТА за земјоделство кој ги вклучува и санитарните и фитосанитарните прашања.
Од 19 до 20 Ноември во рамки на ЦЕФТА неделата што се одржа во Скопје, беа организирани работни сесии и дискусии на кои беа разменети искуства од примената на ЦЕФТА договорот со цел да се подобри севкупната економска соработка во регионот.

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Настанот беше вовед во седницата на Мешовитиот комитет на ЦЕФТА на која беа финализирани активностите од претседателството на Македонија со ЦЕФТА во 2014 година.

СТО

Република Македонија како земја членка на Светската Трговска Организација и потписник на Спогодбата за примена на Санитарни и фитосанитарни мерки, има обврска да почитува одредени правила во делот на трговијата со живи животни и производи од животинско и неживотинско потекло, во делот на нивниот увоз
и спроведување на официјалните контроли.
Агенцијата за храна и ветеринарство има надлежност за донесување и воспоставување на санитарни мерки, кои имаат за цел да го заштитат јавното здравје и здравјето на животните, а во исто време е и надлежна институција за спроведување на обврските кои произлегуваат од СПС спогодбата. Согласно Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за формирање на информативни и контактни тела на Владата на Република Македонија за Светската трговска организација, донесена од Владата на Република Македонија под бр. 41-10606/1-13 од 14.01.2014, националното Информативно тело за санитарни и фитосанитарни мерки е воспоставено во Агенцијата за храна и ветеринарство. Исто така, од Агенцијата за храна и ветеринарство номинирани се одговорни лица за одговарање на релевантни прашања од другите земји.
При тоа треба да се спомене дека санитарните и фитосанитарните мерки се воспоставуваат врз основа на меѓународно признаени стандарди, насоки и препораки и истите можат директно или индиректно да влијаат на меѓународната трговија.

Во доставениот извештај се презентира работењето на **Секторот за гранична инспекција-Оделение за државна ветеринарна инспекција на граничен премин, Одделение за меѓународна трговија и сертификација и Одделение за државна инспекција за граничен премин за храна од неживотинско потекло во 2014 година**. Извештајот се состои од осум дела и тоа: Дел 1- Општ преглед на фреквенција на пратки во увоз и транзит на ветеринарни инспекциски места на граничните премини во Република Македонија во 2014 година, Дел 2- Преглед на увезени пратки млеко и производи од млеко во 2014 година, Дел 3- Преглед на увезени пратки месо и производи од месо во 2014 година, Дел 4- Преглед на увезени пратки акватични животни и производи од аквакултура во 2014 година, Дел 5- Преглед на увезени пратки живи животни во 2014 година, Дел 6- Остварени финансиски средства од проверки и прегледи на пратки од животинско потекло на ветеринарни инспекциски места на гранични премини во 2014 година, Дел 7-

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Остварени финансиски средства од проверки и прегледи на пратки од животинско потекло на ветеринарни инспекциски места на гранични премини во 2014 година, Дел 8-Преглед на пратки кои при увозната постапка на инспекциски места на граничните премини во Република Македонија во 2014 година се предмет на лабораториска анализа како и предмет на уништување или враќање во земјата на потекло, Дел 9-Преглед на контролирани и увезени пратки од неживотинско потекло во 2014 година и Дел 10-Преглед на контролирани и увезени пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна во 2014 година.

II. ПРИЛОГ

ДЕЛ 1

ОПШТ ПРЕГЛЕД НА ФРЕКВЕНЦИЈА НА ПРАТКИ ВО УВОЗ И ТРАНЗИТ НА ВЕТЕРИНАРНИ ИНСПЕКЦИСКИ МЕСТА НА ГРАНИЧНИТЕ ПРЕМИНИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО 2014 ГОДИНА

Во 2014 година увезени се 13.927 пратки, при што најголем број пратки се увезени на ветеринарното инспекциско место на граничен премин Табановце и тоа 80%. На ветеринарното инспекциско место на граничен премин Богородица се увезени 12% пратки, а останатите 7% од увезените пратки се внесени на другите ветеринарни инспекциски места на граничен премин.

Во 2014 година има вкупно 2.822 пратки во транзит, од кои 1. 131 пратки минале на ветеринарното инспекциско место на граничен премин Табановце, 562 пратки на Богородица, 903 пратки на ветеринарното инспекциско место на граничен премин Деве Баир, 133 пратки на Ново Село, 82 пратки на Ќафасан, додека значително помалку пратки транзитирале низ останатите ветеринарно инспекциски места, и тоа 8 пратки на Блаце и 3 пратки на Меџитлија. (табела 1 и слика 1).

Табела 1: *Број на пратки од животинско потекло кои се увезени и транзитирале на ветеринарни инспекциски места на граничен премин во 2014 година*

Ветеринарни инспекциски места на граничен премин	Увоз	Транзит	Вкупно
Табановце	11.204	1.131	**12.335**

quality austria SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Богородица	1.669	562	2.231
Деве Баир	391	903	1.294
Ќафасан	330	82	412
Меџитлија	126	3	129
Аеродром Скопје	73	0	73
Ново Село	68	133	201
Блаце	66	8	74
Вкупно	13.927	2.822	16.749

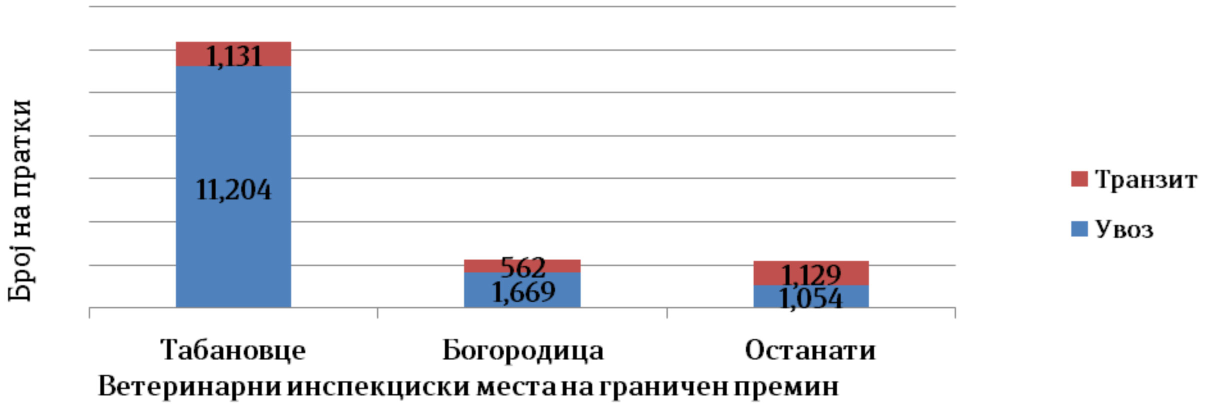

Слика 1. Вкупен број на увезени и транзитни пратки на ветеринарни инспекциски места на граничен премин во 2014 година

quality austria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0
ОБ 4.2.3-07в01

Во периодот од 2009 до 2014 година во Република Македонија просечниот број на внесени – увезени пратки е 12.856, а просечниот број на пратки во транзит е 2.986.

Споредбено во периодот од 2009 до 2014, број на увезени пратки линеарно се зголемува,што не е случај и со пратките во транзит , каде се забележува благ пад на пратките во транзит.

Спредбено 2014 година со 2013 година, бројот на пратки од увоз е со незначителен пораст од 2 %, додека пак незабележителен пад од 1% има кај пратките од животинско потекло кои транзитирале низ Република Македонија.

Пикот во однос на бројот на увезени пратки за периодот од шест години: 2009 до 2014 година, согласно податоците, останува да важи за 2012 година, што не е случај и кај бројот на пратки во транзит, пикот е во 2009 година.

Во однос на просекот, во 2013 година, бројот на пратки од увоз е зголемен за 8%, а на пратките во транзит е намален за 5,5% (табела 2 и слика 2).

Табела 2: *Број на пратки кои поминале на граничните премини при увоз и транзит во Република Македонија од 2009 до 2014 година*

	Година						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Просечно 2009-2014
Увоз	10.008	11.173	13.560	14.832	13.638	13.927	12.856
Транзит	3.348	2.830	3.285	2.787	2.842	2.822	2.986
Вкупно	**13.356**	**14.003**	**16.845**	**17.619**	**16.480**	**16.749**	**15.661**

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

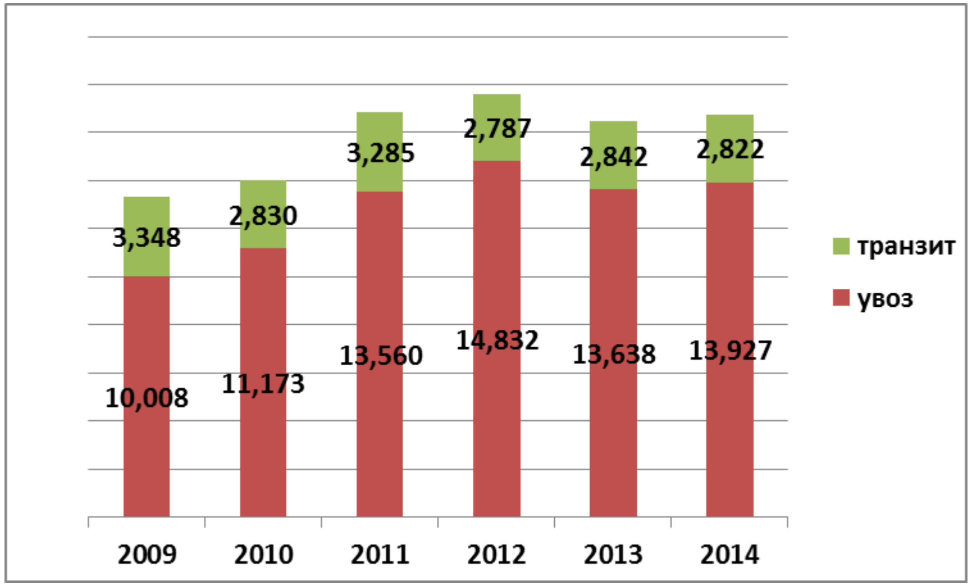

Слика 2. Вкупен проток на пратки од животинско потекло (при увоз и транзит) на ветеринарни инспекциски места на граничен премин во периодот од 2009 до 2014 година

ДЕЛ 2

ПРЕГЛЕД НА УВЕЗЕНИ ПРАТКИ МЛЕКО И ПРОИЗВОДИ ОД МЛЕКО ВО 2014 ГОДИНА

Во 2014 година во Република Македонија увезени се вкупно 974 пратки односно 15.756.919 килограми млеко и тоа само на ветеринарното инспекциско место на граничен премин Табановце. Најголем увоз на млеко има од земјите од регионот или ЦЕФТА договорот и тоа: 574 пратки (11.296.562 кг или 72%) од Босна и Херцеговина, Србија со 147 пратки (2.107.983 кг или 13.4%). Со значителен удел во увозот на млеко се истакнуваат и земјите од Европската Унија: Хрватска со 150 пратки (808.862 кг или 5.1%) , Словенија со 80 пратки (1.469.993 или 9%) . Останатите 73.519 кг или околу 0.5% се увоз од Белгија, Германија, Словачка, Франција и Шпанија.

Ситуацијата на откриени резидуи- ***Афлатоксин*** во млекото со потекло од Србија и Хрватска, која беше објавена во 2013 година се одрази со негативен тренд/ пад на увезени количини млеко од овие држави и во 2014 година. Споредбено со 2012 година увозот на млеко од Србија бележи пад од 68%, односно 70% од Хрватска во споредба со увезените количини млеко од овие земји пред 2013 година т.е. во 2012 година. Како последица од ова се забележува висок раст од 187% на количините увозено млеко од Словенија во 2014, споредбено со 2012 година (512.081 кг во 2012 год.).

Во вкупната количина на млеко и производи од млеко (4.480 пратки, односно 35.172.127 кг) што се увезени во Република Македонија во текот на 2014 година, производите од млеко учествуваат со 55.2%, односно увезени се вкупно 3.506 пратки или 19.415.208 килограми (слика 3 и табела 3).

Слика 3. *Приказ на соодносот на увезени количини млеко и производи од млеко 2014 година*

Табела 3: Број на пратки и количина во килограми производи од млеко кои поминале на граничните премини при увоз во Република Македонија во 2014 година

Ветеринарни инспекциски места на граничен премин	Број на пратки производи од млеко	Количина (кг), производи од млеко
Табановце	3.254	18.356.812
Богородица	145	632.508
Деве Баир	61	295.364
Меџитлија	19	85.756
Ќафасан	13	20.820
Аеродром Скопје	7	231
Ново Село	7	23.717
Блаце	/	/
Вкупно	**3.506**	**19.415.208**

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Дел 3.1

Преглед на увезени пратки производи од млеко по Граничен премин

Табановце

Како што може да се види од табела 3, најголем број на пратки на производи од млеко (3254 пратки) во нашата земја во 2014 година влегле на ветеринарно инспекциско место на граничен премин Табановце, што претставува 92.8% од вкупниот број на пратки. Како земја најголем извозник на производи од млеко во Република Македонија, се јавува Србија со 5.629.351 кг или 703 пратки, што претставува 29% вкупната увезена количина. Со значителен процент се истакнуваат и следните земји: Германија (4.781.965 кг или 24.6%), Босна и Херцеговина (1.527.674 или 7.9%), Хрватска (1.505.784кг или 7.6%), Полска (997.123 кг или 5.1%), Словенија (979.111 или 5%). Останатите 20.8% производи од млеко се увоз од Австрија, Англија, Белгија, Данска, Словачка, Унгарија, Франција, Чешка.

Богородица

На ветеринарно инспекциско место на граничен премин Богородица во текот на 2014 година влегле 145 пратки производи од млеко или 632.508 килограми, што претставува 3.3% од вкупно увезена количина производи од млеко во 2014 година. Најголема количина на производи увезена е од Грција, и тоа 442.207 кг, односно 69.9%. Следуваат Романија, Италија и Германија со 86.420 кг, 37.710кг и 37.450 кг соодветно. Како извозници на производи од млеко во Република Македонија со учество од 4.6% се јавуваат и Англија, Белгија, САД и Швајцарија.

Деве Баир

1.5% од вкупната количина на производи од млеко во 2014 година увезени се преку ветеринарно инспекциско место на граничен премин Деве Баир. Со најголем процент, односно 76.8% се јавува Романија. Следува Бугарија со количина од 52.346 кг или 17.7%. Германија, Данска, Полска и Холандија учествуваат со 5.5%

Увезената количина на производи од млеко на граничните премини **Ќафасан, Меџитлија, Аеродром Александар Велики и Ново Село** е незначителна во однос на горенаведените премини, односно преку овие гранични премини увезени се вкупно 130.524 кг односно само 0.7%.

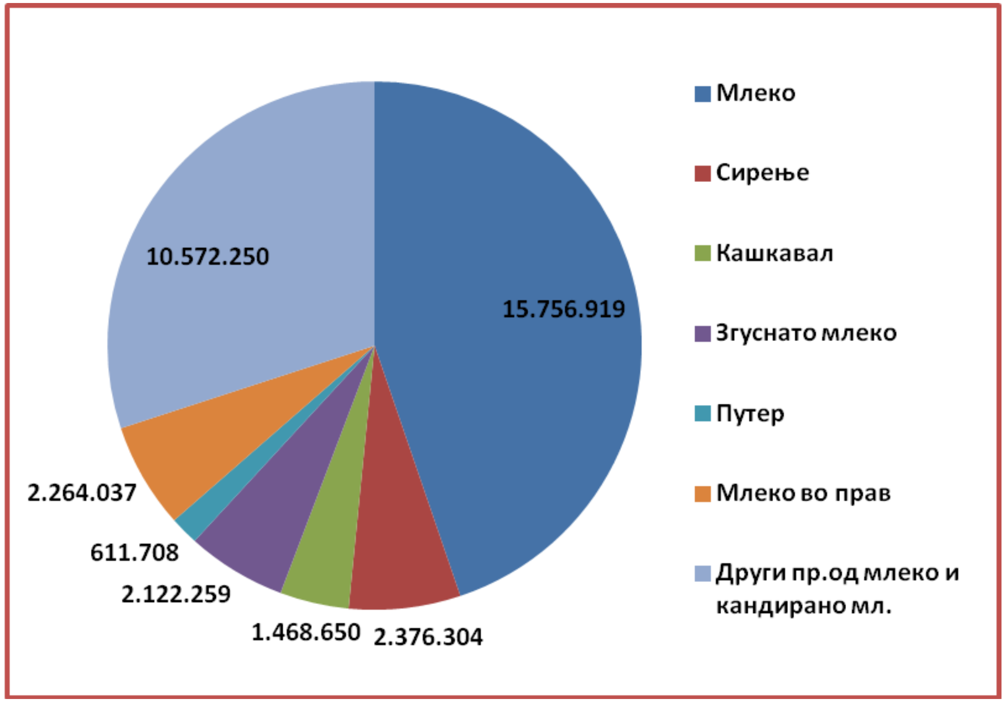

Слика 4. Количини во килограми на увезено млеко и различни видови производи од млеко во 2014 година во Република Македонија

ДЕЛ 3

ПРЕГЛЕД НА УВЕЗЕНИ ПРАТКИ МЕСО И ПРОИЗВОДИ ОД МЕСО ВО 2014 ГОДИНА

Во 2014 година во Р. Македонија увезени се вкупно 4.741 пратки односно 64.768.284 килограми месо.
Месото од живина опфаќа 60% од вкупното увезено месо за 2014 година, со 2.928 увезени пратки односно 38.567.805 килограми.

Говедското месо опфаќа 22% од вкупното увезено месо за 2014 година, со 1.050 увезени пратки односно 14.635.577 килограми.
Свинското месо опфаќа 18% од вкупното увезено месо за 2014 година, со 763 увезени пратки односно 11.564.922 килограми.

Табела 4: *Број на пратки и количина во килограми на месо и производи од месо кои поминале на граничните премини при увоз во Република Македонија во 2014 година*

Вид на пратка	Количина во килограми	Број на пратки
живинско месо	25.459.026	1.964
механички обескостено месо од живина	10.341.260	627
говедско месо	9.602.401	805
свинско месо	11.012.712	692
живински внатрешни органи	2.767.519	337

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

говедски внатрешни органи	5.033.156	245
свински внатрешни органи	552.210	71
производи од месо	7.667.606	1.697
Вкупно	**72.619.110**	**6.438**

Дел 3.1
Преглед на увезени пратки производи од месо по Граничен премин
Табановце

Најголем број на пратки на месо во нашата земја во 2014 година влегле на ветеринарно инспекциско место на граничен премин Табановце, 3 529 пратки, со количина од 45.459.728 кг во нашата земја во 2014 година влегле на ветеринарно инспекциско место на граничен премин Табановце, што претставува 75% од вкупниот број на пратки (табела 5) . При тоа 1924 пратки односно 22.706.979 кг се месо од живина, 989 пратки односно 13.952.389 кг се говедско месо и 616 пратки односно 8.800.360 кг се свинско месо. Најголем број на увезените пратки месо на овој граничен премин се со потекло од земјите членки на Европската Унија, и тоа пред се од: Германија со 8.963.249 или 638 пратки што претставува 20% од вкупната увезена количина, Полска со 7.416.555 кг или 16% од вкупната увезена количина, Австрија со 5.374.462 кг или 676 пратки што претставува 12% од увозот на месо, Словенија со 2.735.338 кг или 301 пратка, што претставува 6% од увозот на месо. Останатите земји во речиси еднаков процент учествуваат во извозот на месо во Република Македонија, а тие се: Холандија, Италија, Србија, Белгија, Унгарија и други.

Богородица

Во 2014 година на ветеринарно инспекциско место на граничен премин Богородица влегле 837 пратки, односно 13.445.788 кг, што претставува 18 % од вкупниот број на пратки на месо од увоз (табела 5). Од оваа количина, 698 пратки односно 10.663.265 кг се месо од живина, 124 пратки односно 2.518.584кг се свинско месо и 15 пратки односно 263.939кг се говедско месо. При тоа најголемиот број на

пратки се увоз од свинско и пилешко месо со потекло од преку-океанските земји, и тоа Канада и Бразил. Имено, од Бразил вкупно се увезени 211 пратки на месо од живина, со количина од 5.004.449 кг, што претставува 37% од вкупниот број на увезени пратки. Останатиот поголем дел на увезени пратки се по потекло од Канада, со вкупно 114 пратки на месо од живина и свинско месо, односно 2.727.363 кг што е 20% од вкупниот број пратки месо од увоз.

Деве Баир

Во 2014 година на ветеринарно инспекциско место на граничен премин Деве Баир влегле 189 пратки, односно 2.037.571 кг, што претставува 4% од вкупниот број на пратки на месо од увоз (табела 5) . Од оваа количина, 149 пратки односно 1.694.208 кг се месо од живина, 21 пратка односно 204.099 кг се свинско месо и 19 пратки односно 139.264 кг се говедско месо. При тоа најголемиот број на пратки се увоз од Бугарија, и тоа 64 пратки односно 726.108кг, Романија со 62 пратки односно 870.896 кг, значително помал е увозот на месо од Шпанија, со 15 пратки односно 150.998кг на месо, Германија со 12 пратки односно 127.365 кг на месо. Останатите пратки на месо се увезени од други европски земји и дел од Турција во значително помали количини.

Ќафасан

Во 2014 година на ветеринарно инспекциско место на граничен премин Ќафасан влегле 159 пратки месо, односно 3.770.973 кг, што претставува 3.3% од вкупниот

број на пратки на месо (табела 5) . Од оваа количина на увезено месо, најголем дел отпаѓа на месо од живина и тоа 151 пратка односно 3.580.594 кг, а само мал дел е говедско месо односно 8 пратки или 190.379 кг.

Увезената количина на месо на останатите гранични премини **Ново Село, Меџитлија, Блаце и Аеродром- Александар Велики** е незначителна во однос на горенаведените премини, и преку нив се увезени само 27 пратки односно 237.444 кг на месо (табела 5).

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Табела 5: *Број на увезени пратки месо на ветеринарни инспекциски места на граничен премин во 2014 година*

Ветеринарни инспекциски места на граничен премин	Број на пратки месо	Количина (кг)
Табановце	3.529	45.459.728
Богородица	837	13.445.788
Деве Баир	189	2.037.571
Ќафасан	159	3.770.973
Меџитлија	6	28.622
Аеродром Скопје	/	/
Ново Село	20	182.341
Блаце	1	26.481
Вкупно	4.741	64.768.284

Во 2014 година увезени се вкупно 1.697 пратки производи месо односно 1.042.307кг.
При тоа најголем процент од пратките производи од месо и тоа 92% од вкупниот увоз се увезени на ветеринарно инспекциско место на граничен премин Табановце. Приказ на увозот на производи од месо на ветеринарни инспекциски мести на гранични премини, (табелата 6).

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0
ОБ 4.2.3-07в01

Табела 6: *Број на увезени пратки и килограми производи од месо прикажани по ветеринарни инспекциски места на граничен премин во 2014 година*

Граничен премин	Број на пратки производи од месо	Количина во килограми
Табановце	1.557	7.361.443
Богородица	47	34.611
Деве Баир	7	10.836
Меџитлија	13	15.634
Ќафасан	47	178.800
Блаце	23	62.056
Аеродром Александар Велики	3	4.226
Вкупно	1.697	7.667.606

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

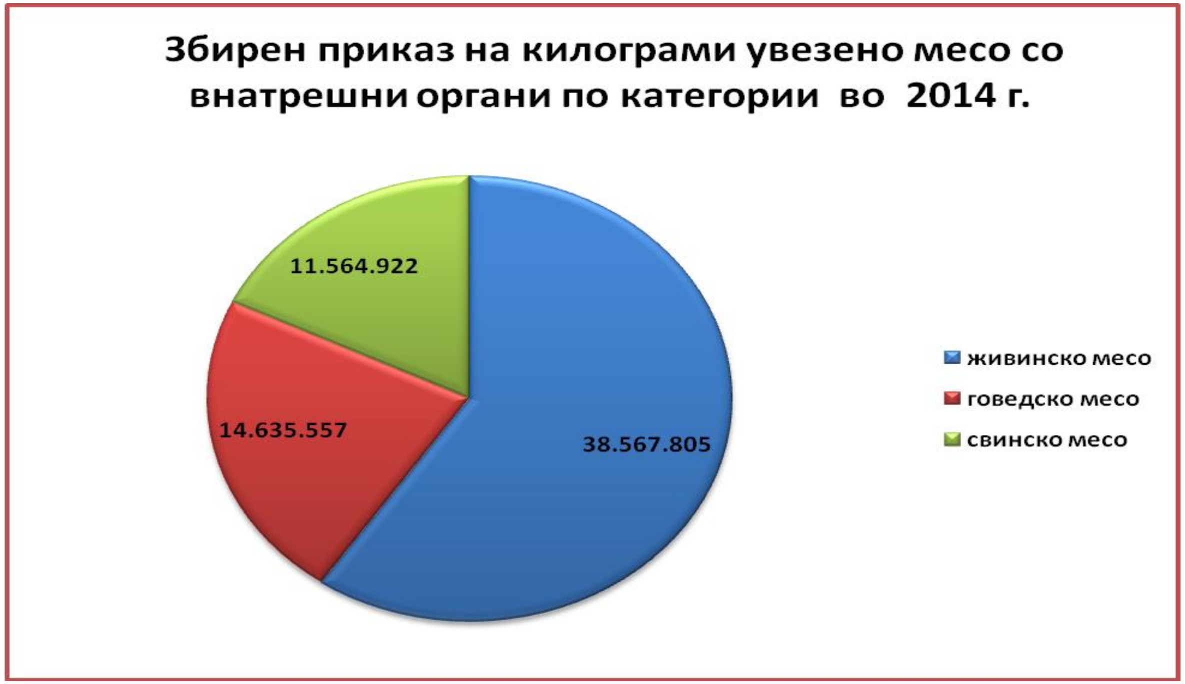

Слика 5. *Приказ на количество во килограми на увезени пратки месо по категории во 2014 година*

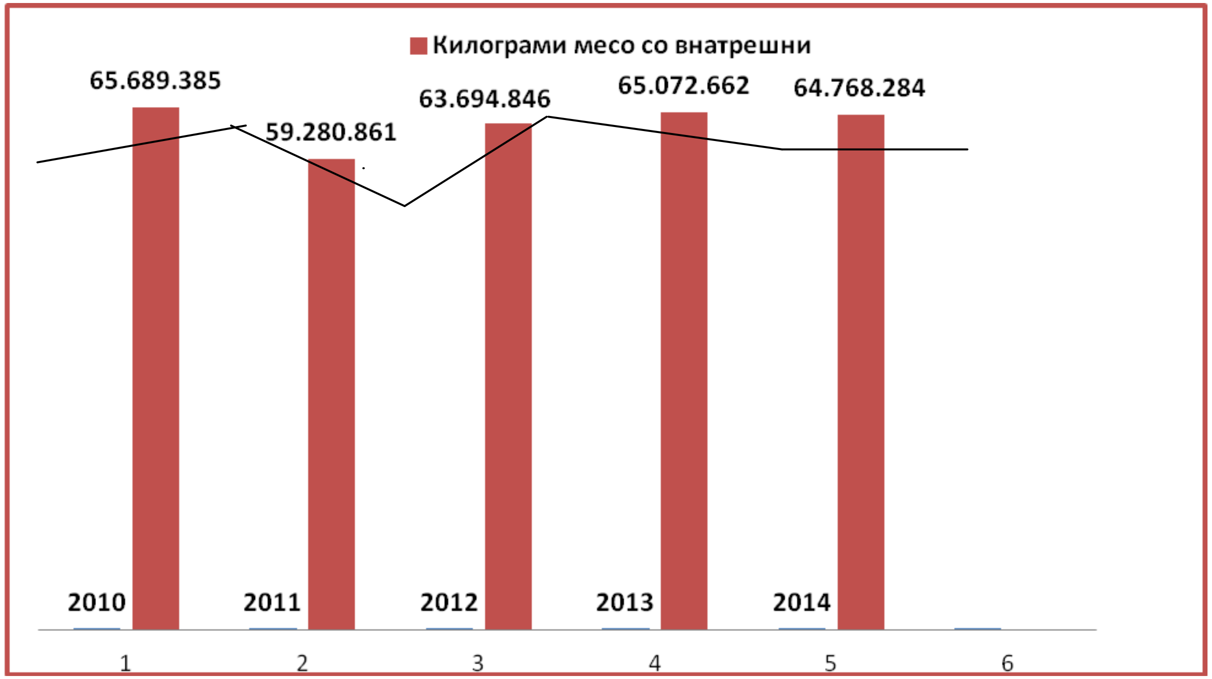

Слика 6. *Компаративен приказ на увезени количини месо во периодот од 2009 до 2014 година*

ДЕЛ 4

ПРЕГЛЕД НА УВЕЗЕНИ ПРАТКИ АКВАТИЧНИ ЖИВОТНИ И ПРОИЗВОДИ ОД АКВАКУЛТУРА ВО 2014 ГОДИНА

Во 2014 година увезени се вкупно 793 пратки производи од риба и производи од аквакултура (разладена, замрзната, солена, чадена риба како и рибино масло), или 7.830.676 кг, (табела 7).

Табела 7: *Број на увезени пратки и килограми производи од риба и производи од аквакултура прикажани по ветеринарни инспекциски места на граничен премин во 2014 година*

Ветеринарни инспекциски места на граничен премин	Број на пратки производи од риба	Количина (кг) производи од риба
Табановце	265	1.231.520
Богородица	441	5.439.936
Деве Баир	614	62.760
Ќафасан	1362	897.820
Меџитлија	1915	1965
Аеродром Скопје	74	70
Ново Село	72	2000
Блаце	/	/
Вкупно	**793**	**7.830.676**

Дел 4.1

Преглед на увезени пратки производи од риба и производи од аквакултура по Граничен премин

Богородица

Најголем број на пратки на производи од риба вклучително и аквакултура (441 пратки) во нашата земја во 2014 година влегле на ветеринарно инспекциско место на граничен премин Богородица, што претставува 55.6% од вкупниот број на пратки производи од риба и производи од аквакултура (табела 7). Како земја најголем извозник на производи од риба вклучително и аквакултура во Република Македонија, се јавува Аргентина со 2.716.286 кг, што претставува 49.9% вкупната увезена количина. Со значителен процент се истакнува и следната земја: Тајланд (1.086.279 кг или 20%). , како и Грција (264.901кг или 4.9%).Следуваат Мароко, Нов Зеланд, Филипини, Шпанија со ~2%.

Табановце

На ветеринарно инспекциско место на граничен премин Табановце во текот на 2014 година влегле 265 пратки производи од риба вклучително и аквакултура или 1.231.520 килограми, што претставува 15.7% од вкупната увезена количина (табела 7).

Најголема количина на производи увезена е од Хрватска, и тоа 360.431 кг, односно 29.3%. Следуваат Полска и Естонија со 251.121 кг и 110.342 кг соодветно. Како извозници на производи од риба вклучително и аквакултура се јавуваат и Виетнам, Германија, Норвешка.

Ќафасан

11.5% од вкупната количина на производи од риба вклучително и аквакултура во 2014 година увезени се преку ветеринарно инспекциско место на граничен премин Ќафасан. Со најголем процент, односно 34.9% се јавува Тајланд. Следуваат Аргентина со количина од 180.788 кг или 20% и Шпанија со 128.222 кг или 14.3%. Како извозници на производи од риба вклучително и аквакултура во 2014 година во нашата земја се јавуваат и: Албанија, Бразил, Виетнам, Тунис, Филипини.

Увезената количина на производи од млеко на граничните премини **Деве Баир, Меџитлија, Аеродром Александар Велики и Ново Село** е незначителна во однос на горенаведените премини, односно преку овие гранични премини увезени се вкупно 66.795 кг односно само 0.85%.

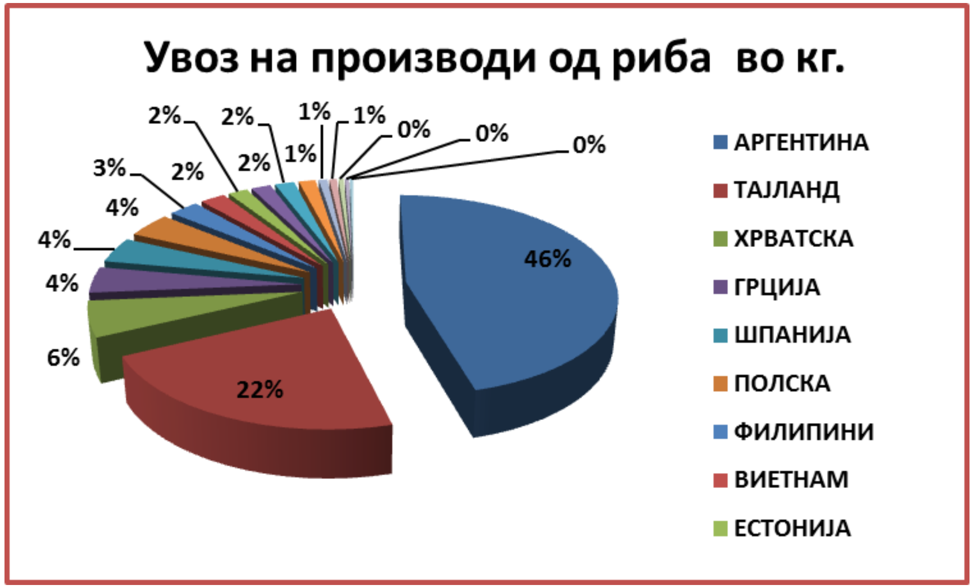

Слика 7. Приказ на земји извозници на производи риба и аквакултура во 2014 година. Шематскиот приказ е по земја и удел во количина увезени килограми

ДЕЛ 5

ПРЕГЛЕД НА УВЕЗЕНИ ПРАТКИ ХРАНА ЗА ДОМАШНИ МИЛЕНИЦИ И ХРАНА ЗА РИБИ ВО 2014 ГОДИНА

Во 2014 година во Република Македонија увезени се вкупно 294 пратки храна за домашни миленици или 2.247.229 кг, кои согласно легислативата се вклучени во нус-производи од животинско потекло или NHC (Not for Human Consumption).

Табела 8: *Број на увезени пратки и килограми храна за домашни миленици прикажани по ветеринарни инспекциски места на граничен премин во 2014 година*

Ветеринарни инспекциски места на граничен премин	Број на пратки	Количина (кг)
Табановце	241	1.625.663
Богородица	8	83.124
Деве Баир	19	158.946
Ќафасан	9	145.771
Меџитлија	17	233.725
Аеродром Скопје	/	/
Ново Село	/	/
Блаце	/	/
Вкупно	294	2.247.229

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Дел 5.1

Преглед на увезени пратки храна за домашни миленици по Граничен премин

Табановце

72.3% (1.625.663 кг) од вкупната количина на храна за домашни миленици во 2014 година во Република Македонија увезени се преку ветеринарно инспекциско место на граничен премин Табановце (табела 8). Како најголем извозник со 30.6% од вкупната количина или 496.766 кг се јавува Германија, а следува Италија со 20.3% или 329.503 кг. Храна за домашни миленици се увезувала и од Полска (7%), Словенија (15.7%), Унгарија (13.5%) и Франција (6.2%), а во незначителни количини и од Холандија, Чешка и Белгија.
Количината на храна за домашни миленици увезена преку останатите гранични премини е многу помала, односно следуваат **Меџитлија** со 233.725 кг (10.4%), **Деве Баир** 158.946 кг (7.1%), **Ќафасан** 145.771 кг (6.5%) и **Богородица** 83.124 кг (3.7%), (табела 8).

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

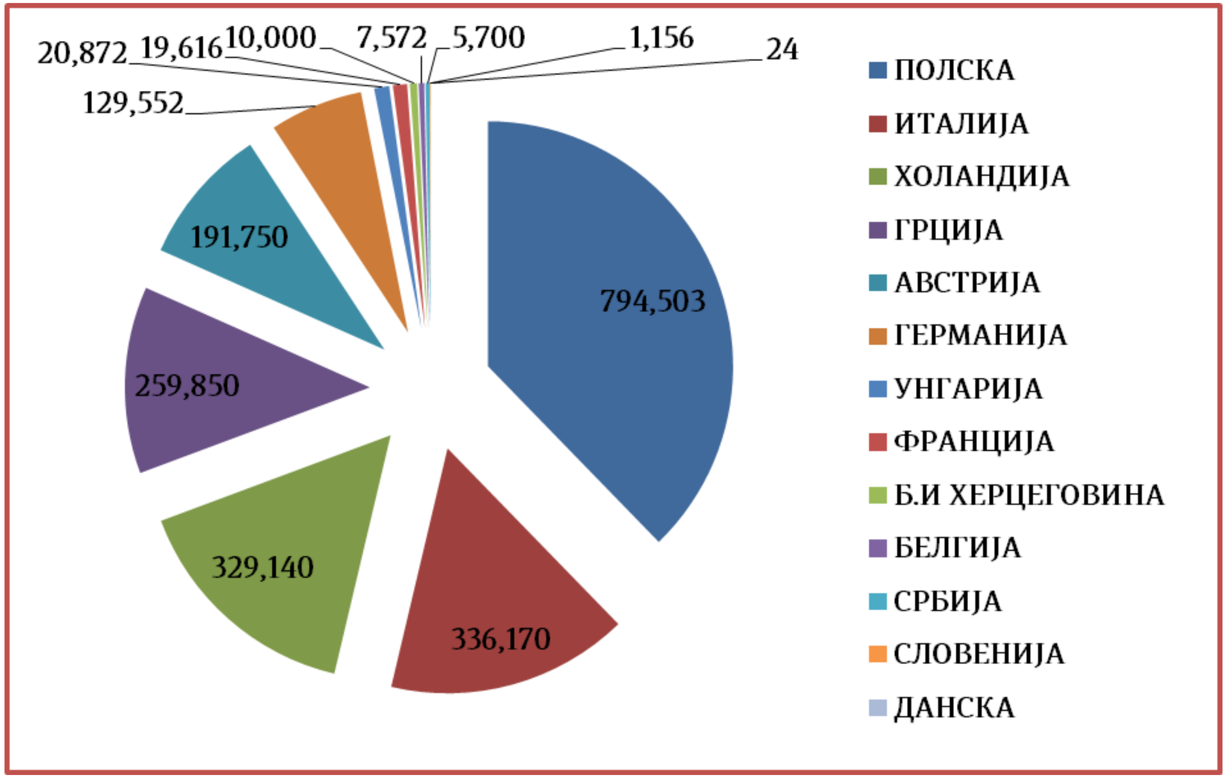

Слика 8*. Приказ на земји извозници на храна за домашни миленици во 2014 година. Шематскиот приказ е по земја и количина увезени килограми*

Во 2014 година во Република Македонија увезени се вкупно 103 пратки храна за риби или 1.934.270 кг. на четири гранични премини кои согласно легислативата се вклучени во нус-производи од животинско потекло или NHC (Not for Human Consumption).

Табела 9: Број на увезени пратки и килограми храна за храна за риби *прикажани по ветеринарни инспекциски места на граничен премин во 2014 година*

Ветеринарни инспекциски места на граничен премин	Број на пратки	Количина (кг)
Табановце	84	1.624.028
Богородица	13	254.850
Деве Баир	/	/
Ќафасан	4	55.195
Меџитлија	/	/
Аеродром Скопје	2	197
Ново Село	/	/
Блаце	/	/
Вкупно	**103**	**1.934.270**

Дел 5.2

Преглед на увезени пратки храна за исхрана на риби по Граничен премин Табановце

Приближно 84% или 1.624.028 кг од вкупната количина на храна за исхрана на риби во 2014 година во Република Македонија увезени се преку ветеринарно инспекциско место на граничен премин Табановце (табела 9). Како најголем извозник со 47.9% од вкупната количина или 778.558 кг се јавува Полска, а следуваат Холандија, Италија и Австрија со 329.140 кг (20.3%), 255.005 кг (15.7%) и 191.750 кг (11.8%).

Увезената количина на храна за исхрана на риби на останатите гранични премини е незначителна во однос на Табановце, односно преку овие гранични премини увезени се вкупно 310.242 кг односно само 4.3%.

Слика 9. Приказ на земји извозници на храна за риби во 2014 година. Шематскиот приказ е по земја и количина увезени килограми

ДЕЛ 6

ПРЕГЛЕД НА УВЕЗЕНИ ПРАТКИ ЖИВИ ЖИВОТНИ ВО 2014 ГОДИНА

Увозот на живи животни во Република Македонија се остварува преку патниот сообраќај, како и преку воздушен сообраќај, што директно зависи од видот на животните како и нивната крајна намена. Имено преку патниот сообраќај се увезуваат крупните видови животни (говеда, овци, свињи и коњи) чија намена е одгледување, продукција и колење после увозот во Република Македонија. Исто така преку патен сообраќај се увезуваат еднодневните пилиња наменети за бројлерско производство или несење. Потеклото на пратките живи животни е пред се од земјите членки на ЕУ и земјите членки на ЦЕФТА (Србија и Босна и Херцеговина). Пратките, украсни риби, по потекло се од Израел, Индонезија, Малезија, Сингапур и Шри Ланка, а нивниот увоз се остварува преку авионски сообраќај – Аеродром Александар Велики.

Во 2014 година, значително е зголемен увозот на бумбари и корисни инсекти кои служат за опрашување на растенија, а истиот се остварува пред се преку авионски сообраќај –ветеринарно инспекциско место на граничен премин Аеродром Александар Велики, помал дел пристигнуваат преку патен сообраќај на граничните премини Деве Баир и Богородица.

Приказ на увоз на живи животни по гранични премини

- На ветеринарно инспекциско место на ГП Табановце, во 2014 година се увезени 1.054 живи животни од видот говеда, 528 живи животни од видот овци, 2.682 живи животни од видот свињи, 179.300 живи животни живина, 83 диви живи животни и 11 спортски коњи.
- На ветеринарно инспекциско место на ГП Аеродром – Александар Велики увезени се 93.339 единки украси рипки.
- На ветеринарно инспекциско место на ГП Богородица, во 2014 година се увезени 562.690 броја живина.

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

- На ветеринарно инспекциско место на ГП Ново Село, во 2014 година се увезени 321 живи животни од видот говеда и 2.500 кг риба за одгледување и насадување.
- На ветеринарно инспекциско место на ГП Меџитлија, во 2014 година увезени се 36.500 еднодневни пилиња и 28 диви животни за одгледување.

Табела 10: *Број на увезени живи животни во Република Македонија по видови (species) и по земја на потекло на ветеринарни инспекциски места на ГП во 2014 година*

Животински вид	Број на животни	Земја на потекло	Вид на Транспорт	ВИМ на ГП	Крајна дестинација
Домашни животни од видот говеда (Bos taurus, Bison bison, Bubalus bubalis и нивни вкрстени раси) наменети за приплод и/или производство по увозот					
Домашни говеда за одгледување	979	Германија	Патен транспорт	Табановце	Битола, Делчево
Домашни говеда за одгледување	45	Италија	Патен транспорт	Табановце	Кочани
Домашни говеда за колење	293	Бугарија	Патен транспорт	Ново Село	Струмица
Домашни говеда за одгледување	28	Бугарија	Патен транспорт	Ново Село	Кочани,

quality austria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Домашни говеда за одгледување	30	Данска	Патен транспорт	Табановце	Битола,
Домашни овци (Ovis aries) и кози (Capra hircus) наменети за приплод и/или производство по увозот					
Домашни овци за одгледување	528	Шпанија	Патен транспорт	Табановце	Скопје, Св. Николе
Домашни свињи (Sus scrofa) наменети за приплод и/или производство по увозот					
Домашни свињи за одгледување	54	Англија	Патен транспорт	Табановце	Тетово
Домашни свињи за одгледување	81	Франција	Патен транспорт	Табановце	Скопје
Домашни свињи за одгледување	2.547	Данска	Патен транспорт	Табановце	Кавадарци, Гевгелија, Велес, Св. Николе
Еднодневни пилиња					
Еднодневни пилиња	124. 860	Србија	Патен транспорт	Табановце	Скопје, Неготино, Охрид, Демир Хисар
Еднодневни	526.199	Грција	Патен	Богородица	Гевгелија,

пилиња			транспорт		Неготино, Гостивар, Скопје, Кичево, Куманово, Струмица, Тетово, Валандово, Велес, Штип, Крушево,
Еднодневни пилиња	36.500	Грција	Патен транспорт	Меџитлија	Битола, Тетово, Демир Хисар
Живина за одгледување	32.320	Грција	Патен транспорт	Богородица	Скопје, Куманово,
Еднодневни пилиња	123.930	Бугарија	Патен транспорт	Ново Село	Гевгелија, Струмица, Берово, Кавадарци
Живина за одгледување	54.400	БИХ	Патен транспорт	Табановце	Ресен
Украсни риби наменети за затворени украсни објекти					
Украсни рипки	13.787	Израел	Авион	Аеродром, Александар Велики	Скопје

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Украсни рипки	5.096	Индонезија	Авион	Аеродром, Александар Велики	Скопје
Украсни рипки	25.284	Малезија	Авион	Аеродром, Александар Велики	Скопје
Украсни рипки	34.636	Сингапур	Авион	Аеродром, Александар Велики	Скопје
Украсни рипки	14.589	Шри Ланка	Авион	Аеродром, Александар Велики	Скопје
Животни од аквакултура наменети за одгледување, насадување, рибници и отворени украсни објекти					
	2.500 кг	Бугарија	Патен транспорт	Ново Село, Македонија	Прилеп
Домашни миленици					
Куче	1	Србија	Патен транспорт	Табановце	Скопје
Мачка	1	Јужно Афричка Република	Авион	Аеродром, Александар Велики	Скопје
Куче	1	САД	Авион	Аеродром, Александар	Скопје

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

				Велики	
Куче	1	Србија	Патен транспорт	Табановце	Скопје
Куче	1	Србија	Патен транспорт	Табановце	Куманово
Бумбари (*bombus spp.*) и Корисни инсекти за опрашување на растенија					
Бумбари и корисни инсекти за опрашување на растенија	30 или 115 кг,	Холандија	Авион,	Аеродром, Александар Велики,	Кочани
Бумбари	6.221 или 1.310 кг 2.856 или 1.755 кг	Словачка	Авион, Патен транспорт	Аеродром, Александар Велики, Деве Баир	Богданци, Кочани,
Бумбари и корисни инсекти за опрашување на растенија	70.000 или 89 кг	Италија	Патен транспорт	Богородица	Богданци
Бумбари	6.422 или , 719	Белгија	Авион	Аеродром, Александар Велики	Струмица
Бумбари и корисни инсекти за	24.511 или 949 кг	Грција	Патен транспорт	Богородица, Гевгелија	Богданци

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

опрашување на растенија					
Видови од редот Artiodactyla (со исклучок на bovine animals (including Bubalus and Bison species и нивни вкрстени раси), Ovis aries, Capra hircus, Suidae и Tayassuidae), и од фамилиите Rhinocerotidae и Elephantidae*					
Видови од редот*	83	Австија	Патен транспорт	Табановце	Кавадарци
Видови од редот*	28	Грција	Патен транспорт	Мецитлија	Кавадарци
Регистрирани коњи за одгледување и расплод					
Коњи	3	Австрија	Патен транспорт	Табановце	Кавадарци
Коњи	3	Бугарија	Патен транспорт	Деве Баир	Скопје
Коњи	6	Србија	Патен транспорт	Табановце	Кочани, Скопје
Коњи	2	Словенија	Патен транспорт	Табановце	Скопје
Живи полжави					
Живи Полжави	900	Бугарија	Патен транспорт	Деве Баир	Неготино

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

ДЕЛ 7

ОСТВАРЕНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ОД ПРОВЕРКИ И ПРЕГЛЕДИ НА ПРАТКИ ОД ЖИВОТИНСКО ПОТЕКЛО НА ВЕТЕРИНАРНИ ИНСПЕКЦИСКИ МЕСТА НА ГРАНИЧНИ ПРЕМИНИ ВО 2014 ГОДИНА

Во 2014 година, од извршените проверки и прегледи на пратки од животинско потекло, при увоз и транзит на ветеринарните инспекциски места на граничните премини во Република Македонија, остварен е финансиски приход од 95.515.700 денари (приближно 1.548.568 евра).

Најголем финансиски приход од проверка и преглед на пратки од увоз и транзит, имаат остварено ветеринарните инспекциски места на граничните премини Табановце (73%) и Богородица (16%), а сите останати премини заедно 11% (табела11).

Во однос на финансискиот приход од проверка и преглед на пратки од увоз, најголем удел имаат ветеринарните инспекциски места на граничните премини Табановце (75%) и Богородица (15%), а сите останати премини заедно 10%. Овие бројки укажуваат дека најфреквентни премини за увоз се Табановце и Богородица (слика 10).

Најголем удел во финансискиот приход од проверка и преглед на пратки од транзит, имаат ветеринарните инспекциски места на граничните премини Табановце (38%), Богородица (21%), Деве Баир (32%) и Ново Село (5%). Овие бројки укажуваат дека за транзитните пратки најфреквентни се ГП-ни: Табановце, Богородица, Деве Баир. Забележителен е падот на приходите од транзитните пратки на ГП Ново Село од 13% во 2013 година на 5% во 2014 година.

Табела 11: *Финанскиски приходи изразени во денари од проверки и прегледи на пратки од животинско потекло при увоз и транзит на ветеринарните инспекциски места на граничен премин во 2014 година*

Граничен премин	Увоз	Транзит	Вкупно
Табановце	67.143.800	2.957.850	70.101.650
Богородица	13.314.150	1.616.650	14.930.800

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Ќафасан	3.339.150	251.300	3.590.450
Деве Баир	2.358.650	2.502.500	4.861.150
Блаце	375.100	24.400	399.500
Останати (Меџитлија, Ново Село, Аеродром Александар Велики)	1.217.350	414.800	1.632.150
Вкупно	**87.748.200**	**7.767.500**	**95.515.700**

Табела 12: *Финансиски приходи изразени во денари од проверки и прегледи на пратки од животинско потекло при увоз и транзит на ветеринарните инспекциски места на граничен премин во периодот од 2009 до 2014 година*

Година	Увоз	Транзит	Вкупно
2009	13.667.460	17.317.475	30.984.935
2010	73.896.900	7.743.800	81.640.700
2011	85.158.100	8.678.100	93.843.000
2012	90.250.475	7.585.250	97.835.725
2013	89.466.475	7.755.800	97.222.275
2014	87.748.200	7.767.500	95.515.700

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

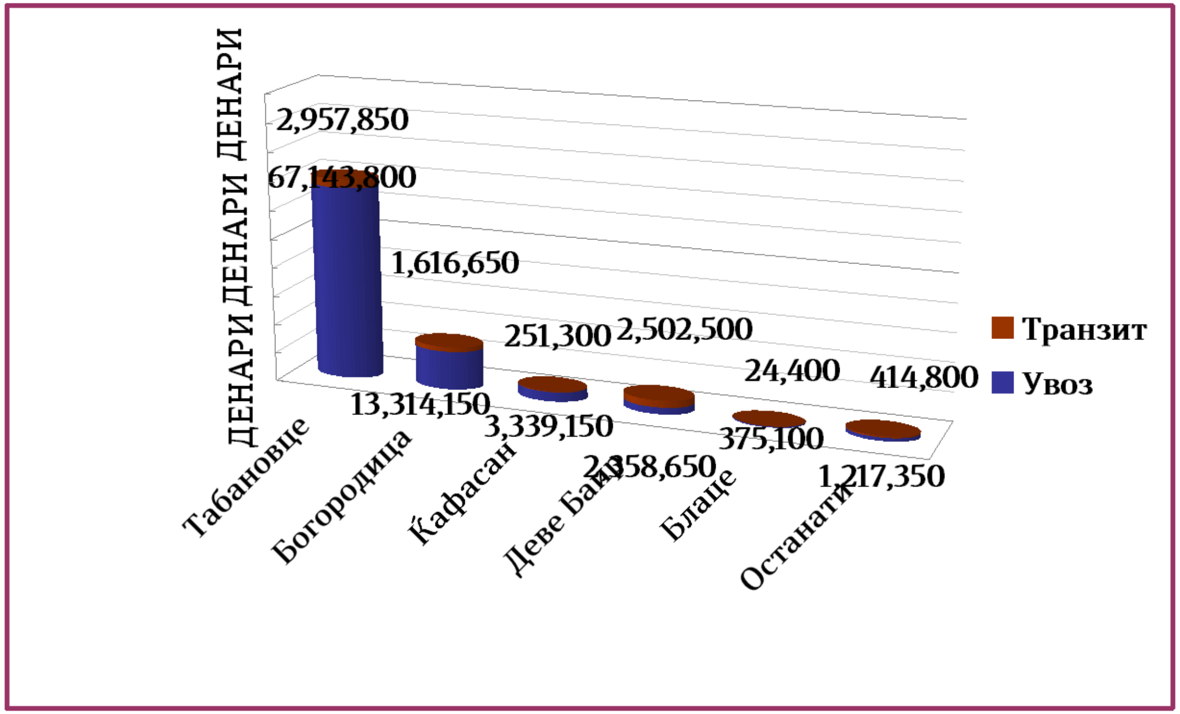

Слика 10. Финансиски приходи во денари од проверки и прегледи на пратки од увоз и транзит во 2014 година

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

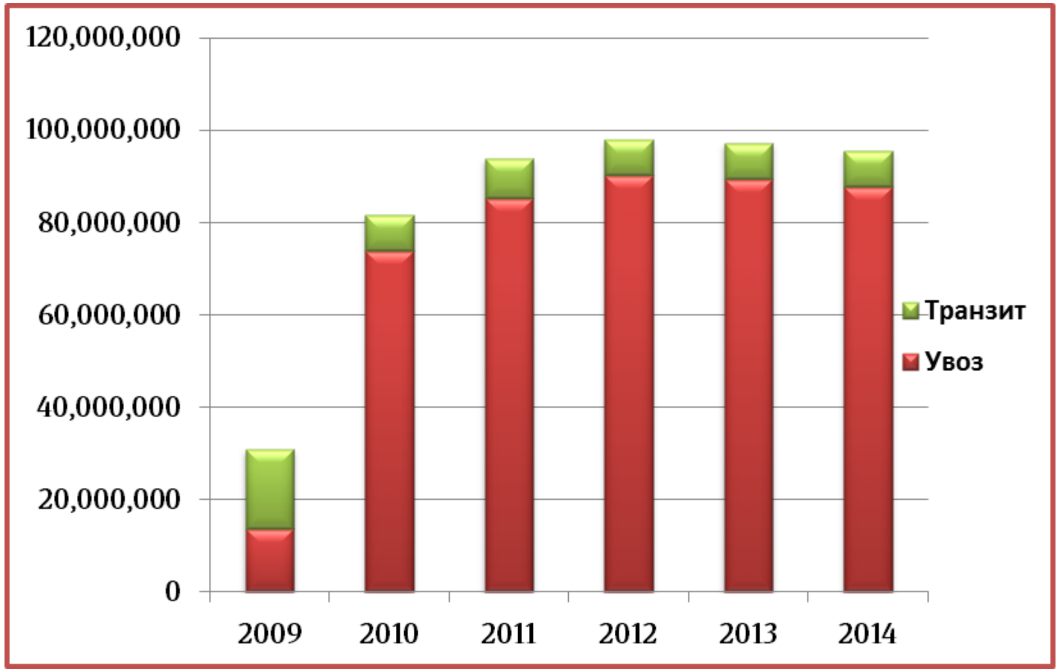

Слика 11. *Компаративен приказ на финансиски приходи во денари од проверки и прегледи на пратки во увоз и транзит во периодот од 2009 до 2014 година*

ДЕЛ 8

ПРЕГЛЕД НА ПРАТКИ ПРИ УВОЗНАТА ПОСТАПКА НА ГРАНИЧНИТЕ ПРЕМИНИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО 2014 ГОДИНА КОИ СЕ ПРЕДМЕТ НА ЛАБОРАТОРИСКА АНАЛИЗА КАКО И ПРЕДМЕТ НА УНИШТУВАЊЕ ИЛИ ВРАЌАЊЕ ВО ЗЕМЈАТА НА ПОТЕКЛО

Во 2014 година при извршување на задолжителната проверка и преглед на пратки од страна на официјалните ветеринари на граничните премини, со цел заштита на јавното здравје и здравјето на потрошувачите, во делот на превземање на безбедносни мерки, земени се вкупно **4.762 мостри** за анализа, што значи намалување од за 20% во споредба со лани 2013 година (5.925 мостри). Од овој број на земени 4.689 мостри се од пратки од животинско потекло како храна за исхрана на луѓе, што е за 19% помалку од 2013 година (5.780 мостри) и 73 мостри од пратки храна за исхрана на животни, што е за 50% помалку од 2013 година (143 мостри).

Согласност со утврдената годишна програма за мониторинг на пратки од увоз за 2014 година, од вкупниот број на земени мостри за анализа во 2014 година, 148 мостри се за лабораториско испитување на храна од животинско потекло и 15 мостри за храна за исхрана на животни како и 465 мостри на храна од неживотинско потекло и производи и материјали кои доаѓаат во контакт со храната. Годишната програма за мониторинг на пратки од увоз за 2014 година се реализираше во периодот од август до декември 2014 година, заради што бројот на лабораториски мостри кои се земени во согласно со оваа програма изнесува околу половина од бројот на предвидените мостри.

Во 2014 година идентификувани се 0,37 % неусогласености во однос на вкупно увезените пратки. Неусогласености се утврдени кај 42 пратки, од кои 33 се утврдени како неусогласени по однос на микробиолошките параметри и 9 пратки се идентификувани како неусогласени поради несоодветна или непотполна документација со која треба да се потврди здравствената безбедност на истите при увоз.

Како не безбедни за исхрана на луѓе, утвдени се вкупно 33 пратки од увоз или 0,37 % од вкупниот број на увезени пратки од кои 32 пратки се од групата храна за исхрана на луѓе (HC) и тоа: месо од живина, МОМ- живински, свинско месо и производи од месо. Една пратка (1) пратка е храна за исхрана на животни (NHC) (слика 12). Неисполнување на критериумите за безбедност на храна кај погоре наведените пратки се однесува на микробиолошки параметрите.

Во врска со потврденото присуство на Афлатоксин -резидуи/контаминенти од мувли кои се присутни кај зрнестите култури а кои се користат како основна компонента во добиточната храна, опасност кој ја пратише цела 2013 година, и во 2014 година, со цел спроведување на безбедносните мерки базирани на ризик анализа, токму овој вид очекувана неусогласеност беше предмет на анализи кај пратките млеко и производи од млеко од увоз. Од вкупниот број на земени мостри во 2014 година, 59% или **2.826 мостри** отпаѓа на мостри од пратки млеко и производи од млеко од кои 2.661 мостра е испитана на Афлатоксин (mycotoxins), како нај ризична категорија за овој вид резидуи.

Согласно донесените безбедносни мерки во текот на 2014 година, најчесто предмет на предмет на лабораториско испитување беа пратки со потекло од земји членки на ЦЕФТА групата: Србија и Босна и Херцеговина, како и од земји членки на Европската Унија (Словенија, Чешка, Хрватска, Италија Германија, Полска, Грција, Романија Франција).

Неусогласеностите кај пратките од животинско потекло како присуство на резидуи/контаминенти над максимално дозволените вредности во 2014 години не се утврдени во мострите за кои е наложено лабораториско испитување за овој вид параметар (слика 13).

Исто така, во 2014 како небезбедни вратени или уништени се вкупно 9 пратки кои не ги исполнуваат условите за увоз поради несоодветна или непотполна документација со која треба да се потврди здравствената безбедност на истите при увоз и транзит, од нив, 3 пратки се храна за исхрана на животни (NHC), од кои 2 пратки се млеко во прав за исхрана на животни и 1 пратка додаток за храна за исхрана на животни.

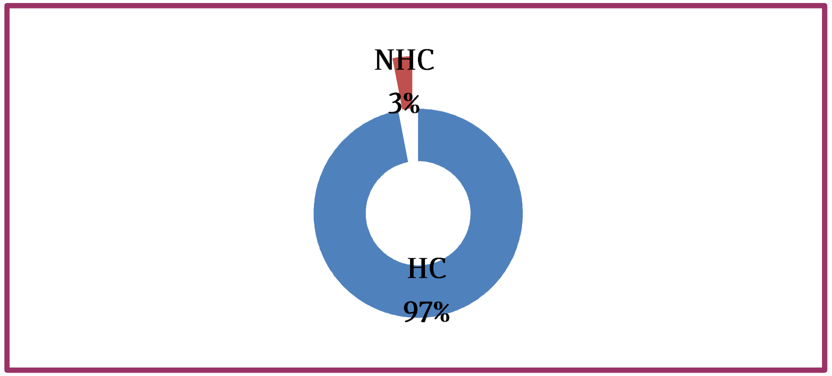

Слика 12. *Приказ на процентуален сооднос на број на пратки од увоз од животинско потекло наменети за исхрана на луѓе и пратки наменети за исхрана на животни кои се небезбедни согласно микробиолошки параметри*

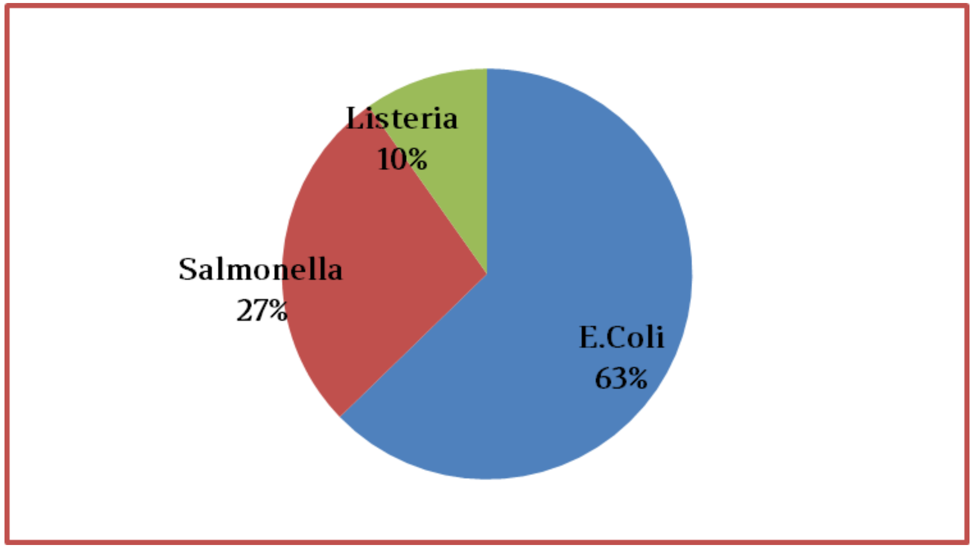

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Слика 13. *Приказ на процентуален соодност на неусогласености по однос на микробиолошки критериуми кај пратки од увоз*

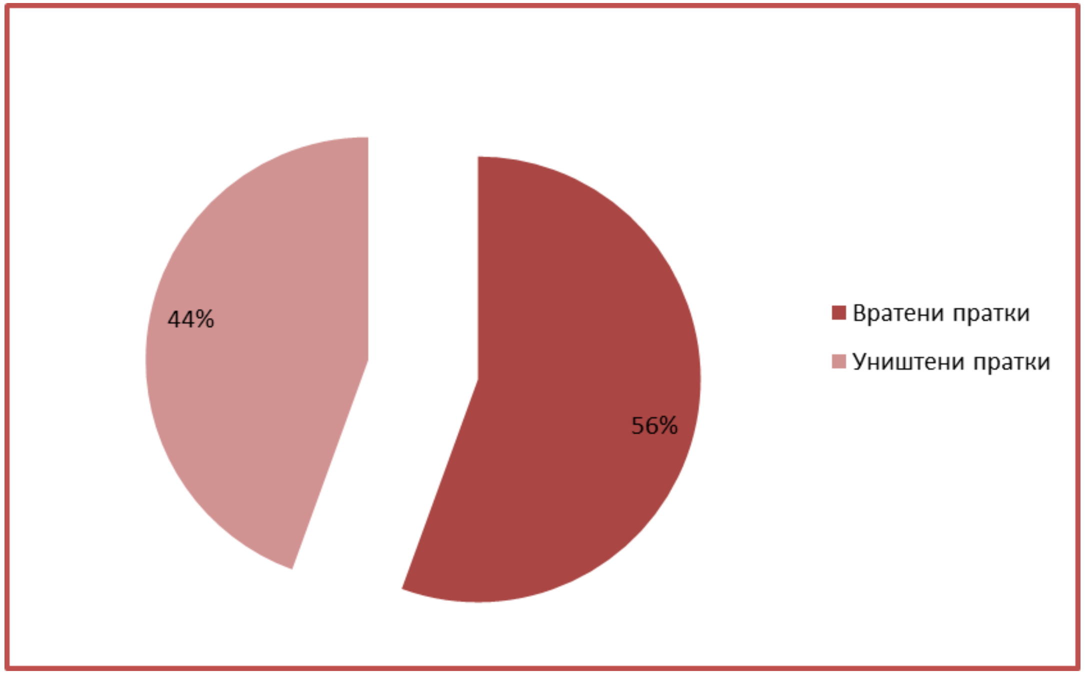

Слика 14. *Компаративен приказ на количината на вратени и уништени пратки од животинско потекло во 2014 година, при постапка за увоз*

ДЕЛ 9

ПРЕГЛЕД НА КОНТРОЛИРАНИ И УВЕЗЕНИ ПРАТКИ ХРАНА ОД НЕЖИВОТИНСКО ПОТЕКЛО ВО 2014 ГОДИНА

Во 2014 година на граничните премини за влез во Република Македонија биле контролирани вкупно 19.159 пратки или 511.170.984 килограми храна од неживотинско потекло. Од вкупната бројка контролирани пратки 13.924 или 72.7% добиле дозвола за влез. За 5.224 или 27.3% била издадена согласност за влез со ускладиштување поради лабораториско тестирање, а 11 пратки биле забранети за увоз. Лабораториски биле испитани 5.224 пратки со храна при што биле земени вкупно 6017 мостри.

Во однос на видот на контролирана храна се издвојуваат житата, пекарските производи и суровините за пекарство, односно биле контролирани вкупно 2.970 пратки, од кои 1.315 пратки или 29.801.227 кг добиле дозвола за влез, а за 1655 или 109.227.553кг била издадена согласност за влез со ускладиштување поради лабораториско тестирање. Исто така може да се издвојат и овошјето, зеленчукот и нивните преработки со 103.818.228кг и шеќерот 101.704.087кг, односно 20.3% и 19.9% од вкупната количина соодветно.

Табела 13: *Број на контролирани пратки и количина во килограми на храна од неживотинско потекло на граничните премини при увоз во Република Македонија во 2014 година*

Граничен премин	Број на контролирани пратки храна	Количина (кг)
Табановце	10.361	213.811.851
Богородица	4.488	109.272.596
Деве Баир	1.187	13.116.399
Ќафасан	956	20.270.698

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Меџитлија	263	12.091.751
Аеродром Скопје	428	7.637.558
Ново Село	394	11.479.745
Блаце	565	15.330.453
Делчево	404	2.896.441
Товарна	122	82.286.104
Вкупно	**19.159**	**511.170.984**

Од прикажаното во табелата може да се види дека најфреквентни се граничните премини Табановце (10.361 пратки или 213.811.851кг) и Богородица (4.488 пратки или 109.272.596кг). На останатите гранични премини за влез во Република Македонија биле контролирани вкупно 4.310 пратки односно 188.086.537кг храна од неживотинско потекло.

Дел 9.1

Преглед на контролирани и увезени пратки производи од неживотинско потекло по Граничен премин

Табановце

Како што може да се види од табела 13, најголем број на пратки храна од неживотинско потекло во 2014 година биле контролирани на граничен премин Табановце, што претставува 54% од вкупниот број на пратки. Од вкупната бројка контролирани пратки 6.343 или 61.2% добиле дозвола за влез. За 4.012 или 38.7% била издадена согласност за влез со

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

ускладиштување поради лабораториско тестирање, а 6 пратки биле забранети за увоз. Лабораториски биле испитани 4.012 пратки со храна при што биле земени вкупно 4.768 мостри.

Во однос на видот и количината на контролирана храна се издвојуваат житата, пекарските производи и суровините за пекарство, со контролирани вкупно 1.990 пратки (105.343.745кг), од кои 463 пратки или 11.967.935кг добиле дозвола за влез, а за 1.527 или 93.375.828кг била издадена согласност за влез со ускладиштување поради лабораториско тестирање. Исто така со значителен процент се истакнуваат и овошјето, зеленчукот и нивните преработки, пивото и безалкохолните пијалоци, како и какао производите, чоколадите, суровините за нивно производство.

Табела 13: Број на контролирани пратки и количина во килограми по вид на контролирана храна од неживотинско потекло на граничен премин Табановце

Вид на контролирана храна	Број на контролирани пратки храна	Количина (кг.)
Жита, пекарски производи и суровини за пекарство	1.990	105.343.745
Масти и масла од растително потекло	717	14.669.802
Адитиви за прехранбена индустрија	751	3.962.368

Какао производи, чоколади и бонбонски и крем. производи и суровини за производство	2.001	18.679.202
Овошје, зеленчук и преработки	1.230	17.448.956
Оцет	45	786.282
Вино и алкохолни пијалоци	152	1.556.619
Пиво и безалкохолни пијалоци	1.167	21.366.663
Минерални води	364	8.641.672
Сол	101	2.215.894
Кафе и чаеви	574	4.054.649
Детска храна и храна за доенчиња	155	873.834
Диететски производи и додатоци на храна	434	451.850
Шеќер	337	11.670.973
Зачин и зачински смеши	321	1.921.107
Останато	22	168.235
Вкупно	**10.361**	**213.811.851**

Богородица

Во текот на 2014 година на граничниот премин Богородица биле контролирани 4.488 пратки (109.272.596кг) храна од неживотинско потекло, што претставува 23.4% од вкупната количина на контролирани пратки. Од вкупната бројка контролирани пратки 3.905 (94.544.130кг) добиле дозвола за влез. За 582 пратки (14.706.976кг) била издадена согласност за

влез со ускладиштување поради лабораториско тестирање, а 1 пратка била забранета за увоз. Лабораториски биле испитани 582 пратки со храна, при што биле земени 590 мостри.

Што се однесува до видот и количината на контролирана храна, со 2.616 пратки (63.779.700кг) се издвојуваат овошјето, зеленчукот и нивните преработки, а следуваат мастите и масла од растително потекло со 450 пратки, какао производите, чоколадите, суровините за нивно производство со 333 пратки, кафето и чајот со 287 пратки, житата, пекарските производи и суровините за пекарство со 283 пратки.

Табела 14: *Број на контролирани пратки и количина во килограми по вид на контролирана храна од неживотинско потекло на граничен премин Богородица*

Вид на контролирана храна	Број на контролирани пратки храна	Количина (кг.)
Жита, пекарски производи и суровини за пекарство	283	4.065.885
Масти и масла од растително потекло	450	11.319.261

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Адитиви за прехранбена индустрија	57	647.428
Какао производи, чоколади и бонбонски и крем.производи и суровини за производство	333	4.040.111
Овошје, зеленчук и преработки	2.616	63.779.700
Оцет	15	344.298
Вино и алкохолни пијалоци	45	431.551
Пиво и безалкохолни пијалоци	34	420.300
Минерални води	11	200.001
Сол	133	3.189.475
Кафе и чаеви	287	5.610.610
Диететски производи и додатоци на храна	58	241.083
Шеќер	132	14.783.193
Зачин и зачински смеши	34	199.700
Вкупно	**4.488**	**109.272.596**

Деве Баир

На граничниот премин Деве Баир во 2014 година биле контролирани 1.187 пратки, односно 13.116.399 килограми храна од неживотинско потекло. Од вкупната бројка контролирани пратки 1.187 (13.116.399кг) добиле дозвола за влез. За 25 пратки (258.060кг)

била издадена согласност за влез со ускладиштување поради лабораториско тестирање. Лабораториски биле испитани 25 пратки со храна, при што биле земени 25 мостри.

Во однос на видот и количината на контролирана храна, на граничниот премин Деве Баир како и на Табановце се издвојуваат житата, пекарските производи и суровините за пекарство, со контролирани вкупно 284 пратки (1.995.698кг), од кои 274 пратки или 1.806.369кг добиле дозвола за влез, а за 10 пратки или 189.329кг била издадена согласност за влез со ускладиштување поради лабораториско тестирање. Исто така со значителен процент се истакнуваат и овошјето, зеленчукот и нивните преработки, пивото и безалкохолните пијалоци, како и какао производите, чоколадите, суровините за нивно производство.

Табела 15: Број на контролирани пратки и количина во килограми по вид на контролирана храна од неживотинско потекло на граничен премин Деве Баир

Вид на контролирана храна	Број на контролирани пратки храна	Количина (кг.)
Жита, пекарски производи и суровини за пекарство	284	1.995.698
Масти и масла од растително потекло	45	619.306
Адитиви за прехранбена индустрија	126	930.688

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Какао производи, чоколади и бонбонски и крем. производи и суровини за производство	225	3.323.279
Овошје, зеленчук и преработки	106	1.855.719
Оцет	1	20.340
Вино и алкохолни пијалоци	15	169.010
Пиво и безалкохолни пијалоци	173	2.468.096
Минерални води	1	20.994
Сол	4	44.878
Кафе и чаеви	27	70.815
Диететски производи и додатоци на храна	89	229.998
Шеќер	42	796.707
Зачин и зачински смеши	7	9.413
Останато	42	561.459
Вкупно	**1.187**	**13.116.399**

Ќафасан

На граничниот премин Ќафасан во 2014 година биле контролирани 956 пратки, односно 20.270.698 килограми храна од неживотинско потекло. Од вкупната бројка контролирани пратки 739 (15.398.962кг) добиле дозвола за влез. За 216 пратки (4.871.679кг)

била издадена согласност за влез со ускладиштување поради лабораториско тестирање. Лабораториски биле испитани 216 пратки со храна, при што биле земени 228 мостри.

Во однос на видот на контролирана храна се издвојуваат овошјето, зеленчукот и нивните преработки со 544 пратки (56.9%). Следуваат житата, пекарските производи и суровините за пекарство со 140 пратки (14.6%), какао производите, чоколадите, суровините за нивно производство со 79 пратки (8.3%), кафето и чајот со 68 пратки (7.1%)

Табела 16: *Број на контролирани пратки и количина во килограми по вид на контролирана храна од неживотинско потекло на граничен премин Ќафасан*

Вид на контролирана храна	Број на контролирани пратки храна	Количина (кг.)
Жита, пекарски производи и суровини за пекарство	140	3.129.807
Масти и масла од растително потекло	32	418.273
Адитиви за прехранбена индустрија	22	252.601
Какао производи, чоколади и бонбонски и крем. производи и суровини за производство	79	522.675
Овошје, зеленчук и преработки	544	13.753.351
Оцет	7	33.358

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Вино и алкохолни пијалоци	1	540
Пиво и безалкохолни пијалоци	43	672.964
Минерални води	1	24.230
Сол	2	28.000
Кафе и чаеви	68	555.154
Детска храна и храна за доенчиња	2	124
Диететски производи и додатоци на храна	1	7
Шеќер	7	760.000
Зачин и зачински смеши	7	119.614
Вкупно	**956**	**20.270.698**

Меџитлија, Аеродром, Ново Село, Блаце, Делчево, Товарна

На граничните премини Меџитлија, Аеродром, Ново Село, Блаце, Делчево и Товарна во 2014 година биле контролирани 2.167 пратки со храна од неживотинско потекло, што претставува 11.3% од вкупниот број на пратки. 212 пратки (9.786.802кг) добиле дозвола за влез. За 61 пратки (14.706.825кг) била издадена согласност за влез со ускладиштување поради лабораториско тестирање, а 3 пратки биле забранети за увоз. Лабораториски биле испитани 61 пратки со храна, при што биле земени 69 мостри.

Што се однесува до видот и количината на контролирана храна, со 452 пратки (6.980.502кг) се издвојуваат овошјето, зеленчукот и нивните преработки. Според бројот на пратки следуваат мастите и масла од растително потекло со 414 пратки, пивото и безалкохолните пијалоци со 301 пратки, житата, пекарските производи и суровините за пекарство со 273 пратки. Бројот на пратки и количината на останатите видови храна од неживотинско потекло се дадени во табеларен преглед.

Табела 17: Број на контролирани пратки и количина во килограми по вид на контролирана храна од неживотинско потекло на граничен премин Меџитлија, Аеродром, Ново Село, Блаце, Делчево и Товарна

Вид на контролирана храна	Број на контролирани пратки храна	Количина (кг.)
Жита, пекарски производи и суровини за пекарство	273	24.493.627
Масти и масла од растително потекло	414	28.395.012
Адитиви за прехранбена индустрија	124	143.177
Какао производи, чоколади и бонбонски и крем. производи и суровини за производство	118	1.082.722
Овошје, зеленчук и преработки	452	6.980.502
Оцет	13	67.164
Вино и алкохолни пијалоци	9	31.424
Пиво и безалкохолни пијалоци	301	9.385.540
Минерални води	6	124.871
Сол	33	6.194.144
Кафе и чаеви	55	410.530

Диететски производи и додатоци на храна	143	23.587
Шеќер	94	73.693.214
Зачин и зачински смеши	37	76.946
Останато	95	3.596.980
Вкупно	**2.167**	**154.699.440**

ДЕЛ 10

ПРЕГЛЕД НА КОНТРОЛИРАНИ И УВЕЗЕНИ ПРАТКИ ПРОИЗВОДИ И МАТЕРИЈАЛИ ШТО ДОАЃААТ ВО КОНТАКТ СО ХРАНА ВО 2014 ГОДИНА

Во 2014 година на граничните премини за влез во Република Македонија биле контролирани вкупно 8.252 пратки или 65.182.099 килограми производи и материјали што доаѓаат во контакт со храната. Од вкупната бројка контролирани пратки 7.854 или 95.2% добиле дозвола за влез. За 394 или 4.8% била издадена согласност за влез со ускладиштување поради лабораториско тестирање, а 4 пратки биле забранети за увоз. Лабораториски биле испитани 394 пратки со производи и материјали што доаѓаат во контакт со храната, при што биле земени вкупно 398 мостри.

Во однос на видот контролирани пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храната се издвојуваат материјалите, производите и садовите од вештачки маси со 2.473 контролирани пратки (12.520.947кг). За 2.348 пратки била издадена согласност за влез со ускладиштување поради лабораториско тестирање. Лабораториски биле испитани 125 пратки со производи и материјали што доаѓаат во контакт со храната, при што биле земени вкупно 126 мостри. Следуваат материјалите и производите од стакло, порцелан и керамика (2.145 пратки), машините и апаратите за производство на храна и металните садови и прибор со 1.271 и 1.209 пратки соодветно.

Табела 18: Број на контролирани пратки и количина во килограми на производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна на граничните премини при увоз во Република Македонија во 2014 година

Граничен премин	Број на контролирани пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна	Количина (кг)
Табановце	4.370	3.950.964
Богородица	1.862	8.935.845
Деве Баир	610	4.805.574
Ќафасан	82	400.594
Меџитлија	100	599.070
Аеродром Скопје	131	607.713
Ново Село	580	5.705.278
Блаце	78	850.226
Делчево	404	2.896.441
Товарна	35	877.394
Вкупно	**8.252**	**65.182.099**

Од прикажаното во табелата може да се види дека најфреквентни се граничните премини Табановце (4.370 пратки или 3.950.964кг) и Богородица (1.862 пратки или 8.935.845кг). Следуваат граничните премини Деве Баир и Ново Село со 610 и 580 пратки соодветно. На останатите гранични премини за влез во Република Македонија во 2014 година биле контролирани вкупно 830 пратки или ~10%.

Дел 10.1

Преглед на контролирани и увезени пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна по Граничен премин Табановце

Како што може да се види од табела 19, најголем број на пратки и тоа 4.370 производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна во 2014 година биле контролирани на граничен премин Табановце, што претставува 53% од вкупниот број на пратки. Од вкупната бројка контролирани пратки 4.169 или 95.4% добиле дозвола за влез. За 201 пратки или 4.6% била издадена согласност за влез со ускладиштување поради лабораториско тестирање. Лабораториски биле испитани 201 пратки со храна при што биле земени вкупно 202 мостри.

Во однос на видот и количината на контролирани пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна се издвојуваат материјалите и производите од стакло, порцелан и керамика со 21.380.346кг или 54.1%.

Табела 19: *Број на контролирани пратки и количина во килограми по вид на производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна на граничен премин Табановце*

Вид на контролирана храна	Број на контролирани пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна	Количина (кг.)
Метални садови и прибор	591	2.195.412

Машини и апарати за производство на храна	799	1.575.894
Материјали и производи од дрво	271	4.156.622
Материјали и производи од стакло, порцелан и керамика	1.191	21.380.346
Материјали, производи и садови од вештачки маси	992	6115.252
Материјали и производи од хартија, гума и текстил	525	4.058.058
Специфични течни детергенти и дезинфициенси за производи и материјали кои доаѓаат во контакт со храната	1	22.380
Вкупно	**4.370**	**39.503.964**

Богородица

Во текот на 2014 година на граничниот премин Богородица биле контролирани 1.862 пратки, односно 8.935.845кг производи и материјали што доаѓаат во контакт со храната. Од вкупната бројка контролирани пратки 1.745 или 93.7% добиле дозвола за влез. За 113 пратки била издадена согласност за влез со ускладиштување поради лабораториско тестирање, а 4 пратки биле забранети за увоз. Лабораториски биле испитани 113 пратки со производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна при што биле земени вкупно 113 мостри.

Во однос на видот и количината на контролирани пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна се издвојуваат материјалите и производите од стакло, порцелан и керамика со 21.380.346кг или 54.1%.

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Табела 20: Број на контролирани пратки и количина во килограми по вид на производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна на граничен премин Богородица

Вид на контролирана храна	Број на контролирани пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна	Количина (кг.)
Метални садови и прибор	365	1.331.386
Машини и апарати за производство на храна	262	685.498
Материјали и производи од дрво	27	78.775
Материјали и производи од стакло, порцелан и керамика	438	3.744.326
Материјали, производи и садови од вештачки маси	625	2.033.519
Материјали и производи од хартија, гума и текстил	145	1.062.341
Вкупно	**1.862**	**8.935.845**

Деве Баир

На граничниот премин Деве Баир во 2014 година биле контролирани 610 пратки, односно 4.805.574 килограми производи и материјали што доаѓаат во контакт со храната.

Во однос на видот и количината на увезени производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна, на граничниот премин Деве Баир како и на Табановце се издвојуваат материјалите и производите од стакло, порцелан и керамика со увезени 168 пратки (3.054.025кг). Следуваат материјалите, производите и садовите од вештачки маси, металните садови и прибор и машините и апаратите за производство на храна со увезени 1.165.519кг, 227.139кг и 249.020 кг соодветно.

Табела 21: *Број на контролирани пратки и количина во килограми по вид на производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна на граничен премин Деве Баир*

Вид на контролирана храна	Број на контролирани пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна	Количина (кг.)
Метални садови и прибор	96	227.139
Машини и апарати за производство на храна	62	249.020
Материјали и производи од дрво	4	2.756
Материјали и производи од стакло, порцелан и керамика	168	3.054.025
Материјали, производи и садови од вештачки маси	254	1.165.519
Материјали и производи од хартија, гума и текстил	18	73.568
Останато	8	33.547

Вкупно	610	4.805.574

Ново Село

На граничниот премин Ново Село во 2014 година биле контролирани 580 пратки, односно 5.705.278 килограми производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна. Од вкупната бројка контролирани пратки 559 (5.519.505кг) добиле дозвола за влез. За 21 пратки (185.773кг) била издадена согласност за влез со ускладиштување поради лабораториско тестирање. Лабораториски биле испитани 21 пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна, при што биле земени 21 мостри.

Во однос на видот на контролирана пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна се издвојуваат материјалите и производите од стакло, порцелан и керамика со контролирани 160 пратки (3.080.478кг).

Табела 22: *Број на контролирани пратки и количина во килограми по вид на производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна на граничен премин Ново Село*

Вид на контролирана храна	Број на контролирани пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна	Количина (кг.)
Метални садови и прибор	61	288.969
Машини и апарати за производство на храна	17	34.527
Материјали и производи од дрво	1	867

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0
ОБ 4.2.3-07в01

Материјали и производи од стакло, порцелан и керамика	160	3.080.478
Материјали, производи и садови од вештачки маси	283	1.694.595
Материјали и производи од хартија, гума и текстил	58	605.842
Вкупно	**580**	**5.705.278**

Меџитлија, Аеродром, Ќафасан, Блаце, Делчево, Товарна

На граничните премини Меџитлија, Аеродром, Ќафасан, Блаце, Делчево и Товарна во 2014 година биле увезени 830 пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна, што претставува 10% од вкупниот број на пратки. 771 пратки (5.715.316кг) добиле дозвола за влез. За 59 пратки (516.122кг) била издадена согласност за влез со усклaдиштување поради лабораториско тестирање. Лабораториски биле испитани 59 пратки со храна, при што биле земени 62 мостри.

Што се однесува до видот и количината на контролирана пратки, со 3.037.108кг се издвојуваат материјалите и производите од стакло, порцелан и керамика, а потоа следуваат материјалите, производите и садовите од вештачки маси со 1.512.062кг.

Бројот на пратки и количината на останатите видови производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна се дадени во табеларен преглед.

Табела 23: Број на контролирани пратки и количина во килограми по вид на производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна на граничен премин Меџитлија, Аеродром, Ќафасан, Блаце, Делчево и Товарна

Вид на контролирана храна	Број на контролирани пратки производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна	Количина (кг.)
Метални садови и прибор	96	466.263
Машини и апарати за производство на храна	131	260.730
Материјали и производи од дрво	3	830
Материјали и производи од стакло, порцелан и керамика	188	3.037.108
Материјали, производи и садови од вештачки маси	319	1.512.062
Материјали и производи од хартија, гума и текстил	47	206.663
Останато	46	747.782
Вкупно	**830**	**6.231.438**

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

СЕКТОР ЗА СТРУЧНА ПОДДРШКА

Согласно со обврските од делокругот на работата, Секторот за стручна поддршка, реализира голем број на активности во функција на извршување на надлежноста на Агенцијата. Во секторот се вршат активности од комуникацијата и информирањето за ризиците поврзани со пласирање на небезбедни производи на пазарот, комуницирање и одговарање на претставки поднесени од потрошувачите, следење на работата на лабораториите кои за потребите на Агенцијата изведуваат лабораториски анализи како и имплементирање и одржување на системот за квалитет во работата на Агенцијата.
Секторот организациски е составен од 4 одделенија:

1. Одделението за комуникација и РАСФФ
2. Одделение за заштита на потрошувачи
3. Одделението за координација и контрола на лаборатории
4. Одделението за управување со системи за квалитет
5. Одделение за проценка на ризик

Во текот на 2014 година реализирани се следните активности:

Одделението за комуникација и РАСФФ реализира повеќе активности во тек на 2014 година. Имено, сите 52 недели од презентираните нотификации на РАСФФ Порталот се обработени и по електронски пат се проследени до надлежните инспектори на граничните премини, заради информирање за одредени идентификувани ризици во храната.

Понатаму, преку апликацијата „RASFF Window“ – од RASFF системот на ЕУ ова одделение прими вкупно 7 нотификации за небезбедна храна. Ако се направи компарација, споредувајќи го бројот на примени нотификации, за разлика од трендот на пораст во изминатите три години (2011; 2012; 2013;) бројот на примени известувања за небезбедна храна во 2014 година изнесува вкупно 7

известувања со кои е засегната Република Македонија. Имено, во 2011 год, тој број изнесувал само 5 нотификации, во 2012 истите биле 9, во 2013 бројот достигнал вкупно 11 известувања, додека во 2014 има вкупно 8 нотофокации – табела 1.

Табела – 1 број на РАСФФ нотификации по години

Број на РАСФФ нотификации	2011 год.	2012 год.	2013 год.	2014 год.
Вкупно	5	9	11	8

Во продолжение во табела – 2, презентирани се сите нотификации добиени во 2014 година, каде меѓу другото подробно се гледа видот на засегнатата храна, потеклото, односно параметарот кој отстапува. Само една нотификација се однесува на производ кој е произведен во Република Македонија. Од вкупно 8 известувања три се однесуваат на храна од анимално, четири на храна од не анимално потекло и едно известувања е за храна за животни. Седум нотификации се класифицирани како алерт, а една како одбиена пратка од граница.

Пласираната храна од анимално потекло која е небезбедна е замрзнато пилешко и говедско месо. Замрзнатото пилешко месо отстапува заради наод на Salmonella enteritidis, како и заради наод на ветеринарно медицински препарати над МДК. Говедското месо е небезбедно заради наод на oxytetracyclin над МДК. Кај храната од не анимално потекло две нотификации се однесуваат на категоријата сладоледи и десерти (чоколаден десерт со ванила и чоколадо , сладолед), една на категоријата жита и пекарски производи и една на категорија додатоци на храна . Производите се небезбедни заради наод на зголемен број на Enterobacteriae, односно висока содржина на водород пероксид, како и заради наод на недеклариран глутен присутен во без глутенска пченка. Во органската храна за бебиња отстапувањата се заради наод на атропин над МДК. Едно известување укажува на присуство на

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

афлатоксин Б1 над МДК во храна за животни. Ова известување е проследено до надлежните служби на Министерството за земјоделство шумарство и водостопанство.

Во системот за информирање не добиена ниту една информација за пласирани небезбедни производи/материјали во контакт со храната на пазарот на нашава земја.

Агенцијата за храна и ветеринарство како контакт точка за RASFF за Република Македонија, по добивање на нотификациите преку своите надлежни инспектори, надлежни за постапување и преземање соодветни мерки согласно со своите законски надлежности.

Како резултат на преземените мерки поништено е:

- пратка од небезбеден сладолед во количина од 10 кг.

- 10 пакувања од органската храна за бебиња, претходно забранета за промет.

- пратката од замрзнато пилешко месо во количина од вкупно 75кг .

Постапувањето по известувањето 2014.1775 е запрено затоа што истата е повлечена од страна на ЕК.

Според податоците од извршената контрола небезбедната пратка од замрзнато говедско месо (нотификација2014.118) не е увезена во Р. Македонија.

Во однос на нотификацијата со број 2014.1420 исходот од контролата укажува дека, целата пратка во количина од 960кг увозникот ја вратил, по писменото известување на добавувачот, кој информирала дека истата е небезбедна.

Табела - 2 РАСФФ нотификации во Р.М. за 2014 година

Реф. број	Датум	Клтегорија на производот	Земја што известува	Параметар што отстапува	потекло	Класификација нотофикација
2014.AMR	19.03.2014	Сладолед	Хрватска	Зголемен број на ентеробактери	Р. Македонија	Одбиено од граница
2014.0314	07.03.2014	пченка	Белгија	Афлатоксини над MDK	Индија	алерт
2014.0418	28.03.2014	Без глутенска пченка	Германија	Недеклариран глутен	Германија	алерт
2014.0915	03.07.2014	Замрзнато пилешко месо	Франција	Салмонела	Република Македонија .	алерт
2014.1118	08.08.2014	Замрзнато говедско месо	Полска	Oxytetracyclin над MDK	Полска	алерт
2014.1420	17.10.2014	Десерт со чоколадо и ванила	Германија	Висока содржина на водород пероксид	Германија	алерт
2014.1694	11.12.2014	Огранска храна за бебиња	Германија	атропин	Романија	алерт
2014.1775	05.01.2014	Замрзнато пилешко месо	Романија	Резидуи од Oxytetracyclin chlortetracyclin	Романија	алерт

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

➢ **Одделението за заштита на потрошувачи** заради развивање и унапредување на политиката за заштита на потрошувачите во областа на безбедноста на храната, и јакнење на системот за безбедност на храна во Република Македонија, во текот на 2014 година реализира повеќе активности:

- Направена е евалуација на базата податоци по поднесени претставки и предлози во 2014 година /прикажана во прилог на овој извештај/

- Направен е увид во предметите за постапувањата по претставките и предлозите и изготвени се известувања до подносителите /362 предмети/

- Извршено е евидентирање на поднесените претставки и предлози во базата на податоци и направена е анализа на податоците. Истото е реализирано преку следните активности: *упишување на податоците во прегледот* (база на податоци) на поднесени претставки и предлози; *обработка и анализирање на податоците* – се анализира перцепцијата на потрошувачите за опасностите и ризиците од храната; *изготвување на евалуација*, која ги покажува резултатите од анализата; *доставување на евалуацијата* до секторите во Агенцијата, со цел при планирањето на активностите да ја земат во предвид перцепцијата на потрошувачите за опасностите и ризиците од храната.

Направена е подготовка на материјали за поставување на Web страницата на Агенцијата за храна и ветеринарство, посебно во делот што се користи за информации, едукација и совети за потрошувачите. Изготвени се стручни мислења и информации во врска со заштита на потрошувачите.

Пуштен е во употреба и преслушуван бесплатниот телефонски број 0800 3 2222 на Агенцијата за храна и ветеринарство на Република Македонија. Потрошувачите може да пријават неправилности од областа на безбедноста на храната, здравствената заштита и благосостојбата на животните и да дадат предлози за унапредување на работата на Агенцијата.

Јавувањата на граѓаните се снимаат. Потрошувачите можат да останат анонимни, а доколку остават податоци (име и презиме, адреса и телефонски број за контакт), од Агенцијата за храна и ветеринарство добиваат писмено известување од Одделението за заштита на потрошувачи. Во рамките на активностите на одделението се и комуникации со медиумите на повеќе теми со цел информирање и едукација на јавноста по одредени прашања од обласа на безбедноста на храната и правата на граѓаните врзани за безбедноста на храната.

Одржана е и едукативна работилница на која беа обучени петнаесеттина младинци од подмладокот на Црвениот Крст. Преку презентација на едукативни брошури наменети за граѓаните, кои минатата година во рамки на кампањата за подигнување на јавната свест за безбедноста на храната, младинците кои учествуваа на оваа обука беа обучени за основите за адитивите во исхраната, корисните информации за алергиите од храна и како да се чита означувањето на прехранбените производи. Преку потенцирање на обврската на потрошувачите за читање на означувањето на прехранбените производи и објаснување на тоа кои елементи треба задолжително да бидат застапени во означувањето претставена беше брошурата "Здравјето е важно! Какви информации треба да содржи означувањето на храната?" На обуката акцент беше ставен и на се поактуелните нутритивни и здравствени тврдења и начинот на нивното означување при рекламирање во комерцијални цели. Стекнатите знаења од обуката, подмладокот на Црвениот Крст преку идентични обуки на кои ќе бидат поделени и едукативните брошури ќе им го пренесе на средношколците од градот Скопје.

Одржана е и работилница на темата „Хигиенски навики и безбедност на храна кај децата„ во градинка и училиште во Скопје на барање на директорите од овие институции.

Реализиран е дел од активностите од „Програма за заштита на потрошувачи за периодот 2013-2014 година" , што ја донесува Владата на Република Македонија. Во соработка со невладиниот сектор изготвени се информативно едукативни материјали за потрошувачите

1. **Означување на месо и месни преработки**

2. **Означување на млеко и млечни преработки**

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

3. **Означување на риба и преработки од риба**
4. **Означување на храната за доенчиња**
5. **Означување на хранта наменета за диети и спортисти**
6. **Означување и заблуди**

Едукативно информативните материјали беа инсертирани во весникот „Дневник„ приологот Здравје.

ЕВАЛУАЦИЈА на претставки и предлози за периодот од јануари до декември 2014 година,

Во Агенцијата за храна и ветеринарство, преку одделението за заштита на потрошувачи анализирани се причините и прашањата /опасностите и ризиците/, на кои се укажува во претставките и предлозите, поднесени од граѓаните во областа на безбедноста на храната и ветеринарството, за периодот од јануари до декември 2014 година. Анализата на определен начин ја покажува перцепцијата на граѓаните за опасностите и ризиците од храната. Бидејќи здравјето на луѓето и здравјето на животните се препознава како едно здравје, направената анализа и евалуација ги опфаќа и претставките и предлозите од областа на ветеринарството.
Вкупно се поднесени/примени и евидентирани претставки/предлози - **362.** 52% од поднесените претставки се сметаат за основани, односно со потврдени наводи.
Од вкупната бројка на претставки, 267 претставки се однесуваат на храната , останатите 95 претставки се однесуваат на здравствената заштита и благосостојба на животните.

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

1.2 Графикон на претставки според наводи

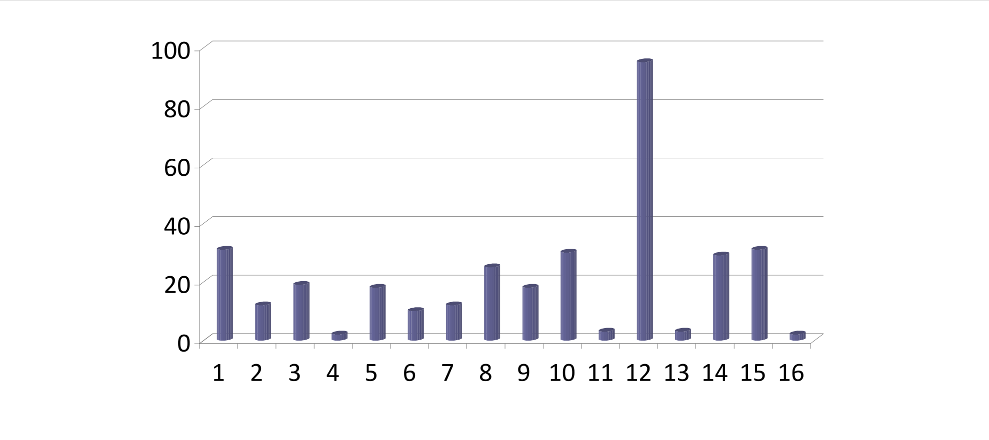

1.3 Табела за постапувања и исходи по претставките и предлозите

Број на примени претставки /жалби и предлози од потрошувачите	362
Направени записници по преставка	240
Направени решенија по преставка	64
Направени постапки за едукација По преставка	55
Направени постапки за порамнување по преставка	17

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Покренати прекршочни пријави	3
Уништена храна	2864 кг

Најмногу од претставките што ги поднеле граѓаните во периодот од 01.01. 2014 до 31.12.2014 година, кои се во областа на безбедноста на храната се однесуваат на:

- ✓ не применување на хигиенски мерки, контролните системи за ДХП, ДПП и HACCP системот од страна на бизнис операторите со храна,
- ✓ производи со поминат рок на употреба,
- ✓ потекло и безбедност на месо, риба, преработки, јајца,
- ✓ органолептички изменети производи,
- ✓ контаминенти и резидуи,
- ✓ квалитет, измама и заблуда
- ✓ посебно се поднесени за разлика од претходните година, забележителна бројка на претставки кои се однесуваат на леб и бели печива, посебно нивната дистрибуција и означување, и како такви се издвоени во посебна група,

Во планирањето на активностите сите сектори во АХВ ќе ги земат во предвид ризиците и опасностите на кои укажуваат граѓаните /перцепцијата на граѓаните за ризиците и опасностите од храната/.

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

ЕВАЛУАЦИЈА на поднесени претставки/ предлози по години

2.1 Табела на споредбен приказ на бројот на поднесени претставки и предлози по години

Година	Број на претставки
2007	188
2008	91
2009	90
2010	221
2011	138
2012	195
2013	281
2014	362

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

2.2 Графикон на споредбен приказ на поднесени претставки по години

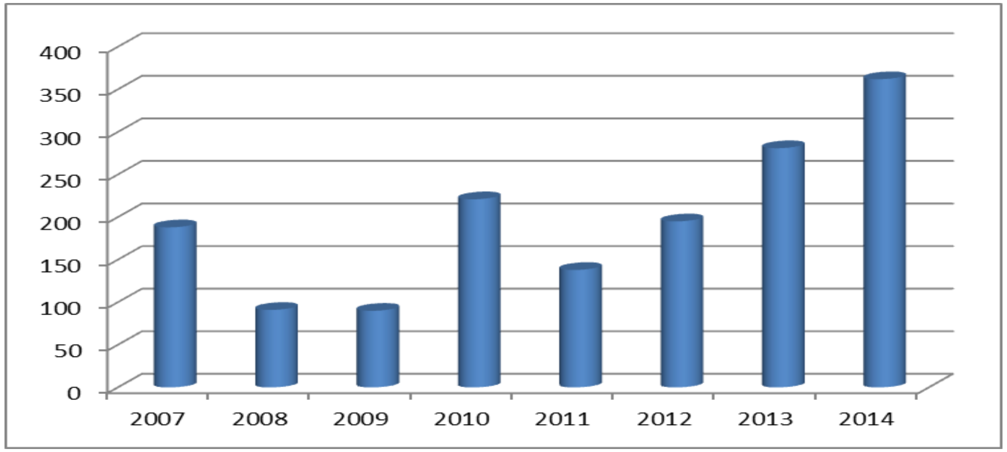

Споредбениот приказ покажува дека трендот на поднесување на претставки и предлози од граѓаните, од 2009-та година има нагорна линија, со тоа што во 2014-та година е најголем бројот на поднесоците.

Со направената анализа се заклучува, дека ваквиот тренд на покачувањето во 2010-та година, се должи на унапредувањето и развивањето на потрошувачката политика и соработката со граѓанските организации и граѓаните, во областа на безбедноста на храната. Се реализираа повеќе активности со кои се зголеми информираноста на граѓаните за начинот на поднесувањето на претставки и предлози до надлежните органи за контрола на безбедноста на храната и благосостојба на животните, како и правата и обврските на граѓаните за учество во системот за безбедност на храната во Република Македонија. Зголемениот број во 2012 и 2013 година се должи на подигање на свесноста на граѓаните за значењето на безбедноста на храната, додека зголемениот број на претставки во 2014 година е резултата на пуштање во употреба на бесплатната телефонска линија за граѓаните и зајакнување на комуникацијата со медиумите и јавноста.

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

- Одделението за координација и контрола на лаборатории има за обврска следење на лабораториите кои се вклучени во системот за контрола на безбедноста на храната при што се остваруваат следните активности:

Комуникација со Институтот за акредитација на РМ и тела за стандардизација се следат сите промени во однос на акредитираните постапки за лабораториите кои се во системот за контрола на безбедноста на храната како и следење на новите технолошки и научни достигнувања од областа.
Податоците кои се прибираат за акредитираните методи на лабораториите за испитување на храната се ажурираат во табелата на акредитирани методи и листата на акредитирани лаборатории за испитување на храната во РМ, чии услуги ги користи Агенција за храна и ветеринарство при официјална контрола и мониторинг.
Исто така се следат и акредитираните референти и назначени лаборатории за испитување на храна во Европа на официјалните веб страни на ЕФСА и DG SANCO.
Во активностите на одделението се активности поврзани со несоодветни извештаи од лабораториски анализи, употреба и повикување на неважечки прописи и несоодветно извршени лабораториски анализи , несоодветно имплементирани и употребени методи за испитување.

- **Одделението за управување со системи за квалитет** има обврски во имплементирањето и координација во рамките на стандардот ISO 9001:2008 во Агенцијата за храна и ветеринарство, при што во рамките на обврските на одделението изготвени и остварени се следните активности:

План за интерни проверки преку вклучување на сите точки од стандардот ISO 9001:2008;
Програма за интерни проверки во сите организациски единици на АХВ ;
Спроведување на пред сертификациска проверка од страна на аудитори од консултантската куќа задолжена за сертификација на АХВ за стандардот ISO 9001:2008, со цел давање насоки и препораки за подобрување на системот пред крајна сертификација;
Извештај за анализа на задоволството на корисниците на услуги преку анализа на пополнети анкетни прашалници од страна на корисниците на услугите на АХВ;

Мастер листа на сите документи (политика за квалитет, прирачник за квалитет, процедури, упатства, обрасци и прирачници во рамките на сите сектори/одделенија);
Проверка, изготвени и одобрување на сите обрасци за измена и дополнување на документи или изготвување на нови документи во секторите/одделенијата согласно Процедурата за управување со документи ПР 4.2.3-01в01;
Спроведување и учество во координација на интерни проверки во сите организациски единици во АХВ, вклучувајќи ги и подрачните единици на територијата на РМ;
Собирање и анализа на извештаи од спроведените интерни проверки во сите организациски единици на АХВ и изготвување на финален извештај за интерни проверки на ниво на АХВ за 2014 година;
Пополнување и собирање на обрасци за констатирани неусогласености од спроведените интерни проверки во сите организациски единици на АХВ согласно Процедура за планирање и спроведување на неусогласености ПР 8.3-01в01, како и средби со носителите на процеси и дефинирање на корективни мерки за отстранување на констатираните неусогласености и
пополнување на обрасци за корективни мерки во организациските единици на АХВ;
Евидентирање на дефинираните корективни мерки во организациските единици на АХВ со рокови за нивно реализација согласно Процедура за планирање и спроведување на корективни мерки ПР 8.5.2-01в01;
Подготовка на документација за спроведување на преиспитување на врвното раководство;
Активно учество при спроведување на сертификациска проверка на системот за управување со квалитет согласно барањата на стандардот ISO 9001:2008 од страна на надворешно тело за сертификација.

СЕКТОР ЗА БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА ОД НЕЖИВОТИНСКО

Во рамки на Секторот за безбедност на храна од неживотинско потекло се вршат голем број на активности, нормативни работи и управно правни работи кои се во функција на извршување на надлежноста на Агенцијата, креирање на политика за храна од неживотинско потекло, одобрување на одделни производи кои спаѓаа во категориите храна кои пред да се пласираат на пазарот мара да се одобрат, контрола и одобрување на одделни видови храна заради нивната специфичност и дејство врз здравјето на луѓето.Во секторот се врши контрола и одобрубање на производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната. Истовремено во секторот се врши подготвување, спроведување и следење на спроведувањето на мониторинг програмата за безбедност на храната, анализа и евалуација на истата. Во секторот се врши контрола на храната, производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната, преку следење на спроведувањето на прописите од областа на храната и непосредно учествува во управувањето со ризикот од храната. Покрај овие активности се вршеше и регистрација на објекти и оператори со храна и се постапуваше по претставки и барања на потрошувачи.

Секторот организациски е составен од 4 одделенија:

1.Одделението за безбедност на храната од неживотинско потекло,

2. Одлението за храна за посебна нутритивна употреба, збогатена храна, додатоци на храна и адитиви,

3. Одделението за генетски модифицирана храна, храна произведена со иновирани технологии и јонизирачко зрачење и други видови храна и производи и материјали кои доаѓаат во контакт со храната, и

4. Одделение за државна инспекција за храна од неживотинско потекло.

Во Секторот има вкупно 96 вработени лица. Сите одделенија ги следат сите новини во ЕУ легислативата и секој во својот делокруг подготвува национални прописи кои преставуваат усогласување со новите ЕУ акти. Така во текот на 2014 година од овој сектор се изработени следните прописи:

Програма за мониторинг на безбедноста на храната во Република Македонија за 2014 година (Службен Весник на РМ бр. 4/14).

Правилник за изменување и дополнување на правилникот за посебни барања за микробиолошки критериуми за безбедност на храната (Службен весник на Република Македонија бр. 145/14).

Правилник за изменување и дополнување на правилникот за посебните барања за безбедност на храната за посебна нутритивна употреба – млечна храна за доенчиња (Службен весник на Република Македонија бр. 200/14)

Правилник за посебните барања за безбедност на активни и интелигентни материјали и производи што доаѓаат во контакт со храна, (Службен весник на Република Македонија бр. 64/14).
Правилник за барањата во однос на квалитетот на преработени производи од овошје и зеленчук како и печурки и нивни преработки (Службен весник на Република Македонија бр. 69/14)
Правилник за посебните барања за епокси деривати во материјали и производи што доаѓаат во контакт со храна, (Службен весник на Република Македонија бр.61/14)
Решение за контрола при увоз на пластични материјали и производи во однос на содржина на меламин , (Службен весник на Република Македонија бр. 195/14)
Правилник за посебните барања за безбедност на храна третирана со јонизирачко зрачење, (Службен весник на Република Македонија бр. 63/14)
Правилник за посебните барања за безбедност на регенерирана целулоза како материјали што доаѓаат во контакт со храна. (Службен весник на Република Македонија бр. 147/14)
Правилник за изменување и дополнување на правилникот за посебните барања за безбедност на додатоците на исхрана, (Службен весник на Република Македонија бр.17/15)
Програма за мониторинг на безбедноста на храната во Република Македонија за 2015 година (Службен Весник на РМ бр.154/14).
Подготвен е и предлог текст за Закон за изменување и дополнување на Законот за безбедност на храната со сите мислења од соодветните министерства и испратен во Влада на РМ.
За подобрување на соработката како и јасно прецизирање на надлежностите на АХВ и избегнување на преклопувањето на надлежностите при спроведување на официјалните контроли при труење со храна беше изготвен Меморандум за соработка помеѓу Агенцијата за храна и ветеринарство и Министерството за здравство, Републичкиот санитарен и здравствен инспекторат.
За подобрување на официјалните контроли при наод на Listeria monocytogenes во готови производи или при сомневање, изготвени се повеќе документи и процедури меѓу кои изработен е и **Водич за начинот на земање брисеви од работни површини со цел утврдување на наодот на Listeria monocytogenes**.
Секторот воспоставува непосредна соработка со операторите со храна и со деловните субјекти преку **организирање на информативни работилници со Стопанските комори на РМ, со цел запознавање на деловните субјекти со новите законски обврски и процедури во Агенцијата.** Во текот на 2014 година одржани се четири вакви работилници и тоа во Скопје. Гостивар,

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Струмица и Битола на тема „ Новите правила во ЕУ легислативата за означувањето на храната и нивната хармонизација во националната легослатива". На истата тема направени се уште четири работилници во истите градови но овојпат со инспекторите за храна и со официјалните ветеринари од Агенцијата за храна. Овие работилници беа подржани од IPA проектот.

Во текот на 2014 година во рамки на **акциониот план за имплементација на HACCP системот во угостителските објекти одржани се 24 работилници на тема „Имплементација на HACCP системот во угостителските објекти"** и тоа по една работилница во Тетово, Гостивар, Штип, Прилеп, Битола,Струмица, Охрид, Струга, Кавадарци, Дојран, Гевгелија, Куманово и 12 работилници во Скопје. На овие работилници присуствуваа преставници на здруженијата на угостителите и хотелиерите, угостители (од големи ресторани до мали угостителски објекти) од овие градови, вработени лица во кујните на детските градинки, кујните на основните училишта, кујните на средношколските домови и други занаетчиски објекти поврзани со угостителската дејност. Во Скопје беа одржани 3 работилници во септември само за вработените лица во кујните на детските градинки од општините Гази Баба, Аеродром, Кисела Вода, Карпош и Горче Петров. На работилниците се дистрибуираше и примерок од Водичот за имплементација на HACCP системот во угостителските објекти, кој го предложи ХОТАМ, а Агенцијата за храна и ветеринарство го одобри и го испечати во 1000 примероци, од сопствени средства. За промоција на Водичот за имплементација на HACCP системот во угостителските објекти беа одржани три промотивни работилници во Струмица, Скопје и во Охрид. Посетеноста на работилниците на почетокот беше во просек од 25 до 35 лица, но интересот растеше така да на последните работилници присуствуваа по 45 до 5о лица, така да со овие работилници беа опфатени вкупно 1100 лица. За активностите од акциониот план за имплементација на HACCP системот во угостителските објекти, редовно на секои 3 месеци се информираше Владата на РМ.

Во текот на 2014 година извршени се аудити на сите големи градски водоснабдителни објекти, при што е направена и **супервизија** на активностите на инспекторите кои го вршеа аудитот на водоводот за градот Скопје, во однос на контролата на водата за пиење од јавните водоснабдителни објекти.

1.Одделение за безбедност на храна од неживотинско потекло

Одделението подготви и ги спроведе активностите поврзани со Мониторинг програмата за безбедност на храната во Република Македонија за 2014 година и истата е објавена во Службен Весник на РМ бр.9/14 .

Извештај и анализа на добиените податоци за остварувањата од Програмата за мониторинг на безбедноста на храната во Република Македонија за 2014 година

Мониторинг програмата за безбедност на храната во Република Македонија е објавена во Службен весник на Република Македонија бр. 9/14 . Програмата е составена од осум под програми во кои е предвидено земање за анализа на 2075 мостри.

Инспекторите кои се вклучени во спроведување на програмата континуирано посетуваат обуки во областа на безбедност на храната, а одржани се и неколку дополнителни обуки за начините и постапките за земање на мостри, микробиолошките критериуми за безбедност на храната како и контаминентите во храната.

Мострите од одделни под програми се земаа во определен временски период од определен вид и количина на храна, како што е предвидено во Мониторинг програмата.

Табела 1 Преглед на осумте под програми со планиран број на мостри како и планиран број за постапување и конечен остварен број на земени мостри.

	планиран број со програма	**планиран предвиден број**	**остварен број**
1.Микробиолошки критериуми	410	301	278
2.Резидуи од пестициди	455	405	386
3.Микотоксини	480	350	340
4.Тешки метали	210	60	59
5.Материјали кои доаѓаат во контакт со храната	210	70	40
6.Мониторинг на органски производи	100	89	30

7.Мониторинг на гмо храна	100	0	0
8.Истражувачки мониторинг на тешки метали	60	0	0

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Во текот на 2014 година предвидени за земање беа 2073 мостри во девет под програми. Од предвидените девет под програми, Програмата за мониторирање на ГМО храна како и Програмата за испитување на тешки метали кои не се предвидени со Правилникот за општи барања за безбедност на храната во однос на максимални нивоа на одделни контаминенти, не беа остварени. Мониторинг програмите се планираа во тек на целата година и остварувањето за 2014 година е 60,75 %

Предвиден број со Мониторинг програма	1865
Остварен број	1133
Во проценти	60,75%

Во подолниот текст е обработена секој под програма поодделно.

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Графикон 3. Под програмата за мониторинг на микробиолошките критериуми за безбедност на храната

За определување на микробиолошките критериуми за безбедност на храната предвидени се 410 мостри за 2014 година. Во тек на целата година земени се 287 мостри, што е 70% од предвидениот број, при што не е добиена ниту една позитивна мостра при овој мониторинг.

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Графикон 4. Под програмата за мониторинг на микотоксини во храната

Во под програмата за следење на микотоксините во храната, од предвидениот број од 480 мостри, земени се 340 мостри во текот на целата година што е остварување од 70, 83 % , при што не е добиена ниту една позитивна мостра при овој мониторинг.

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Графикон 5. Под програмата за мониторинг на резидуи од пестициди во храната

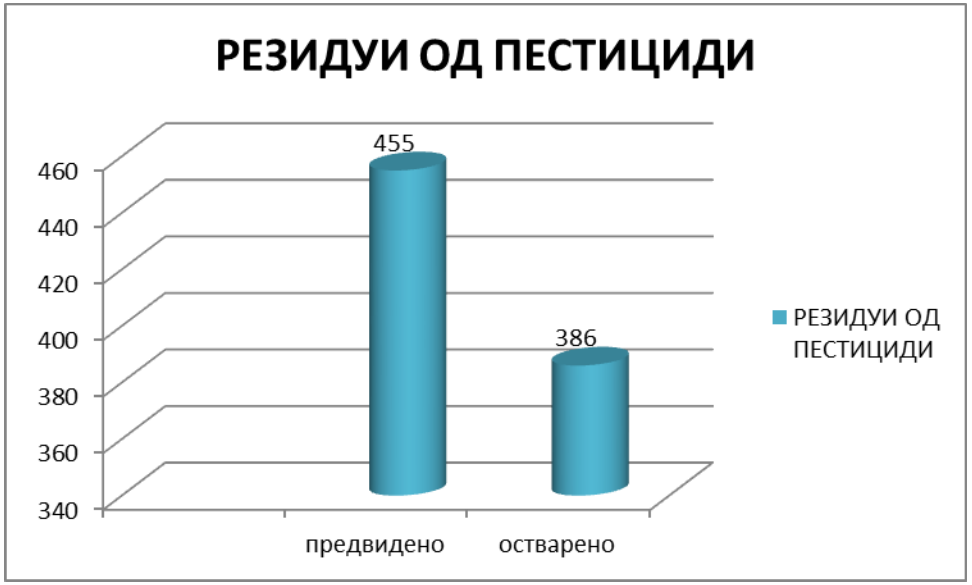

Во под програмата за следење на резидуите од пестициди во храната, од предвидениот број од 455 мостри, земени се 386 мостри во текот на целата година што е остварување од 84,83 % , при што е добиена една позитивна мостра од кромид, земен во Велешкиот регион, и добиен резултат od 0,07 mg/kg за активната состојка Cloropyriphos.

Графикон 6. Под програмата за мониторинг на тешки метали во храната

Графикон 7. Под програмата за мониторинг на материјали кои доаѓаат во контакт со храната

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Од вкупно земените мостри на производи кои доаѓаат во контакт со храна 11 % се небезбедни, односно е забележана миграција на тешки метали од садовите .

Графикон 8. Под програмата за мониторинг на органското производство

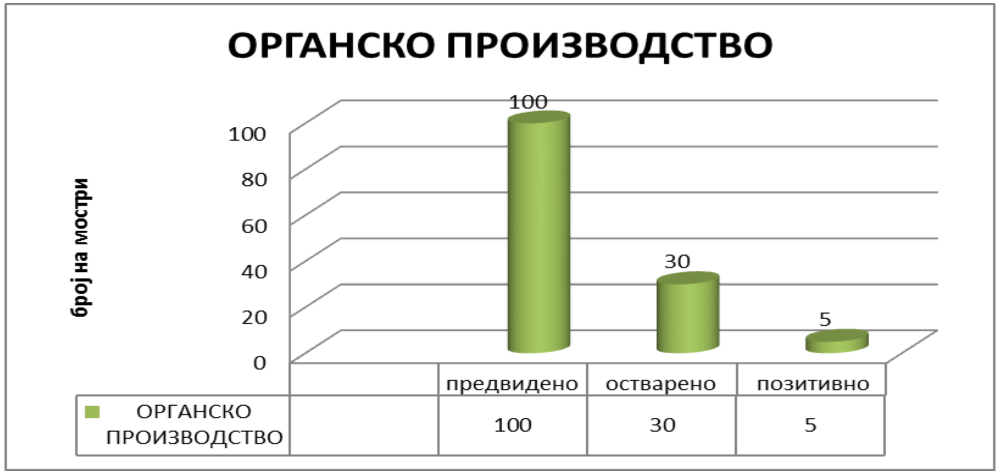

Од вкупно земените 30 мостри храна од органско производство кај 5 мостри храна се најдени недозволени пестициди за органско производство, што претставува 14%

Реализацијата на Годишната мониторинг програма за 2014 година е 60,75 % во однос на планираната, со тоа што реално две под програми не се работени заради немање лаборатории со соодветни развиени акредитирани методи. Овие реални проблеми направија да во текот на годината не бидат земени мостри за анализа за две под програми: Мониторинг на тешки метали во храната и Мониторинг на ГМО храна. Покрај ова за реализација на другите подпрограми постоеа и други потешкотии и одделни технички проблеми, како доцнење во потпишувањето на дополнителни анекси на договорите за дел од предвидените подпрограми, со тоа губење на дел од сезонските овошја и зеленчуци како планирани мостри, потоа немање секогаш возила и фрижидери за реализација на земањето на мостри храна од страна на инспекторите за храна и слични поситни проблеми.

Нутритивните и здравствени тврдења се посебна релативно нова област која ја регулираше Агенцијата за храна и ветеринарство со донесувањето на „Правилникот за нутритивни и здравствени тврдења кои се користат во комерцијални цели при означување, презентација и рекламирање на храната“ (Службен весник на РМ бр.65/13), во месец мај 2013 година. Овој правилник влезе во сила наредниот ден од денот на објавувањето, а почна да се применува од 1 јануари 2014 година.

За имплементација на овој правилник Агенцијата одржа работилница во Стопанската комора на Р Македонија со цел да ги запознае операторите со храна за новите обврски и начинот на нивната примена. Во периодот од објавувањето на правилникот до примената на истиот во Агенцијата се одржаа голем број состаноци со преставници на здруженија, производители, медиуми, маркетинг агенции, новинари и други заинтересирани лица, со цел запознавање со новата легислатива и обврските кои произлегуваат од неа.

Истовремено во Агенцијата се обучуваа и вработените лица кои беа определени за работа на оваа област, со цел да бидат подготвени за спроведување на новата процедура во институцијата.

За уредување на процедурата се донесе **„Упатство за постапката за одобрување на здравствените тврдења кои се користат во комерцијални цели при означување, презентација и рекламирање на храната“**.

Во рамките на Агенцијата се формираше **Комисијата за здравствени тврдења** која ќе одговара на барањата на операторите со храна за користење на здравствени тврдења при означување, рекламирање и презентирање на храната.

Комисијата е составена од 6 постојани членови вработени во Агенцијата, повеќето специјалисти од области на превентивната медицина, од кои двајца примариуси. Во работата на комисијата повремено по потреба учествуваат и однапред **номинирани претставници од Факултетот за фармација и Медицинскиот факултет.** Комисијата е во тесна соработка со научните институции за да им помогне на деловните субјекти од прехранбениот сектор, особено на малите и на средните претпријатија во подготовката и во презентирањето на тврдењата на научна основа и истовремено да не дозволи потрошувачите да бидат доведени во заблуда со тврдењата.
Комисијата при разгледувањето и одлучувањето ги користи податоците од ЕУ регистарот на одобрени и неодобрени здравствени тврдења, а кои се достапни на порталите на Европската комисија и Европската агенција за безбедност на храната.

Мора да се нагласи дека употребата на нутритивни и здравствени тврдења не е задолжителна, таа е во комерцијални цели, но ако операторот сака да потенцира некои својства на својот производ со употребата на овие тврдења тогаш операторот со храна мора да ги почитува правилата од правилникот.
Барањата се однесуваат за одобрување на здравствените тврдења при означување, презентирање и рекламирање во комерцијални цели **на храната произведена или увезена и ставена во промет на пазарот во Република Македонија**.
При разгледување на барањата за одобрување на здравствените тврдења во комерцијални цели при означување, презентирање и рекламирање на прехрамбените производи **се опфатени здравствените тврдења на сите видови прехранбени производи**.
За својата работа Комисијата основа и води евиденција - регистар на здравствени тврдења кои се истакнуваат на прехранбени производи и кои се одобрени или неодобрени и причините за нивното одобрување или неодобрување.
Агенцијата за храна и ветеринарство има добиено вкупно 484 барања за здравствени тврдења од кои :
Одобрени барања 253, во кои се одобрени вкупно 1200 здравствени тврдења.
Не одобрени барања 42, во кои не се одобрени вкупно 114 здравствени тврдења.
Во постапка се 189 барања, во кои во постапка се вкупно 488 здравствени тврдења.

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Потребно е да се појасни дека на едно барање за еден производ има по повеќе здравствени тврдења кои поедично се разгледуваат.
Сите овие здравствени тврдења може да се најдат во **Регистарот на здравствени тврдења** (одобрени и неодобрени или во постапка), кој е објавен **на порталот на Агенцијата за храна и ветеринарство**.
Овој Регистар е **поставен на порталот на Агенцијата** со цел потрошувачите кои имаат интерес да бидат информирани дали некои здравствени тврдења се одобрени или не се одобрени.
Агенцијата со цел да ја намали можноста потрошувачите да бидат доведени во заблуда со одделни тврдења во реклами и здравствени тврдења на означувањата на производите или во материјалите за презентација на производите **редовно го надополнува и објавува Регистарот на здравствените тврдења.**
И во оваа област Агенцијата работи согласно принципите на јавност и транспарентност.

2. Одлениeто за храна за посебна нутритивна употреба, збогатена храна, додатоци на храна и адитиви,

Извештај за работата на одделението за додатоци на исхрана, храна за посебна нутритивна употреба, збогатена храна и адитиви за 2014 година

Изработка на мислења за исполнување на законските барања во однос на составот и означувањето на храната за посебна нутритивна употреба (ХПНУ), збогатената храна и додатоците на исхрана, по барања на странки. Вкупно доставени барања за издавање мислење за 2014 се **1055**, од кои вкупно издадени мислења за 2014 год. се **896**, од кои позитивни се **697** и негативни **82.** Заради недоставување на потребна документација за издавање мислење, запрена е постапката за **117** предмети. Во процедура за изработка се наоѓаат **159** предмети.

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

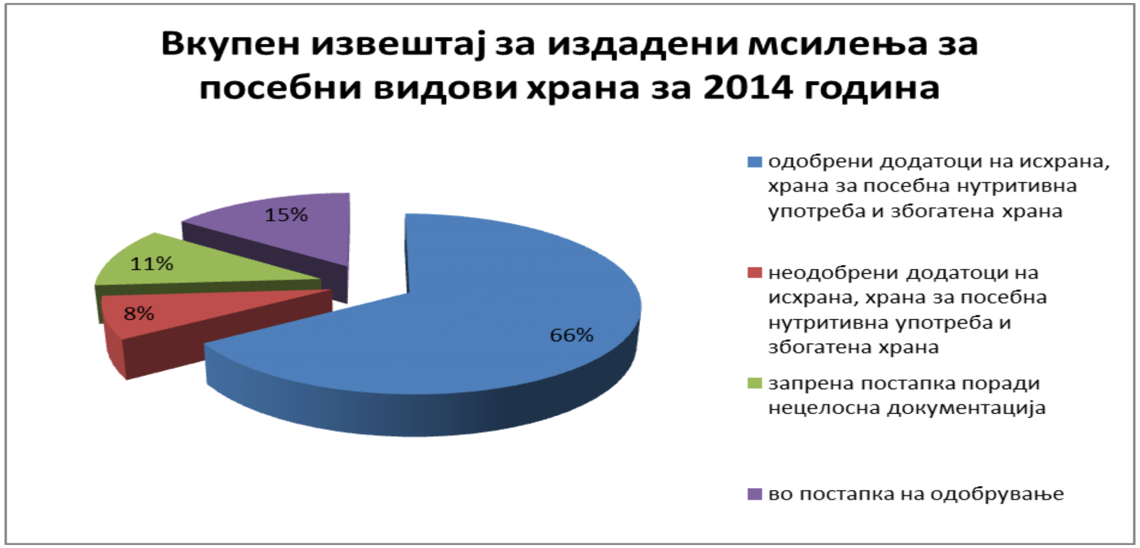

Од вкупно издадените 697 позитивни мислења за пуштање во промет на посебните видови храна, распределбата на одобрени производи според одделните категории посебни видови храна е следната:

1. додатоци на исхрана: 449 одобрени производи, од кои додатоци во исхраната посебно наменети при интензивен мускулен напор за спортисти - 175 одобрени производи;
2. храна за посебна нутритивна употреба – општо: 14 одобрени производи;
3. храна за посебна нутритивна употреба – млечна храна за доенчиња: 24 одобрени производи;
4. храна за посебна нутритивна употреба – детска храна на житна основа: 35 производи;
5. храна за посебна нутритивна употреба – храна за посебни медицински намени: 32 одобрени производи;
6. храна за посебна нутритивна употреба наменета за употреба при интензивен мускулен напор, особено за спортисти: 77 одобрени производи;
7. храна за посебна нутритивна употреба - храна со намалена енергетска вредност: 1 одобрен производ;
8. Храна на која и се додадени витамини, минерали и други супстанции (збогатена храна): 65 одобрени производи.

Водење електронски регистар на одобрени производи како додатоци на исхрана, храна за посебна нутритивна употреба и збогатена храна. Заклучно со 2014 година од Агенцијата за храна и ветеринарство се издадени вкупно 4209 мислења, од кои позитивни се 3313 и негативни 449. Постапката е запрена за 447 предмети, поради нецелосна документација или за производи кои не подлежат на издавање мислење (храна, хербални лекови, пробиотици итн).

Како активности на ова одделение се и консултации и давање одговори на писмени барања на бизнис операторите со храна во врска со постапката за издавање на мислење и законските барања кои се однесуваат на составот и означувањето на храната за посебна нутритивна употреба, додатоците на исхрана, збогатената храна и адитивите, со цел зголемување на степенот на исполнување на законските барања кои се однесуваат за производите од групата на храна за посебна нутритивна употреба, додатоци на исхрана, збогатена храна и адитиви.

Организирање и учество во работата на **Комисијата за посебни видови храна. Организирани се 5 состаноци на Комисијата** на која се донесени значајни заклучоци од областа на посебните видови храна и донесени се Мислења за нови супстанции за дополнување на Листите на дозволени супстанции кои можат да се употребуваат во производство на додатоци на исхрана, храна за посебна нутритивна употреба и збогатена храна.

3. Одделението за генетски модифицирана храна, храна произведена со иновирани технологии и јонизирачко зрачење и други видови храна и производи и материјали кои доаѓаат во контакт со храната

Вработените во одделението за генетски модифицирана храна, храна произведена со иновирани технологии и јонизирачко зрачење, други видови храна и производи и материјали кои доаѓаат во контакт со храната во периодот од 01.01.2014 година до 31.12.2014 година ги извршија следните активности:

3.1. Активности за мониторинг на пакуваните води за пиење со цел ставање во промет на пазарот во Република Македонија

Издадени одобренија за полнење и ставање во промет на природна минерална вода, изворски води и други пакувани води:

Во текот на 2014 година поднесени се вкупно **25** барања за полнење и ставање во промет на природна минерална вода од кои позитивно се решени **14** за увоз на природна минерална вода газирана, негазирана и изворска, **2** за полнење и ставање во промет на природната минерална вода газирана, негазирана од домашен производител и **9** предмети во процедура, се чека допонителна документација.

Во периодот од 2011 до крајот на декември 2014 година регистрирани се природни минерални води, изворски води и други пакувани води, вкупно **53** и сите се дадени во следната табела – Регистар.

		Регистар на одобрени пакувани води		
Ред.бр.	**Име на производ/трговско име**	Вид на производ	Производител/Увозник / име, адреса и седиште	Година на издавање на одобрение
1	АБАНТ	природна изворска вода	ДТУ РАМСТОРЕ МАКЕДОНИЈА ДОО - Скопје	2012
2	ПРОЛОМ ВОДА	минерална негазирана вода	„Ј и Б“ дооел, Скопје	2012
3	РОСА	природна изворска вода	ПИВАРА Скопје АД, Скопје	2012
4	БОНАКВА	газирана минерализирана вода	ПИВАРА Скопје АД, Скопје	2012
5	ХЕБА	газирана природна минерална вода	ДПТУ „КОЛА ДООЕЛ“,Скопје	2012
6	КОЖУВЧАНКА	газирана минерална вода	ДПТУ КОЖУВЧАНКА ДОО, Кавадарци	2012
7	ИЗВОРСКА	негазирана минерална вода	ДПТУ КОЖУВЧАНКА ДОО, Кавадарци	2012
8	ДОБРА ВОДА	природна минерална вода	ДТУ МАГРОНИ ДОО Скопје	2012
9	ЛАДНА	природна изворска вода	ДТУ МАГРОНИ ДОО Скопје	2012

10	ГОРСКА ВОДА	газирана нискоминерална природна изворска вода	КОДИНГ – ГОРСКА ДООЕЛ, Кавадарци	2012
11	ГОРСКА ВОДА	негазирана нискоминерална природна изворска вода	КОДИНГ – ГОРСКА ДООЕЛ, Кавадарци	2012
12	ПЕЛИСТЕРКА	природна минерална негазирана вода	ДПТ ПЕЛИСТЕРКА АД Скопје	2012
13	ПЕЛИСТЕРКА	природно газирана природна минерална вода	ДПТ ПЕЛИСТЕРКА АД Скопје	2012
14	ПЕЛИСТЕРКА Light	природна слабо газирана минерална вода	ДПТ ПЕЛИСТЕРКА АД Скопје	2012
15	Битолска	природно минерална вода	ЗД “ПЕЛАЛЕК” ДООЕЛ, Битола	2012
16	МЕНАДА	природно минерална вода газирана	ДППУ РОТИКО Далибор и др. ДОО Скопје	2012
17	МЕНАДА	природно минерална негазирана вода	ДППУ РОТИКО Далибор и др. ДОО Скопје	2012
18	ПЕЛА РОСА	природно минерална вода газирана	МАК МИНЕРАЛ ДОО Битола	2012

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

19	ПЕЛА РОСА, Light	природно минерална слабо газирана вода	МАК МИНЕРАЛ ДОО Битола	2012
20	АКВА ПЕЛА РОСА	природно минерална негазирана вода	МАК МИНЕРАЛ ДОО Битола	2012
21	ЕВИНА	природно минерална газирана вода	ЦЕНТРО - ФРУТА ДООЕЛ Виница	2012
22	ЕВИНА	природно минерална негазирана вода	ЦЕНТРО - ФРУТА ДООЕЛ Виница	2013
23	БИСТРА КАПКА	негазирана вода	КОСМОС КОМПАНИ ДООЕЛ, Битола	2012
24	БОЖИЦА	природно минерална вода	ДПТУ КВАТРО Ана и други ДОО, Куманово	2012
25	МИРОС	природно минерална вода	ЈУС МБ ДООЕЛ с. Сарај, Скопје	2012
26	ХАМИДИЈЕ	природно минерална вода	ХАВИНА - КОМ ДООЕЛ, Скопје	2012
27	КЊАЗ МИЛОШ	газирана природно минерална вода	ПРИЛЕПСКА ПИВАРНИЦА АД Прилеп	2012
28	АКВА ВИВА	негазирана природно минерална вода	ПРИЛЕПСКА ПИВАРНИЦА АД Прилеп	2012
29	„ВИКОС“	негазирана природно минерална вода	Елка Интернационал експорт импорт Дооел Скопје	2012
30	ЈАНА	изворска вода	СС Система Консалтинг ДООЕЛ	2012

			Скопје	
31	ЈАМНИЦА	газирана природно минерална вода	СС Система Консалтинг ДООЕЛ Скопје	2012
32	МИВЕЛА	газирана природно минерална вода	СС Система Консалтинг ДООЕЛ Скопје	2013
33	ВИЗИАНА	минерална негазирана вода	ДПАУ СИНКОМ ДООЕЛ Куманово	2012
34	ВИЗИАНА	газирана природно минерална вода	ДПАУ СИНКОМ ДООЕЛ Куманово	2012
35	КОРПИ	природна минерална вода	ТДППУ ВЕРОПУЛОС ДООЕЛ Скопје	2012
36	СУНА	газирана природно минерална вода	ВАЗАР ДОО Битола	2013
37	СУНА	природна минерална вода	ВАЗАР ДОО Битола	2013
38	АКВА ПАНА	природна минерална вода	Денмак ДОО Скопје	2014
39	САН ПЕЛЕГРИНО	газирана природна минерална вода	Денмак ДОО Скопје	2014
40	РАДЕНСКА	газирана природна минерална вода	Лашко комерц Вевчани	2014
41	ДОНАТ Мг	природна минерална вода	Атлантиц трејд Скопје	2014

42	РАДЕНСКА	газирана природна минерална вода	Деа груп Тетово	2014
43	АКВА ГАЛА	природна минерална вода	Еуро грандс Скопје	2014
44	ЕВИАН	природна минерална негазирана вода	Гемак трејд Скопје	2014
45	САН ВИНСЕНТЕ	природна негазирана вода	Неростар груп Скопје	2014
46	РАДЕНСКА НАТУРАЛЕ	природна минерална вода	Лашко комерц Вевчани	2014
47	РАДЕНСКА НАТУРАЛЕ	природна минерална вода	Деа груп Тетово	2014
48	ВЛАСИНА ВОДА	изворска вода	Гетро Гостивар	2014
49	ХИПП	изворска вода	АВТ Интернационал Скопје	2014
50	СОДА	сода вода	Анго вес Кавадарци	2014
51	БЕБЕЛАН	изворска вода	Стримон тивер Струмица	2014
52	ПЕЛАГОНКА	природна минерална газирана вода	Ликуки хоме Битола	2014

53	БИСТРА РОСА	изворска вода	Вламар Кичево	2014

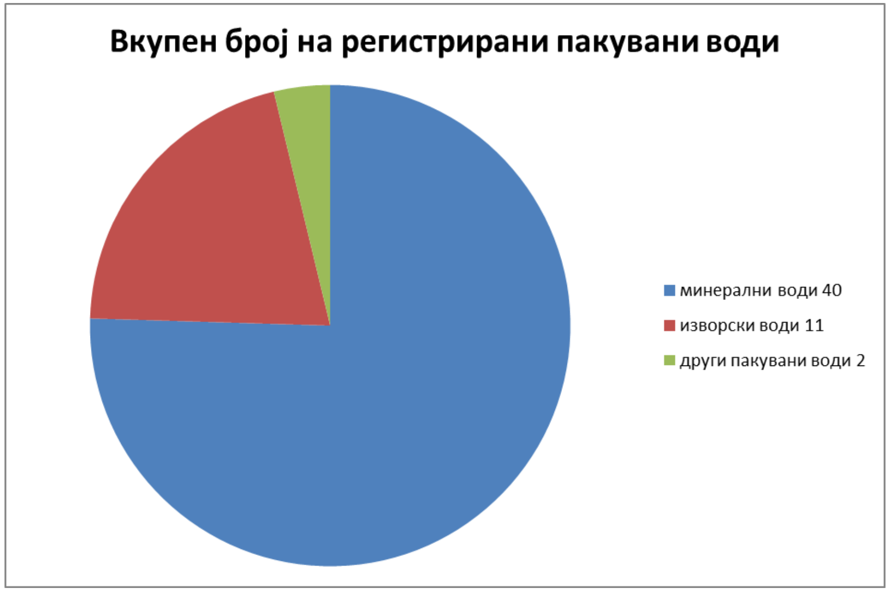

На горниот графикон графички се прикажани сите регистрирани природни минерални води, изворските води и другите пакувани води кои се ставени во промет на пазарот во Република Македонија од 2011 заклучно до крајот на 2014 година, додека на сликата подолу се прикажани само пакуваните води одобрени во текот на 2014 година.

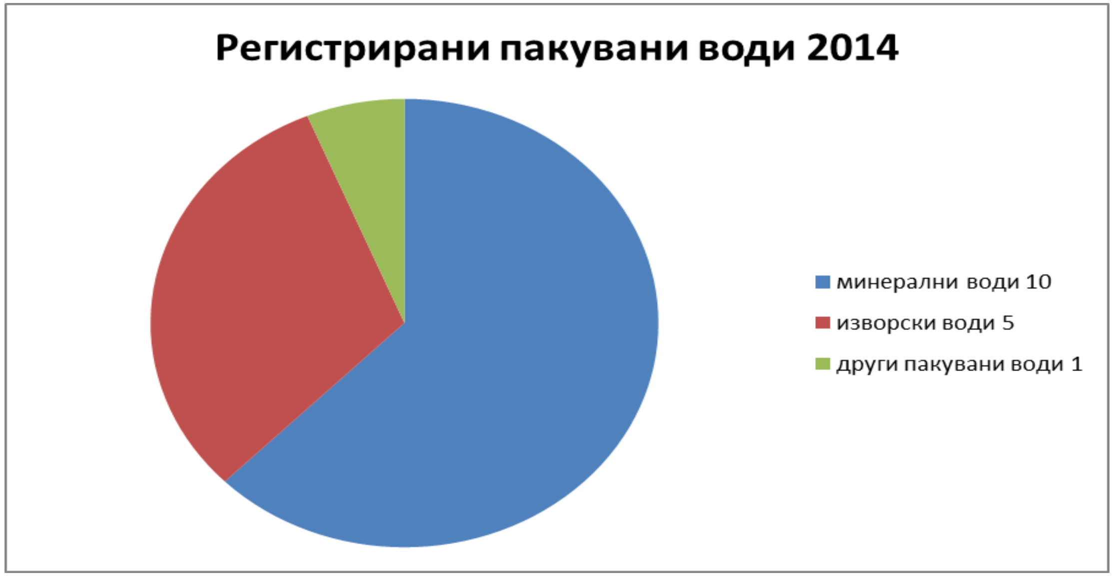

2. Производи и материјали што доаѓаат во контакт со храна

Вкупниот број на поднесени барања изнесува 2803 од кои позитивно решени се 2554 предмети, 249 предмети се во процедура

Сите решени предмети се поделени по групи и подгрупи според Правилникот за општите барања за безбедност на материјалите и производите што доаѓаат во контакт со храна, и тоа:

1 група: **Пластика** вкупно **652** предмети.
Нејзини подрупи се : амбалажа 289, садови 208, капачиња 34, ПЕТ шишиња 20, ПЕТ претформа 24, ПВЦ амбалажа 11, ПЕ гранулат 6, ПП гранулат 8, прибор 46, полистирен 3 и поликарбонат 3.

Пластика вкупно **652** предмети	
Амбалажа	289
Садови	208
Капачиња	34
ПЕТ шишиња	20
ПЕТ претформа	24
ПВЦ амбалажа	11
ПЕ гранулат	6
ПП гранулат	8
Прибор	46
Полистирен	3
Поликарбонат	3

2 група: **Метали легури** вкупно **391** предмети.
Нејзини подгрупи: садови 177, прибор 159 и амбалажа 55 предмети.

Метали и легури вкупно **391** предмети	
Садови	177
Прибор	159
Амбалажа	55

3 група: **Стакло** вкупно **215** предмети.
Нејзини подгрупи: кујнски садови 121, шишиња 69 и тегли 25.

Стакло вкупно 215 предмети

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Кујнски садови	121
Шишиња	69
Тегли	25

4 група: **Хартија и картон** вкупно **206** предмети.
Нејзини подгрупи: амбалажа 147 и садови 59предмети.

Хартија и картон вкупно 206 предмети	
Материјали за пакување / амбалажа	147
Хартиени садови за еднократна употреба	59

5 група: **Керамика** вкупно **201** предмети.
Нејзини подгрупи:

Керамика вкупно 201 предмети	
Садови	157
Прибор	44

6 група: **Силикони** вкупно **15** предмети.
Нејзини подгрупи:

Силикони вкупно 15 предмети	
Кујнски помагала	2
Силиконски цуцли	5
Прибор	8

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

7 група: **Гума** вкупно предмети 2.
Нејзини подгрупи:

Гума вкупно 2 предмети	
Молзачки	1
Амбалажа	1

8 група **Текстил** вкупно **4** предмети.
Нејзини подгрупи:

Текстил вкупно 4 предмети	
Конец	3
Памук	1

9 група: **Плутени тапи** вкупно **24** предмети.

10 група: **Машини и апарати и технолошки линии вкупно 697** предмети.

11 група: **Дрво** вкупно **71** предмети

12 група **Печатарски мастила** вкупно **4** предмети.

13 група **Регенерирана целулоза** вкупно **2** предмети

14 група **Восоци** вкупно **4** предмети.

15 група **Јонизирачка смола** вкупно **2** предмети.

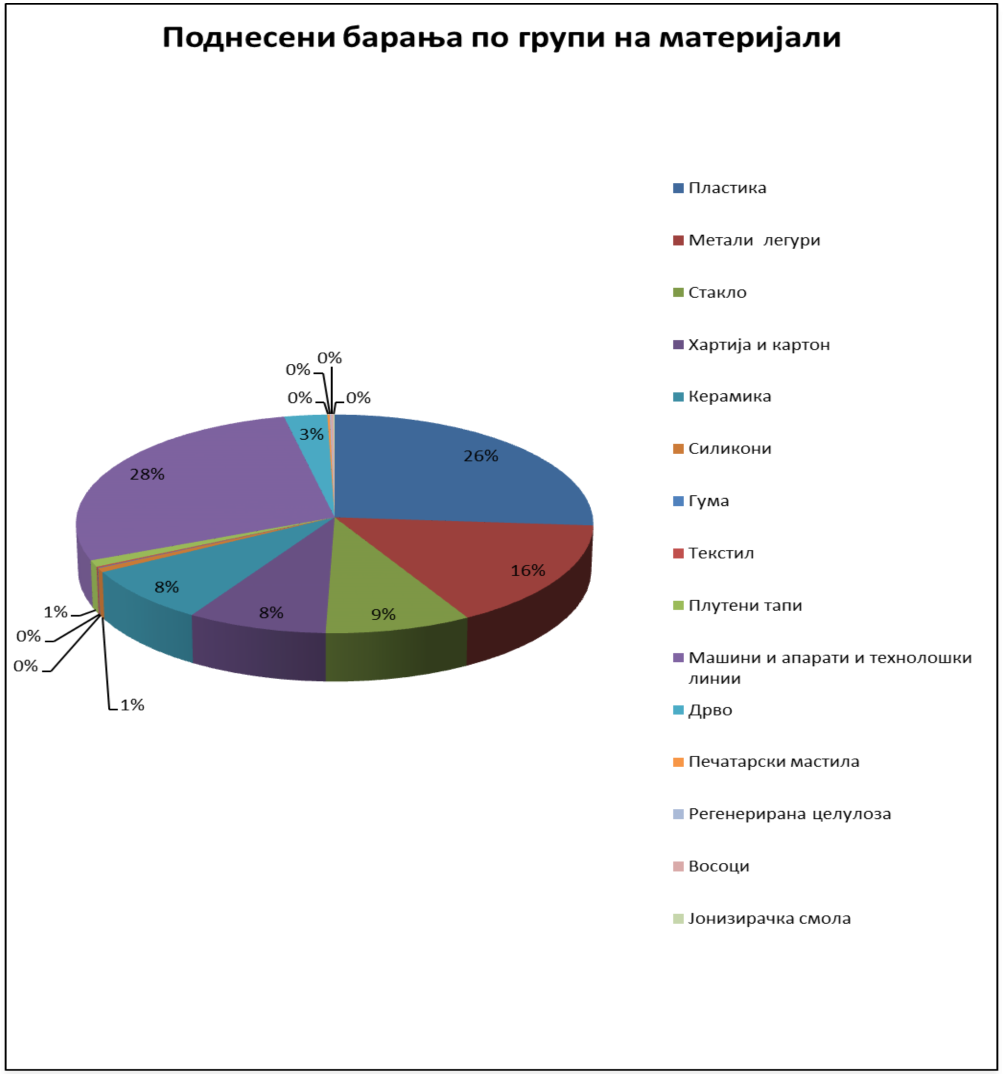

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Дел од барањата се однесуваа на материјали и производи кои не подлежат на издавање на мислење или одобрение такви се вкупно **64** барања и сите се решени со заклучок.
Во процедура се вкупно **249** барања за кои сеуште се чека дополнување на документацијата и за кои се испратени известувања до деловните субјекти кои ги поднеле барањата.

Во текот на 2014 година забранети се 4 пратки од увоз на материјали и предмети што доаѓаат во контакт со храната со вкупна тежина од 360 килограми.

3. Храна и состојки на храна произведени со иновирани технологии

Во текот на 2014 година поднесени се вкупно **87** барања за ставање во промет на храна и состојки на храна произведени со иновирани технологии од кои позитивно се решени **82 барања** и **5** барања се во процедура, се чека допонителна документација.

Име на состојката	**Име на производ**	**Производител**	**Увозник**
Annona muricata-100% дехидрирани листови на гравиола во прав	GRAVIOLA FORTE 500 mg	"Inkanatura World Peru Export SL Mateo Errota 3, 20014 SS- Spain	"ЗЕГИН" ДОО -ул. Народен Фронт бр. 5/3-1 од Скопје
Moringa Oleifera- моринга	Моринга прав 220 g фолија и Моринга капсули вегетаријански 120	Grenera Nutrients Pvt Ltd, 37 B Puthu Palyam Aval Poondurai, Erode- 638115, India"	"ТД.Пантер Факс " ДООЕЛ - ул. Живко Чинго бр. 4 од Скопје
Lepidium Meyenii Walp.(Lepidium Peruvianum Chacon)-Перуанска мака	Femmenessence MacaLife; Femmenessence MacaPause;Femmenessence MacaHarmony ;Revolution Macalibrium.	"NATURAL HEALT INTERNATIONAL" 224 6th St. San Francisko, CA 94103, USA	ДПТУ „МАКРОБИОТИКА" ДОО, ул. Маршал Тито бр. 12, 2300 Кочани

Annona muricata- ГРАВИОЛА	ГРАВИОЛА КАПСУЛИ,капсули,додаток на исхраната(120 капсули x 350 mg =42 g	TILIA-FARM d.o.o., CMP Savica Sanci 119,Zagreb, Hrvatska, произведува за Luminus MOD d.o.o., ul. Novacka br.281, Zagreb, Hrvatska	ДТПУ " МИЛАНОВИЌ "ДООЕЛ- ул. Христијан Карпош бр. 43 од Штип
ПРАВ ОД ЛУЦЕРКА-**MEDICAGO SATIVA,** ПРАВ ОД ЛИСТ ОД ЈАЧМЕН-**HORDEUM VULGARE,** ПРАВ ОД РАСТЕНИЕТО ГОТУ КОЛА-**CENTELLA ASIATICA**, ПРАВ ОД ЛИСТ НА МОРИНГА-**MORINGA OLEIFERA**, ПРАВ ОД АЛГА НА СПИРУЛИНА-**ARTHROSPIRA PLATENSIS**, ПРАВ ОД ПЛОД ОД ГОРКА ДИЊА-**MOMORDICA CHARANTIA,** ПРАВ ОД ПЛОД НА СЛАДОК ПОРТОКАЛ-**CITRUS AURANTIUM** и ПРАВ ОД ЗЕЛЕНА АЛГА-**CHLORELLA VULGARIS**	Green Balance(Грин Баланс),капсули,додаток во исхраната,500 mg	TILIA-FARM d.o.o., CMP Savica Sanci 119,Zagreb, Hrvatska, произведува за Luminus MOD d.o.o., ul. Novacka br.281, Zagreb, Hrvatska	ДТПУ " МИЛАНОВИЌ "ДООЕЛ- ул. Христијан Карпош бр. 43 од Штип
АСАИ-**EUTERPE OLERACEA,** КАМУ КАМУ-**MYRCIARIA DUBIA,** АЦЕРОЛА-**MALPIGHIA GLABRA**	СУПЕР Ц АНТИОКСИДАНТ КАПСУЛИ 500 mg	TILIA-FARM d.o.o., CMP Savica Sanci 119,Zagreb, Hrvatska, произведува за Luminus MOD d.o.o., ul. Novacka br.281, Zagreb, Hrvatska	ДТПУ " МИЛАНОВИЌ "ДООЕЛ- ул. Христијан Карпош бр. 43 од Штип
Nigella Sativa-Црно семе	Масло од црно семе и мелено црно семе	"Супер Груп ДОО"- ул. Првомајска бр. 107 од Скопје	"Супер Груп " ДОО - ул. Првомајска бр. 107 од Скопје
Nigella Sativa-Црно семе	Екстра масло од црн кумин (Nigella Sativa)	Manolya Dogal ve Aromatik Urunler Gida San. Ve Tic. Ltd.Sti. - Fatih Mah. Ataturk Cad. No: 3 Sav ISPARTA/ TURKIYE	"Интер Конекшн Груп"- ул. Букурешка бр. 5 локал 3 и 4 од Скопје
Foeniculum vulgare-100 % природно и чисто масло од сладок анасон	Probotalife Екстра масло од Фенел 20 ml	Manolya Dogal ve Aromatik Urunler Gida San. Ve Tic. Ltd.Sti. - Fatih Mah. Ataturk Cad. No: 3 Sav ISPARTA/ TURKIYE	"Интер Конекшн Груп"- ул. Букурешка бр. 5 локал 3 и 4 од Скопје
Origanum minutiflorum-Диво оригано	1.Probotalife-Органско масло од диво оригано 10 ml 2. Probotalife-Екстра вода од диво оригано 75ml 3. Probotalife-Екстра вода од диво оригано 250 ml	Manolya Dogal ve Aromatik Urunler Gida San. Ve Tic. Ltd.Sti. - Fatih Mah. Ataturk Cad. No: 3 Sav ISPARTA/ TURKIYE	"Интер Конекшн Груп"- ул. Букурешка бр. 5 локал 3 и 4 од Скопје

Crataegus oxycanta-сув екстракт на глог	КАРДИО ВИТАЛИС,30 КАПСУЛИ	Vitalis Doctor's group ул.Краљ Милутин бр.35 , Београд	"Интер Конекшн Груп"- ул. Букурешка бр. 5 локал 3 и 4 од Скопје
Malpighia glabra-Ацерола	Матичен млеч од ацерола во прав		Т.Д "АЛЕА" ДООЕЛ Скопје со адреса ул. Јане Сандански бр. 25-1/31 од Скопје
Pinus Pinaster-кора од бор	Целулес пијалок со вкус на праска	Laboratoire PYC, Les Pleiades 3- Batiment B 320 avenue d' Archimede 13857 AIX-EN-PROVENCE CEDEX 3, France	"Венустас" бул. Јане Сандански бр. 9/А локал 10 од Скопје
Tribulus Terrestris (90%) - ЃАВОЛСКИ ТРН	TRIBUSTERON 90	Olimp Labaratories SP.z.o.o.Nagawczyna 109 c, 39- 200, Debica- Poland	"Лунаго ДОО"- адреса ул. Александар Мартулков бр. 12 А од Скопје
Panax ginseng-женшен	KING'S HONEY-Кралски мед	Medivital pharm SDN BHD Malaysia, 30 D(3) Jalan Desa Jaya, Taman Desa, Jalan Kelang Lama, 58100 Kuala Lampur, Malaysia	ФАРМАС Дооел Скопје - ул. Борис Трајковски бр. 60А од Скопје
Linum usitatissimum -лен ; **Oenothera biemis**-ноќниче	OMEGA WILL- 30 капсули (нето маса 41.9 g)	Elephant Co., Pancevacki put 42- 44, 11000 Beograd RS	ГООДВИЛЛ ПХАРМА ДООЕЛ СКОПЈЕ-ул. Сава Ковачевиќ 13 бр. 9 од Скопје
Echinacea purpureae-ехинацеа; **Malphigia glabra**-ацерола	IMMUNOVILL- 30 таблети (нето маса 22,5 g)	Elephant Co., Pancevacki put 42- 44, 11000 Beograd RS	ГООДВИЛЛ ПХАРМА ДООЕЛ СКОПЈЕ-ул. Сава Ковачевиќ 13 бр. 9 од Скопје
OPUNTIA FICUS-INDICA	Кактус слим дуо таблети, (650+ 200) мг NeOpuntia 600 mg + Cactinea 200; од 30, 60, 90 и 120 таблети	Екстрактот од состојката е произведен од:NEXIRA - Zae du Lauragais- 1, avenue de La Preuilhe- CS 00008-11150 BRAM CEDEX 01- FRANCE.Состојката се наоѓа во производот: ”КАКТУС SlimDuo” од 30, 60, 90 и 120 таблети, од производителот: “РЕПЛЕК ФАРМ” ДООЕЛ со адреса ул.	“РЕПЛЕК ФАРМ“ ДООЕЛ ул. Козле бр. 188 -Скопје,

		Козле бр, 188 од Скопје	
Boswellia serrata-Темјан	Boswellia immunoactive, 60 капсули	Екстрактот од состојката е произведен од: Chengdu Wagott Pharmaceutical Co.,Ltd, Add: 9th Floor, Tower 2, Hangxing Plaza, No.66 4th Tianfu Street Hi-Tech Zone, Chengdu, China 610041.Состојката се наоѓа во производот:"Boswellia immunoactive", 60 капсули, од производителот: "РЕПЛЕК ФАРМ" ДООЕЛ ул. Козле бр, 188, Скопје.	"РЕПЛЕК ФАРМ" ДООЕЛ ул. Козле бр. 188 -Скопје,
Origanum minutiflorum-Диво оригано	Масло од диво оригано 20 ml	Abdullah Inan-Inan Tarim Urunleri Ticaret Guzelyurt Mahallesi, 224. Sokak, No: 35/A Aksu/ANTALYA	" ТД. Пантер Факс " ДООЕЛ - ул. Живко Чинго бр. 4 од Скопје
Nigella Sativa-Црно семе	Black seed oil-125 ml		" ТЕБ ИНЖЕНЕРИНГ" ДООЕЛИлинденска бб, Кула 4 лок.бр.6 , Тетово
Vitis vinifera-сув екстракт од семе од грозје	Bio Revital Age-Retard ,30 таблети	Bios Line S.p.A 35020,Ponte San Nicolo Padova (PD) , Italy	ДТУ "ВИОЛА-ТРЕЈД" ДООЕЛ, ул.Востаничка бр.59, Скопје
Arthrospira platensis-спирулина алга во прав и литотамниум прав	Biospirulina 500 mg, 150 таблети	Bios Line S.p.A 35020,Ponte San Nicolo Padova (PD) , Italy	ДТУ "ВИОЛА-ТРЕЈД" ДООЕЛ, ул.Востаничка бр.59, Скопје
Trigonela foenum-graecum-екстракт од грчко семе	Calmacid reflu ,прашок ,20 ќесички	Bios Line S.p.A 35020,Ponte San Nicolo Padova (PD) , Italy	ДТУ "ВИОЛА-ТРЕЈД" ДООЕЛ, ул.Востаничка бр.59, Скопје
Cinnamomum zeylanicum- цимет	Zimt kapslen mit Chrom und Zink(Цимет со хром и цинк)- 180 капсули, 94 g	Sanct Bernhard KG Helfensteinstr. 47 D- 73342 BadDitzenbach, Deutschland	ДПТУ "ТРИН МАСТЕР" ДООЕЛ ул.Иван Аговски бр.13/1-1, Скопје

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Linum usitatissimum -лен	Omega -3-6-9, Leinöl Kapseln,(Омега -3-6-9 Капсули со лен)- 180 капсули од 122 g	Sanct Bernhard KG Helfensteinstr. 47 D- 73342 BadDitzenbach, Deutschland	ДПТУ "ТРИН МАСТЕР" ДООЕЛ ул.Иван Аговски бр.13/1-1, Скопје
Salvia Hispanica -семе од чиа	Chia seed-семе од чиа -250 g	Потекло: Јужна Америка (Боливија),увезува и пакува "Виталиа Никола и др. ДОО	"ВИТАЛИА Никола и др." ДОО експорт - импорт, ул. 516 бр. 10, 1000 Скопје
Chenopodium quinoa-семе од киноа	Quinoa seed- семе од киноа -250 g	Потекло: Јужна Америка ,увезува и пакува "Виталиа Никола и др. ДОО	"ВИТАЛИА Никола и др." ДОО експорт - импорт, ул. 516 бр. 10, 1000 Скопје
КАМУ-КАМУ-**MYRCIARIA DUBIA**	Inkanat-Camu Camu (Myrciaria Dubia) , 100 капсули,	: Inkanatura World Peru Export SAC Av. Alameda de la paz 262-La Molina, Lima, Перу.	"ЗЕГИН" ДОО -ул. Народен Фронт бр. 5/3-1 од Скопје
ГУАРАНА-**PAULLINIA CUPANA**	Forte Vital Young & Sporty ENERGY Boost, 30 капсули	Pharma Vital, Saime Genc Ring 14 D-53121 Bonn, Германија	"ЗЕГИН" ДОО -ул. Народен Фронт бр. 5/3-1 од Скопје
ЖЕН ШЕН- **PANAX GINSENG**	Forte Vital Young & Sporty STRESS Management, 30 капсули	Pharma Vital, Saime Genc Ring 14 D-53121 Bonn, Германија	"ЗЕГИН" ДОО -ул. Народен Фронт бр. 5/3-1 од Скопје
Arthrospira platensis-спирулина	Имуникс, 30 меки желатински капсули	Бионика Фармацеутикалс, ДОО Скопје ул.Скупи бр.15, Скопје во соработка со Soft Gel Technologies , Inc. 6982 Бандини бул., Лос Анџелес, Калифорнија 90040-САД	Бионика Фармацеутикалс, ДОО Скопје ул.Скупи бр.15, Скопје
Angelica sinensis (сув екстракт од корен од анѓелика) **Trifolium pratense** (сув екстракт од лист од црвена детелина) **Linum usitatissimum**(сув екстракт од лушпа од лен)	PharmaS Femipause" од 20 и од 60 растителни капсули	PharmaS d.o.o., Radnicka cesta 47, 10000 Zagreb, Хрватска	ПхармаС Лекови ДООЕЛ Скопје ул.Бул. 8-ми Септември бр.2/2 локал 13 кат 4, Скопје

Euphasia superba-Липиден екстракт од Krill-ракчиња од Антарктик	Крилово масло, 60 капсули	Pharma Vital, Saime Genc Ring 14 D-53121 Bonn, Германија	"ЗЕГИН" ДОО -ул. Народен Фронт бр. 5/3-1 од Скопје
Perna canaliculus-Зеленоусна школка	Зеленоусна школка, 150 капсули	Sanct Bernhard KG Helfensteinstr. 47 D- 73342 BadDitzenbach, Deutschland	ДПТУ "ГРИН МАСТЕР" ДООЕЛ ул.Иван Аговски бр.13/1-1, Скопје
Momordica charantia-екстракт од горчлива диња и Chromium Picolinate- Хром пиколинат	ДИАБИЛ, 30 меки желатински капсули	Бионика Фармацеутикалс, ДОО Скопје ул.Скупи бр.15, Скопје во соработка со Noventis s.r.o., Филмова 174 Злин 761 79, Република Чешка	Бионика Фармацеутикалс, ДОО Скопје ул.Скупи бр.15, Скопје
Euphasia superba-Крилово масло	„БиоКрил Актив", 60 меки капсули	Произведено во EuroPharma Alliance Sp. Z.o.o. Kukuczski 5 office suite No 10 50-570 Wroclaw, Poland за АЛКАЛОИД АД Скопје Бул.А. Македонски 12, 1000 Скопје,Република Македонија	АЛКАЛОИД АД Скопје Бул.А. Македонски 12, 1000 Скопје,Република Македонија
Hamamelis virginiana-Американски костен	„Pilex" 14 капсули, 450 mg Pilex Max 28 капсули, 450 mg	Произведува SUSS technology Corp.6007 McLeod Drive, Nevada, 89120 USA за „PILEX LLC" 202 Mirasol Way, Monterey CA 93940, USA	ДПТУ „МАКРОБИОТИКА" ДОО, ул. Маршал Тито бр. 12, 2300 Кочани
Linum usitatissimum -лен	"Synergy Omega 3-6-9" 60 капсули	NHK Laboratories Inc., 12230 E. Florence Avenue Santa Fe Springs, CA 90670, САД.	„ОМНИ МЕДИКАЛ" ДООЕЛ ул. Славе Деловски бр. 7, 1000
Boswellia serrata-Темјан	"ARTRO" 30 таблети	Pharmacy Laboratories s.c. 57 Wiselki Street 04-830 Warsaw, Полска	„РИФАМ "ДОО ул.Мара Угринова бр.144, Гостивар
Urtica dioica- екстракт од корен од коприва	„PROSTAMIN" 30 таблети	Pharmacy Laboratories s.c. 57 Wiselki Street 04-830 Warsaw, Полска	„РИФАМ "ДОО ул.Мара Угринова бр.144, Гостивар

quality austria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Foeniculum vulgare-сладок анасон	ПРОБЕБИ АНГИ, капки 10 мл; ПРОБЕБИ АНГИ, супер спреј 20 мл; ПРОБЕБИ БРОНХИ, капки 10 мл;ПРОБЕБИ СУПЕР БРОНХИ, капки 10 мл; ПРОБЕБИ АНГИ СУПЕР, капки 10 мл; ПРОБРОНХИ. Капки 10 мл; ПРОАНГИ, капки 10 мл; ПРОАНГИ, спреј за грло 20 мл; ПАРАДЕНТ, спреј 20 мл.	„АПИМЕЛ ОХРИД ДООЕЛ“ ул. Аргир Маринчев бр. 3, Охрид	„АПИМЕЛ ОХРИД ДООЕЛ“ ул. Аргир Маринчев бр. 3, Охрид
Paullinia cupana-екстракт од семе од Гуарана; Екстракт од плод на **Coffea robusta**	„Forever Therm“ 54 g, 60 таблети	“Forever Nutraceutical” L.L.C, 4114 East Wood Street , Phoenix, Arizona 85040, САД	„ФОРЕВЕР ЛИВИНГ ПРОДАКТС“ ДООЕЛ, со адреса Бул. Јане Сандански 36 од Скопје
Екстракт од лушпа од плод на **GARCINIA CAMBOGIA** и **ХРОМ ПИКОЛИНАТ**	„FOREVER GARCINIA PLUS“ 70 гел капсули	“Forever Nutraceutical” L.L.C, 4114 East Wood Street , Phoenix, Arizona 85040, САД	„ФОРЕВЕР ЛИВИНГ ПРОДАКТС“ ДООЕЛ, со адреса Бул. Јане Сандански 36 од Скопје
Спирулина-**Arthrospira platensis**	„Swanson Green Foods Formulas Spirulina“ 500 mg, 180 таблети	Swanson Health International 4075 40-th Avenue SW, Fargo, North Dakota, 58104, САД	„Веледрогерија ВИТА-МИКС“ ДООЕЛ Скопје ул.Вера Јоциќ бр.53, Трубарево, Скопје
Масло од Ленено семе- **Linum usitatissimum**	„Swanson Flaxseed Oil“ 1000 mg, 100 гел капсули	Swanson Health International 4075 40-th Avenue SW, Fargo, North Dakota, 58104, САД	„Веледрогерија ВИТА-МИКС“ ДООЕЛ Скопје ул.Вера Јоциќ бр.53, Трубарево, Скопје
Маитаке печурка-**Grifola Frondosa** Шитаке печурка- **Ganoderma Lucidum** Реиши печурка- **Lentinus Edodes**	„Swanson Full Spectrum Triple Mushroom Complex" 600 mg, 60 капсули	Swanson Health International 4075 40-th Avenue SW, Fargo, North Dakota, 58104, САД	„Веледрогерија ВИТА-МИКС“ ДООЕЛ Скопје ул.Вера Јоциќ бр.53, Трубарево, Скопје
Zeolite-Зеолит	„ZEO HUMAN" 60 g прашок	Zeo World d.o.o., Bulevar Kralja Aleksandra 280, Beograd, Србија	ЕУРО-ФАРМ ДООЕЛ ул.Игњат Атанасовски 66, Битола

Panax ginseng- прав од корен од женшен	ЖЕНШЕН 60 капсули, 250 mg	АЛКАЛОИД АД Скопје Бул.А. Македонски 12, 1000 Скопје,Република Македонија	АЛКАЛОИД АД Скопје Бул.А. Македонски 12, 1000 Скопје,Република Македонија
Echinacea purpureae-екстракт од свеж надземен дел од ехинацеа;	ЕХИНАЛ, билни капки 30 ml	АЛКАЛОИД АД Скопје Бул.А. Македонски 12, 1000 Скопје,Република Македонија	АЛКАЛОИД АД Скопје Бул.А. Македонски 12, 1000 Скопје,Република Македонија
Foeniculum vulgare-сладок анасон	1,Бекутан инстант чај со сладок анасон 5g 2. Бекутан инстант чај со сладок анасон 20x5g 3. Бекутан инстант чај со сладок анасон 50x5g 4. Бекутан инстант чај со сладок анасон 200g 5. Бекутан инстант чај со сладок анасон и со камилица 5g 6. Бекутан инстант чај со сладок анасон и со камилица 20x5g 7. Бекутан инстант чај со сладок анасон и со камилица 50x5g 8. Бекутан инстант чај со сладок анасон и со камилица 200g 9. Бекутан инстант чај со сладок анасон, со камилица и со маточина 5g 10. Бекутан инстант чај со сладок анасон, со камилица и со маточина 20x5g 11. Бекутан инстант чај со сладок анасон, со камилица и со маточина 50x5g 12. Бекутан инстант чај со сладок анасон, со камилица и со маточина 200g	АЛКАЛОИД АД Скопје Бул.А. Македонски 12, 1000 Скопје,Република Македонија	АЛКАЛОИД АД Скопје Бул.А. Македонски 12, 1000 Скопје,Република Македонија
Harpagophytum procumbens-Ѓаволска канџа	HARPAGOPHYTUM, 20 ампули, 300 ml	Labarotoires SUPER DIET BP 70010 59721 Denain Cedex, Франција	МИМЕКС ФАРМ ДОО, Скопје ул. Народен Фронт бр.3/2-12, Скопје

Origanum minutiflorum-Диво оригано	„Herba Natura-Масло од диво оригано“ 10 ml : „Herba Natura- чај од диво оригано“ 75 g	Manolya Dogal ve Aromatic Urynler Gida San.ve Tic.Ltd.Sti., Sanayi Mah. 283. Cadde No: 8 32200, Турција	ХЕРБА НАТУРА ДОО СКОПЈЕ, ул.Сава Ковачевиќ бр.344, Скопје
Nigella Sativa-Црно семе	„Herba Natura- масло од црно семе“ 125 ml	Manolya Dogal ve Aromatic Urynler Gida San.ve Tic.Ltd.Sti., Sanayi Mah. 283. Cadde No: 8 32200, Турција	ХЕРБА НАТУРА ДОО СКОПЈЕ, ул.Сава Ковачевиќ бр.344, Скопје
Екстракт од реиши печурки-**GANODERMA LUCIDUM**	„NATURAL GOLD 132 active organic germanium + Vitamin C“ 60 капсули	Pharma Vital, Saime Genc Ring 14 D-53121 Bonn, Германија.	„ЗЕГИН“ ДОО СКОПЈЕ, ул. Народен Фронт бр.5/3-1 , Скопје
Екстракт од семе од грозје-**VITIS VINIFERA**	„NATURAL GOLD 132 active organic germanium + Vitamin C“ 60 капсули	Pharma Vital, Saime Genc Ring 14 D-53121 Bonn, Германија.	„ЗЕГИН“ ДОО СКОПЈЕ, ул. Народен Фронт бр.5/3-1 , Скопје
Екстракт од ацерола-**MALPIGHIA GLABRA**	“Herbesan Tonus et Energie-Ginseng Panax, Gelee royale, Vitamin C, Acerola” 20 ампули x 15 ml, “Herbesan Acerola 1000 mg, Vitamin C 180 mg” 30 таблети за цвакање со вкус на портокал, “Herbesan Acerola 1000 mg, Vitamin C 180 mg” 30 таблети за цвакање со вкус на црвено овошје	Labaratoires SUPER DIET BP 70010 59721 Denain Cedex, Франција	„МИМЕХ ФАРМ“ ДОО СКОПЈЕ, ул. Народен Фронт бр.5/3-1 Скопје
Екстракт од лист од коприва-**URTICA DIOICA**	„SUPER DIET ORTIE PIQUANTE” 20 ампули x 15 ml	Labaratoires SUPER DIET BP 70010 59721 Denain Cedex, Франција	„МИМЕХ ФАРМ“ ДОО СКОПЈЕ, ул. Народен Фронт бр.5/3-1 Скопје
Екстракт од корен од Жен-Шен-**PANAX GINSENG**	“Herbesan Tonus et Energie-Ginseng Panax, Gelee royale, Vitamin C, Acerola” 20 ампули x 15 ml	Labaratoires SUPER DIET BP 70010 59721 Denain Cedex, Франција	„МИМЕХ ФАРМ“ ДОО СКОПЈЕ, ул. Народен Фронт бр.5/3-1 Скопје
Екстракт од лист на гинко билоба-**GINKO BILOBA**	: „SUPER DIET MEMOflash” 20 ампули x 15 ml и „SUPER DIET GINKO BILOBA” 80 таблети	Labaratoires SUPER DIET BP 70010 59721 Denain Cedex, Франција	„МИМЕХ ФАРМ“ ДОО СКОПЈЕ, ул. Народен Фронт бр.5/3-1 Скопје

Екстракт од кора на мака-**LEPIDIUM MEYENII**	„SUPER DIET MEMOflash + " 20 x 15 ml ампули	Labaratoires SUPER DIET BP 70010 59721 Denain Cedex, Франција	„МИМЕХ ФАРМ" ДОО СКОПЈЕ, ул. Народен Фронт бр.5/3-1 Скопје
ZEOLITE-Зеолит	„ZEO MEDIC-ZEOLIT KLINOPTILOLIT MIKRONIZOVAN-AKTIVIRAN" од 200 g и 800 g	ZEO-MEDIC d.o.o. Aleksandra Petrovića 25, 11080 Zemun, Србија	„УНИВЕРЗАЛ-Р" ДООЕЛ, ул. Браќа Миладинови бр.408,Тетово
Стандардизиран сув екстракт од лист од бреза-**BETULLA PENDULA** и Стандардизиран сув екстракт од американска црвена боровинка-**VACCINUM MACROCARPON**	„ЦИСТОСТОП ХРОНО" 30 таблети, 1200 mg	„Неофарм Бугарија" ЕООД, град Софија, бул.„Витоша" бр.164, спрат5, стан 6, Бугарија	„НОВАМЕД" ДООЕЛ СКОПЈЕ, ул. Стојна Стевкова бр.132 , Скопје
Стандардизиран сув екстракт од лист од бреза-**BETULLA PENDULA** и Стандардизиран сув екстракт од американска црвена боровинка-**VACCINUM MACROCARPON**	„ЦИСТОСТОП РАПИД" 30 таблети, 1100 mg	„Неофарм Бугарија" ЕООД, град Софија, бул.„Витоша" бр.164, спрат5, стан 6, Бугарија	„НОВАМЕД" ДООЕЛ СКОПЈЕ, ул. Стојна Стевкова бр.132 , Скопје
Екстракт од метаболитите на квасецот Монаскус пурпуреус-**MONASCUS PURPUREUS**	„НЕОЛИПИДРА ФОРТЕ" 30 таблети	„Неофарм Бугарија" ЕООД, град Софија, бул.„Витоша" бр.164, спрат5, стан 6, Бугарија	„НОВАМЕД" ДООЕЛ СКОПЈЕ, ул. Стојна Стевкова бр.132 , Скопје
Сув екстракт од лист од бреза-**BETULLA PENDULA**	„НЕОРЕНАЛ" 30 таблети	„Неофарм Бугарија" ЕООД, град Софија, бул.„Витоша" бр.164, спрат5, стан 6, Бугарија	„НОВАМЕД" ДООЕЛ СКОПЈЕ, ул. Стојна Стевкова бр.132 , Скопје
Сув екстракт од лист од бреза-**BETULLA PENDULA**	„НЕОРЕНАЛ СР" 60 таблети	„Неофарм Бугарија" ЕООД, град Софија, бул.„Витоша" бр.164, спрат5, стан 6, Бугарија	„НОВАМЕД" ДООЕЛ СКОПЈЕ, ул. Стојна Стевкова бр.132 , Скопје

ZEOLITE -Зеолит	„HOMO ZEOLIT 100%- МИНЕРАЛ ЗЕОЛИТ-КЛИНОПТИЛОЛИТ“ 125 g, „HOMO ZEOLIT - Со природна арома на шумска јагода- МИНЕРАЛ ЗЕОЛИТ-КЛИНОПТИЛОЛИТ“ 125 g, „HOMO ZEOLIT - Со природна арома на портокал и витамин Ц - МИНЕРАЛ ЗЕОЛИТ-КЛИНОПТИЛОЛИТ“ 125 g и „HOMO ZEOLIT – Со природна арома на шумско овошје-МИНЕРАЛ ЗЕОЛИТ-КЛИНОПТИЛОЛИТ“ 125 g	за „Zarf Group“ d.o.o., Kajmakčalanska 15/1, 11050 Beograd, Србија, произведува „Bilje Borča “ d.o.o., ул.Prelivačka 98, Beograd, Србија	„ИВА КОМЕРЦ“ ДОО, ул. Иво Лола Рибар бр. 39/2-12 , Скопје
Linum usitatissimum -ленено семе	„DAS GESUNDE PLUS-Leinsamen geschrotet” 200 g	„DM-DROGERIE MARKT“ GmbH+Co.KG, Carl-Metz-Straße 1, 76185 Karlsruhe, Германија	„ДМ ДРОГЕРИЕ МАРКТ“ ДООЕЛ ул.Даме Груев бр.7, Скопје
Cordyceps sinensis-Кордицепс габа	Cordyceps mushroom 1500 mg	Nature Smart LLC, Bohemia NY 11716, USA	„ГАЛИУМ“ ДООЕЛ ул.Прва МУБ бр.21, Струга
EUTERPE OLERACEA- Плод од Асаи	Organic Acai- 473 ml	"CaliVita International" 83 White Oak Drive Berlin CT 06037 , USA	МАК-ФИТ ДООЕЛ- ул. Кирил и Методиј бр.20, Скопје
HIPPOPHAE RHAMNOIDES - Кучешки трн	„SUPER DIET Sève Impériale- Bio” 20 ампули x 15 ml	Labaratoires SUPER DIET BP 70010 59721 Denain Cedex, Франција	„МИМЕХ ФАРМ“ ДОО СКОПЈЕ, ул. Народен Фронт бр.5/3-1 Скопје
COLA NITIDA-Течен екстракт од плод од кола	„SUPER DIET MEMOflash” 20 ампули x 15 ml	Labaratoires SUPER DIET BP 70010 59721 Denain Cedex, Франција	„МИМЕХ ФАРМ“ ДОО СКОПЈЕ, ул. Народен Фронт бр.5/3-1 Скопје
PINUS SYLVESTRIS - Воден екстракт од пупка на сребрен бор-	„SUPER DIET Sève Impériale- Bio” 20 ампули x 15 ml	Labaratoires SUPER DIET BP 70010 59721 Denain Cedex, Франција	„МИМЕХ ФАРМ“ ДОО СКОПЈЕ, ул. Народен Фронт бр.5/3-1 Скопје
ZEOLITE -Зеолит	„ZEO MEDIC-ZEOLIT KLINOPTILOLIT MIKRONIZOVAN-AKTIVIRAN” од 200 g	. ZEO-MEDIC d.o.o. Aleksandra Petrovića 25, 11080 Zemun, Србија	„ЗЕГИН“ ДОО СКОПЈЕ, ул. Народен Фронт бр.5/3-1 , Скопје

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

MORUS ALBA- Бела црница	"NATURAL WHITE MULBERRY extract" 60 капсули	Pharma Vital, Saime Genc Ring 14 D-53121 Bonn, Германија.	„ЗЕГИН“ ДОО СКОПЈЕ, ул. Народен Фронт бр.5/3-1 , Скопје
WITHANIA SOMNIFERA- Корен од ашваганда	„Swanson Premium Ashwagandha“ 450 mg, 100 капсули	Swanson Health International 4075 40-th Avenue SW, Fargo, North Dakota, 58104, САД	„Веледрогерија ВИТА-МИКС“ ДООЕЛ Скопје ул.Вера Јоциќ бр.53, Трубарево, Скопје
BOSWELLIA SERRATA-Темјан	„Swanson Premium Full Spectrum Boswellia&Curcumin“ 60 капсули	Swanson Health International 4075 40-th Avenue SW, Fargo, North Dakota, 58104, САД	„Веледрогерија ВИТА-МИКС“ ДООЕЛ Скопје ул.Вера Јоциќ бр.53, Трубарево, Скопје
LEPIDIUM MEYENII -Екстракт од корен од Мака	„Swanson Passion Maca” 500 mg, 60 капсули	Swanson Health International 4075 40-th Avenue SW, Fargo, North Dakota, 58104, САД	„Веледрогерија ВИТА-МИКС“ ДООЕЛ Скопје ул.Вера Јоциќ бр.53, Трубарево, Скопје
PUNICA GRANATUM-Екстракт од калинка	„URIFAR-SENSILAB®” 14 кесички во гранули	Sensilab group S.A., Luxembourg, FARMICOM pharmaceutical company d.o.o., Obrtna cona Logatec 30, 1370 Logatec, Словенија.	ДТУ „ХЕРБАЛ ПЛУС“ ДООЕЛ-СКОПЈЕ ул. Партизански одреди бр.99/2-10, Скопје
ORIGANUM VULGARE-Сув екстракт од листови од диво оригано и **OLEA EUROPAEA**-Органски екстракт од листови од маслинка	„CANDILEX-SENSILAB®” 30 капсули	Sensilab group S.A., Luxembourg, FARMICOM pharmaceutical company d.o.o., Obrtna cona Logatec 30, 1370 Logatec, Словенија.	ДТУ „ХЕРБАЛ ПЛУС“ ДООЕЛ-СКОПЈЕ ул. Партизански одреди бр.99/2-10, Скопје
GARCINIA CAMBOGIA-Гарциниа екстракт-	„AMIX-LIPOTROPIC FAT BURNER” 200 капсули	LARGE LIFE LIMITED, 6 Bexley Square, Salford Manchester, M3 GBZ, United Kingdom.	ПРОЕЛИТ ЛТД ДООЕЛ, ул. Никола Кљусев бр. 11 лок.1, Скопје
PTYCHOPETALUM OLACOIDES-Сув екстракт од Muira Puama, **URTICA DIOICA**-Сув екстракт од лист на коприва , **PANAX GINSENG**-Сув екстракт на корен од жен-шен	„АЛВОПРОСТ“ 30 таблети	Labormed Pharma S.A, 44B Theodor Pallady, 032266 Bucharest, Романија	АЛВОГЕН ПХАРМА МАКЕДОНИЈА- ДООЕЛ ул. Борис Кидрич 6б Гевгелија

JUNIPERUS COMMUNIS-Екстракт од плод од смрека **PLEUROTUS OSTREATUS**-Екстрат од буковка **URTICA DIOICA**-Екстракт од лист од коприва	„Šumske kapi" 50 ml	Производител: "BILJE BORČA" D.O.O, ul.Prelivačka 98, 11211 Borča, Beograd, Srbija кој што произведува за "Šumske kapi" D.O.O, ul. Bulevar oslobođenja 135. Velika Plana, Srbija	Био Вита-Лола ДООЕЛ ул.Франклин Рузвелт бр.70/1-2, Скопје
LEPIDIUM MEYENII- Екстракт од мака **PANAX GINSENG**-Екстракт од Жен-Шен **PAULLINIA CUPANA**-Екстракт од Гуарана	"SEXES PREMIUM STIMULATION DRINK" 250 ml	Произведено од SULIMAR sp.z.o.o. ul.Browarna 5 97-300 Piotrkow Trybunalski за: SEXES spol.s.r.o., Милетичова 44, 821 09 Братислава, Словачка	Агенција Концепт ДООЕЛ ул.Петар Ф. Гарката 1/1-2, Скопје
ROSA CANINA-Екстракт од плод на шипка **PANAX GINSENG**-Екстракт од жен шен, **GANODERMA LUCIDUM**- Екстракт од печурка реиши,**VITIS VINIFERA**-Екстракт од семки од црвено грозје	GERMA 3400 , 450 mg x 60 капсули	Magnetit doo, Partizanska cesta 37a, 6210 Sezana,	ВИКАН ИНТЕРНАЦИОНАЛ-ДООЕЛ Ул.Маршал Тито бр.128/2-10, Неготино
Екстракт на **OPUNTIA FICUS-INDICA**	"Condensyl HR" 30 таблети	Произведено во Италија за Parthenogen SAGL, Via F.Pelli 1, 6900 Lugano, Switzerland, во фабриката Labomar s.r.l., Via N.Sauro, 35/D, 31036 Istrana (TV), Italy, по лиценца на Nurimaide SARL	„СВН" ДОО ул. Анкарска бр.23 од Скопје

4. Одделение за државна инспекција за храна од неживотинско потекло.

Инспекторите за храна од одделението за државна инспекција за храна од неживотинско потекло, распоредени во подрачни единици на територијата на Република Македонија ја вршат официјалната контрола за безбедноста на храната во РМ. За таа цел направени се **7296 контроли** и истовремено извршена е и **регистрација на 2797 нови објекти**.

qualityaustria
SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

Со обработка на податоци од подрачните единици кои ги имаме во електронска евиденција, на територијата на Република Македонија се евидентирани или **регистрирани вкупно 13894 објекти и оператори со храна**.
Динамиката на планираните официјалните контроли се определува според водичот за категоризација на објектите и операторите со храна и планирање на инспекциите базирани врз основа на анализа на ризик во Република Македонија каде категоризацијата на објектите и операторите со храна според ризикот се делат на објекти со висок, среден, низок и многу низок ризик.
Фрекфенцијата на официјалните контроли на категоризираните објекти е определена во следнава табела:

I Висок ризик	II Среден ризик	III Мал ризик	IV Многу мал ризик
3 контроли годишно	2 контроли годишно	1 контрола годишно	1 контрола во 2 години

Во текот на 2014 година беа извршени 7296 официјални контроли од кои 2327 контроли во објекти со висок ризик, 704 контроли во објекти со среден ризик, 1703 контроли во објекти со низок ризик и 2562 контроли во објекти со многу низок ризик.

Извршени контроли по видови на објекти :

Објекти со висок ризик:	**2327**
Ресторани	871
Кујни и кетеринг	463
Гостилници	558
Слаткарници	308
Работилница за слатки и торти	127

Објекти со среден ризик:	**704**
Мелници	55
Пекара	267
Погон и работилница за тестенини	6
Работилница за замрзнато тесто	4
Работилница за леб и бели пецива	93
Производство за кафе, чај и какао	5
Производство на масло и производи од масло	22
Производство на кечап и мајонез	24
Производство, преработка и пакување на адитиви	3
Преработка на овошје и зеленчук	202
Производство на супи и зачини	10
Производство на додатоци во храна	13
Објекти со низок ризик:	**1703**
Производство на пиво	5
Производство на безалкохолни пијалоци и вода	63
Производство на кондиторски производи	67
Работилница за конфекционирање на храна	29
Производство на шеќер	1
Бурекчилници	333
Пицерии	251
Преработка на печурки	23
Производство на оризова арпа	2
Сендвичари	517
Промет со слатки и торти	25

Бифе	79
Ќебапчилници	195
Млечен ресторан	113
Објекти со многу низок ризик:	**2562**
Хипермаркети, супермаркети, маркети, продавници, киосци	1430
Кафе бар	147
Производство на материјали кои доаѓаат во контакт со храна	13
Магацин	423
Водоснабдителни објекти	313
Промет со чоколада и бонбони	2
Промет со леб и бели пецива	48
Игротека	14
Промет со овошје и зеленчук	21
Производство на вино	18
Промет со алкохолни и безалкохолни пијалоци	6
Промет со додатоци во храна	43
Промет со брашно	9
Ноќен бар	1
Промет со материјали кои доаѓаат во контакт со храна	4
Дистрибуција	9
Шанкови	52
Производство на оцет	3
Промет со зрнести производи	5
Производство на алкохолни пијалоци	1

quality austria SYSTEM CERTIFIED
ISO 9001:2008 No.15994/0

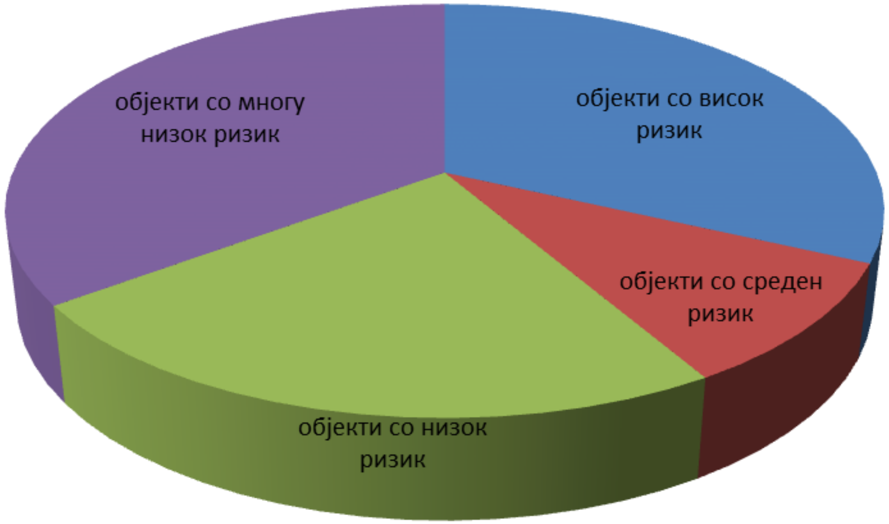

Во текот на 2014 година извршени се **311** аудити и тоа во сите поголеми градски или регионални водоснабдителни објекти, на сите производители на минерални води и конзервната индустрија односно сите преработувачи на овошје и зеленчук :

АУДИТИ НА:

Водоснабдителни системи	56
Производители на минерална вода	17
Преработувачи на овошје и зеленчук	93

Во текот на 2014 година реализирани се 145 целни официјални контроли на угостителските објекти во туристичките центри во летниот период во туристичките центри Охрид, Струга и Дојран.

При вкупните контроли утврдено е дека:

Во 4688 објекти не се утврдени недостатоци при вршење на активностите од страна на операторите со храна
Во 2608 објекти утврдени се недостатоци при вршење на активностите од страна на операторите со храна и тоа:
Не водење редовно записи за ДХП и HACCP
Не извршен здравствен преглед
Не извршено ДДД
Не имплементирано ДХП, ДПП или HACCP
Не извршени курсеви по хигиена
Несоодветно чување и складирање
Не декларирани производи
Не комплетна потребна опрема
Несоодветна декларација
Оштетени ѕидни површини
Незадоволителна хигиена
Не регистрирани
Лебот не е спакован
Храна со поминат рок
Нема средства за одржување на лична хигиена и топла вода
Несоодветна вентилација
Несоодветна температура
Затекнат бацилоноситeл
Нема решение, мислење, одобрение од АХВ

Не се означени мамечките места
Присуство на инсекти
Небезбедна храна
Неспакован леб
Несоодветно пакување
Храната ја набавува од добавувач кој не е регистриран во АХВ
Подготовка на храна вон намената на објектот
Зголемена матност на вода
Нехлорирана вода
Зголемени нитрити и електроспроведеност
Нема анализа на опасности и определување ККТ
Нема мониторинг процедура за секоја ККТ
Нема калибрирање на мерни инструменти
Нема план за контрола на штетници
Нема извршено анализи

За отстранување на утврдените недостатоци превземени се мерки за отстранување на истите и тоа:

извршени се **1617** едукации
издадени се **1151** решенија со наредби и
издадени се **128** решенија за забрана
понудени поравнувања **82**
поднесени барања за поведување прекршочни постапки **24**

quality austria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Во рамки на официјалната контрола и во рамки на спроведувањето на годишната програма за мониторинг на безбедноста на храната земени се вкупно **1589** мостри од храна и тоа:

- по мониторинг програма 1133
- по сомнеж при инспекциски надзор 456

qualityaustria SYSTEM CERTIFIED ISO 9001:2008 No.15994/0

Од вкупно испитани 456 мостри храна земени при официјалните контроли најдени се 12 небезбедни мостри, што претставува 3%.

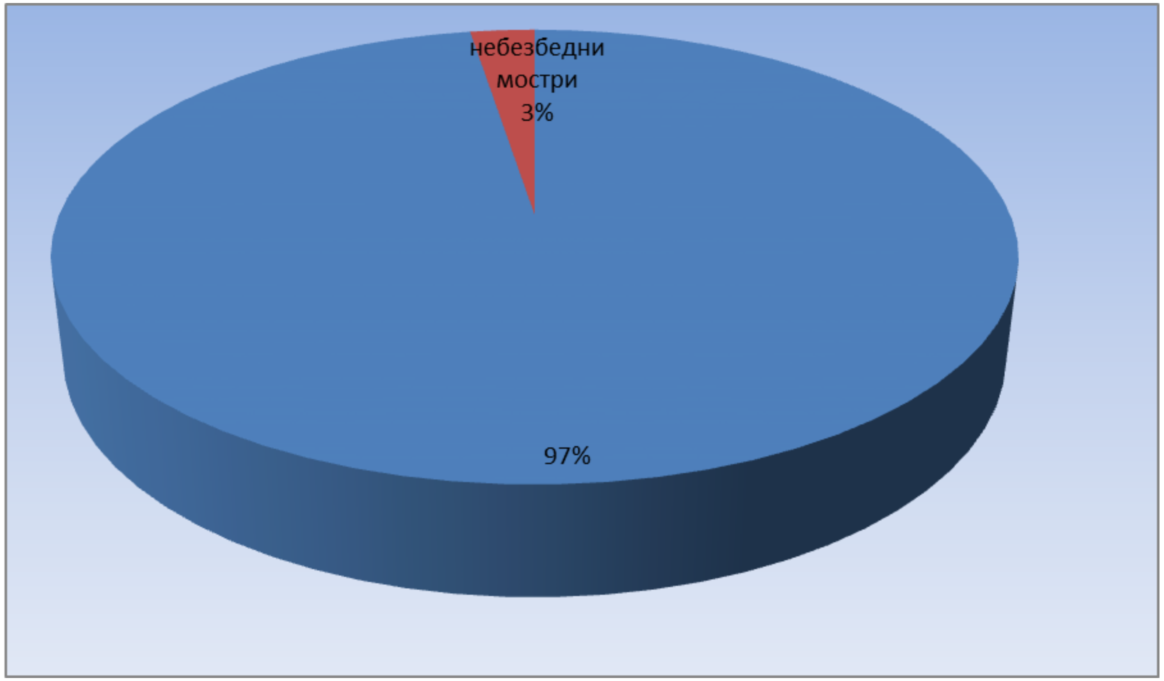

Од вкупниот број на небезбедни мостри храна од официјалните контроли 12, причините за небезбедност се следните, поради наод на:

Резидуи од пестициди	1
Контаминенти	2
Микробиолошки критериуми	9

Прикажани се и графички на сликата подолу.

Небезбедни мостри во официјални контроли
9
8
7
6
5
4
3
2
1
0
1
2
9
Резидуи од пестициди
Контаминенти
Микробиолошки критериуми

Микробиолошки небезбедни мостри во %
2%
98%
вкупно
микробиолошки небезбедни

При официјалните контроли постапено е по 282 претставки од граѓани и правни лица, отстранети се 306 лица поради бацилоносителство, и поништена е 5987 кг. небезбедна храна. Постапувањето по преставките претставува 4% од официјалните контроли на инспекторите за храна. (прикажано на сликата подолу.)

За вкупното работење на Агенцијата за храна и ветеринатство во чиј состав се Секторот за ветеринарно јавно здравство, Секторот за здравствена заштита и благостојба на животните, Секторот за ЕУ и меѓународна соработка, Секторот за гранична ветеринарна инспекција, Секторот за стручна поддршка, Сектор за безбедност на храна од неживотинско потекло , Сектор за правни и административни работи и Самостојните одделенија за управување со човечки ресурси, за внатрешна контрола и аудит, за финансиски прашања и Одделението за внатрешна ревизија, за 2014 година, одобрени се сретства во висина од 386.405.454,00 денари, а се реализирани 372.734.487,00 денари.

Распоредот на одобрените и реализираните средства може да се види од следниот табеларен преглед по сметки, **програми и ставки:**

Сметка **140056162063116**

Програма -Ставка	Кумулативен план	Реализација	Остаток
10-420	1.000.000,00	999.994,00	6,00
10-421	13.000.000,00	12.988.697,00	11.303,00
10-423	1.520.000,00	1.201.903,00	318.097,00
10-424	2.800.000,00	2.797.398,00	2.602,00
10-425	11.941.000,00	11.936.434,00	4.566,00
10-426	1.609.000,00	1.598.729,00	10.271,00
10-464	130.000,00	127.442,00	2.558,00
10-486	3.000.000,00	0,00	3.000.000,00
30-464	10.999.000,00	10.981.089,00	17.911,00
30-465	4001000	4.001.000,00	0,00
Вкупно:	**50.000.000,00**	**46.632.686,00**	**3.367.314,00**

Сметка **140056162063718**

Програма -Ставка	Кумулативен план	Реализација	Остаток
20-464	152.944.298,00	152.944.245,00	53,00
20-425	55.702,00	55.702,00	0,00
10-401	92.936.034,00	92.839.527,00	96.507,00
10-402	34.368.336,00	34.367.945,00	391,00
10-420	400.000,00	368.292,00	31.708,00
10-421	2.770.000,00	2.762.040,00	7.960,00
10-423	1.524.778,00	1.506.363,00	18.415,00
10-424	400.000,00	387.032,00	12.968,00
10-425	5.370.432,00	5.284.955,00	85.477,00
10-426	250.000,00	205.879,00	44.121,00
10-465	673.790,00	673.790,00	0,00
10-481	800.000,00	0,00	800.000,00
30-485	2.400.000,00	441.900,00	1.958.100,00
30-464	29.815.000,00	29.815.000,00	0,00
30-465	184.084,00	184.084,00	0,00
МА-423	7.198.000,00	3.706.800,00	3.491.200,00
МА-480	3.400.000,00	558.247,00	2.841.753,00
МА-482	915.000,00	0,00	915.000,00
Вкупно:	**336.405.454,00**	**326.101.801,00**	**10.303.653,00**